

MATIĆA

Ljetni programi Hrvatske matice iseljenika
Oplemenjen sadržaj boravka u domovini

Predstavljena knjiga Branke
Bezić Filipović "Šport u životu iseljenika"

Razgovor s fra
Josipom Bebićem

Tisuće Posavljaka proslavilo blagdan
sv. Marka u Plehanu

MATIĆA

Mjesečna revija
HRVATSKE MATICE ISELJENIKA /
Monthly magazine of the
Croatian Heritage Foundation

Godište / Volume LIX
Broj / No. 5/2009

Nakladnik / Publisher
Hrvatska matica iseljenika /
Croatian Heritage Foundation

Za nakladnika / For Publisher
Danira Bilić

Glavni urednik / Chief Editor
Hrvoje Salopek

Uredništvo / Editorial Staff
Željka Lešić, Vesna Kukavica

Tajnica / Secretary
Snježana Radoš

Dizajn i priprema / Layout & Design
Krunoslav Vilček

Tisak / Print:
Vjesnik, Zagreb

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
www.matis.hr

Naslovnica:

Sudionici Task Forcea
na Plitvičkim jezerima

File Edit View Favorites Tools Help

www.matis.hr

Posjetite stranice web portala Hrvatske matice iseljenika!

Web stranice
HMI čitaju se
diljem
svijeta,
dostupne su na
tri jezika
(hrvatski,
engleski,
španjolski)
i bilježe
stalan porast
posjećenosti.

Budite korak ispred ostalih i predstavite se hrvatskim
iseljeničkim zajednicama, uglednim poslovnim
Hrvatima u svijetu i njihovim partnerima.

Oglašavajte na web portalu Hrvatske matice iseljenika!

Internet marketing HMI osmislio je nekoliko načina oglašavanja:

■ BANERI ■ SPONZORIRANI ČLANAK ■ SPONZORIRANE RUBRIKE

Odjel za marketing i promociju HMI - Ivana Rora
tel. (+385 1) 61 15 116 ■ fax. (+385 1) 61 11 522
mob. 099 61 15 116 ■ E-mail: marketing@matris.hr

- 4 Predstavljena knjiga "Šport u životu iseljenika"
- 7 Zbirka pjesama Malkice Dugeč iz Stuttgarta
- 8 Leksikon hrvatskog iseljeničtva i manjina
- 12 Marijan Bekić, hrvatski kipar iz Australije
- 14 Drvna industrija Klana u riječkom zaleđu
- 15 Povratnik iz Kanade Trpimir Renić
- 17 Plehan: Proslavljen blagdan sv. Marka
- 20 Francuski Hrvat generalni direktor Bina Istre
- 24 Razgovor: fra J. Bebić - Delegat za hrvatsku pastvu u Njemačkoj
- 27 Vatrogasci iz Šibenika posjetili kalifornijske Hrvate
- 28 Njemačka: Uspješni poduzetnici Ante i Mario Šimunović
- 31 Hrvatska knjiga godine
- 32 Split: Rezultati istraživanja genetskog podrijetla Hrvata
- 34 Ljetni programi Hrvatske matice iseljenika
- 37 Pula: Susreti s hrvatskim iseljenicima u Istri
- 38 U spomen: Dr. Jure Prpić (1920. – 2009.)
- 41 Vjeročka Miloš Dequal, Hrvatica iz Njemačke
- 45 "Blistava noć klasike" Saveza hrvatskih društava Berlina
- 46 Bolivija: Marinković na čelu autonomaškog pokreta

- 48 Pismo i fotografije iz Chaco (Argentina)
- 49 "Ivan pl. Zajc" u gostima kod peruanskih Hrvata
- 50 Iz povijesti hrvatskog iseljeničtva u Argentini
- 52 Povratnik iz SAD-a i pjesnik Ivan Dobra
- 56 Petar Miloš "Legende o rodijaku Čipi" (4. izdanje)
- 58 Rabljanin suprug posljednje havajske kraljice

KOLUMNE

11
Globalna Hrvatska
(Vesna Kukavica)

42
Hrvatske županije
(Zvonko Ranogajec)

54
Povijesne obljetnice
(Željko Holjevac)

60
Govorimo hrvatski
(Sanja Vulić)

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matris.hr Web: www.matis.hr

GODIŠNJA PRETPLATA / ANNUAL SUBSCRIPTION
(zračnom poštom / airmail)
SAD / USA 60 USD, Kanada / Canada 65 CAD,
Australija / Australia 80 AUD,
Novi Zeland / New Zealand 60 USD,
Južna Afrika / South Africa 60 USD,
Južna Amerika / South America 60 USD
(običnom poštom / regular mail)
Europa / Europe 25 EUR, Hrvatska / Croatia 100 kn

DEVIZNI RAČUN BROJ /
FOREIGN CURRENCY ACCOUNT:
Acc. No. 702000-VAL-9100000-132344-273
IBAN HR06 2340 0091 5102 96717
Privredna banka Zagreb, Račkog 6

ŽIRO RAČUN ZA UPLATU U KUNAMA /
DOMESTIC CURRENCY ACCOUNT (IN KUNA):
Acc. No. 2390001-1100021305
Hrvatska poštanska banka

Naručite i vi svoju MATICU jer MATICA je most hrvatskoga zajedništva

Želite li primati MATICU kao dar koji će stizati na Vašu kućnu adresu? Jedino što trebate učiniti jest poslati nam popunjenu narudžbenicu i uplatiti na naš račun odgovarajući novčani iznos koji pokriva troškove slanja. MATICA će potom svaki mjesec stizati u Vaš dom. Naručite, čitajte i preporučite MATICU Vašoj rodbini i prijateljima, kako biste aktivno sudjelovali u ostvarivanju MATIČINE misije: biti čvrsti most između Hrvatske i Hrvata diljem svijeta.

Ime i prezime / Name and surname

Adresa / Address

Grad / City

Država / State

Pošt. broj / Zip Code

Tel.

Fax.

E-mail

Datum / Date

I u športu je domovina na prvome mjestu

"Ohrabrena vrlo dobrim reakcijama na moju knjigu o vezama splitskog Hajduka i dijaspore, odlučila sam se pozabaviti značajem i drugih športova u životu naših iseljenika", rekla je autorica Bezić Filipović

Dogradonačelnik Splita Božidar Čapalija, Branka Bezić Filipović, novinar Srđan Fabjanac

Napisala: Ana Kaštelan

Hrvatima – sve uspješnijim u međunarodnim športskim natjecanjima, šport je bio i ostao način iskazivanja nacionalnog identiteta, ali i ponos zbog pripadnosti jednom narodu. Uz Coubertenovu izreku *Važno je sudjelovati*, hrvatski športashi – bilo u domovini bilo u iseljeništvu, svaki svoj športski uspjeh najprije povežu s trobojnicom, a tek onda s obitelji. Ta velika životna istina ponovljena je nedavno u Splitu, prigodom predstavljanja knjige "Šport u životu iseljenika" autorice Branke Bezić Filipović.

U Gradskoj knjižnici Marka Marulića knjigu su predstavili splitski dogradonačelnik Božidar Čapalija i športski novinar Radio Splita Srđan Fabjanac.

"Ohrabrena vrlo dobrim reakcijama na moju knjigu o vezama splitskog Hajduka i dijaspore, a na nagovor nekadašnjeg nogometaša bijelih Ante Ivkovića, odlučila sam se pozabaviti značajem i drugih športova u životu naših iseljenika", rekla je autorica Bezić Filipović, voditeljica splitskog ogranka HMI-ja. Pre-

ma njezinim riječima, nije pisala knjigu o povijesti športa među iseljenicima jer bi to zbog opširnosti bilo gotovo nemoguće. Namjera je bila, kako navodi, prikazati šport kao svojevrstan lijek kojim su naši ljudi u dalekome svijetu vrlo često pobjeđivali sami sebe kad je trebalo otклонiti nostalgiju, a posebice kad je trebalo iskazati ponos na svoje podrijetlo i baštinu. To se vidi iz sudjelovanja Hrvata u svim mogućim športovima kojima su se bavili u mjestima doseljenja.

IGRANJE NA BALOTE I POTEZANJE KONOPCA

"U vrijeme prvih iseljavanja na daleke kontinente Hrvati su sa sobom ponijeli navike iz domovine gdje se tjelesnoj kulturi pridavao veliki značaj. Već početkom 20. stoljeća Split je bio pravi športski grad gdje se plivalo, veslalo, jedrilo, jahalo, igralo nogomet", navodi autorica u predgovoru svoje knjige. Tjelesne aktivnosti provodile su se i u malim seoskim sredinama odakle je dolazila većina iseljenika. Ljudi su se natjecali kako su znali, bilo bacanjem kamena s ramena, potezanjem konopca ili su igrali *na balote* odnosno buće. To bi se radilo u vrijeme dokolice, uglavnom nedjeljom. Neimaštinom, trbuhom za kruhom, doslovce otjerani u svijet, naši ljudi sa sobom su ponijeli i te običaje pa su im nedjeljna okupljanja u tuđini uz športske aktivnosti značila mnogo više od prijateljskog druženja i "čašice razgovora". Igranje na balote ili potezanje konopca značilo je i povratak na rodni *škoj*, na svoju leđinu i svoje polje u Dalmatinskoj zagori.

Ivan Florio Lupis, autor mnogobrojnih članaka o iseljeništvu, izrekao je po-

Nastupila je klapa "Friži"

četkom 20. stoljeća jednu misao, primjenjivu za sva vremena i sve situacije: "Iste sile koje djeluju u domovini, djeluju i u iseljeništvu." Čim se pojavio sokolski pokret u Hrvatskoj, u iseljeništvu su nakon tamburaških i pjevačkih društava već 1900. počeli nicati "Hrvatski sokoli" na svim kontinentima. Promicali su nacionalno jedinstvo, te gotovo revolucionarno bili usmjereni protiv austrijske hegemonije. Poslije je došlo do osnivanja mnogobrojnih športskih klubova. S vremenom su se u hrvatskim društvima počela osnivati športska društva ili športske sekcije. Isto tako, s domovinom ih je povezivala i pripadnost nekom od klubova za koje su kao djeca navijali. Dalmatinci su, poznato je, u srcu nosili i nogometni klub Hajduk pa su svoja društva u novim prebivalištima po njemu nazivali. Ljubav prema domovini, izražena i nogometom, u nekim krajevima svijeta izašla je iz lokalnih okvira pa su od pedesetih godina 20. stoljeća počeli nicati mnogobrojni klubovi koji su u nazivu nosili ime Croatia, u Australiji, Kanadi i SAD-u.

Knjiga je inače popraćena mnoštvom fotografija i podijeljena na četiri poglavlja: Australija, Novi Zeland, Južna Amerika te Sjeverna Amerika i Kanada. Iako je na stotinjak stranica obuhvaćeno veliko prostorno razdoblje, ali i vremensko, od 19. stoljeća do danas, te iako bi se o svakom poglavlju mogla napisati posebna knjiga, autorica uspijeva zaočuvati cjelinu. Donosi podatke o športskim aktivnostima iseljeničtva za čitav niz športova poput atletike, automobilizma, biciklizma, do američkog nogometa, ragbija i bejzbola.

"NE SMIJEMO SE POKAZATI KUKAVICE"

Prvi športovi u iseljeništvu bili su borički jer je većina bila zaposlena na fizičkim poslovima. Već početkom dolska na Novi Zeland, kako se navodi u knjizi, Hrvati su se natjecali u boričkim športovima koji su zapravo bili demonstracija snage sirovih kopača smole. Boričkim športovima držalo se u to vrijeme čak i šaketanje. Jedno takvo natjecanje opisao je Pavo Mihaljević, rodnom iz Sućurja na Hvaru, u pismu koje je poslao *Pučkom listu* u Splitu. Bilo je objavljeno 15. listopada 1893. pod naslovom "Iz dalekih strana", a u njemu je pisalo: "Kad jedan Englez počeo nas izazivati,

Nazočni su bili i Hajdukovi veterani

da neka mu izađe jedan po jedan Hrvat na megdan na šake, svi smo bili pravni poginuti za čast našeg naroda. Od našeg društva izađe mu Petar Kovačević s Trpnja te mu reče - Ne na šake, već iza-beri što hoćeš, evo me. Kad Englez vidi našeg Kovačevića, podvio rep, išao kući. Još su jedan drugi put kušali zvati Kovačevića na megdan na šake. Prvim mahom što je zamahnuo, posrnuo Englez poljubi zemlju. Mi smo Hrvati mirni sa svakim, ali kada nas izazivaju ne smijemo se pokazati kukavice, a naš hrvatski narod do krvi ćemo braniti. Da ste nam zdravo i veselo braćo Hrvati. Živili!"

JOE SAKIC NAJBOLJI HOKEJAŠ SVIJETA

S vremenom su, nakon asimilacije, Hrvati prihvatili i druge športove. Najpopularniji je bio i ostao nogomet. Australijski Hrvati i danas spominju 1949. godinu i gostovanje nogometaša Hajduka koji su za 67 dana odigrali 21 utakmicu. U toj zemlji inače danas postoje 52 hrvatska nogometna kluba. Hrvatski doseljenici okušali su se i u automobilizmu. Tako je američki Hrvat Garry Gabelich (1940. – 1984.), čiji su roditelji bili iz Splita, postavio u veljači 1970. godine brzinski rekord svojim vozilom na raketni pogon *Blu Flame*. Vozeći po osušenome jezeru u američkoj državi Utah postigao je brzinu od 1.000 kilometara na sat. Njegov rekord oboren je tek 13 godina poslije. Poginuo je u prometnoj nesreći, a njegovim imenom nazvan je park u gradu

Long Beachu u Kaliforniji. Od živućih športaša po uspjesima prednjači Kanadanin hrvatskog podrijetla Joe Sakic, najbolji profesionalni hokejaš svijeta, sin Imoćanina i Lićanke. Tu su i klizači, brat i sestra Val i Sandra Bezić - djeca kanadskih Hrvata podrijetlom sa Šolte, koji su na zimskoj Olimpijadi u Sapporu 1972. godine osvojili deveto mjesto. Sandra, rođena 1956. u Torontu, i njezin četiri godine stariji brat Val bili su peterostruki seniorski prvaci Kanade u umjetničkom klizanju. Sandra je napisala i knjigu "Strast za klizanjem" u kojoj, među ostalim, kaže: "Šport daje usmjerenje, uči vas kako se određuju i ostvaruju ciljevi. Također, i kako se prihvaća neuspjeh. To su važne životne lekcije. Djeca koja od malih nogu nemaju neko polje aktivnosti, bio to šport ili nešto drugo što ih apsorbira, moraju sve to naučiti u kasnijem životu." A tu su lekciju naši iseljenici vrlo rano naučili. Za razliku od prošlih vremena kad ih je često održavao u životu - šport ih danas, posebice kad zaigra hrvatska crveno-bijela vrsta, ponovno vrati u domovinu predaka. "A baš tu sam dimenziju iseljeničkog života željela pokazati ovom knjigom. Sve uspješne športaše iz dijaspeore stoga nije bilo prije nego što je potrebno spomenuti, a nije bilo ni moguće. Međutim, sve što je zapisano uvijek se može nadopuniti", zaključila je Branka Bezić Filipović, autorica knjige "Šport u životu iseljenika", čiju je naslovnu stranicu likovno osmislio 12-godišnji dječak Vicko Bezić. ■

ENG Sports In The Life Of Emigrants, a book by Branka Bezić Filipović, the head of the CHF branch in Split, was presented in Split.

Promocija Hrvatske u Linzu

ZAGREB/HMI - Iznimno zanimljiv i konstruktivan radni sastanak na temu *Promocija Hrvatske u Linzu* održan je u ponedjeljak, 20. travnja, u Hrvatskoj matici iseljenika. Na inicijativu Hrvatskog doma Linz i velike trgovačke neprofitne udruge LINZER CITY, predložena je turistička, gospodarstvena i kulturološka promidžba Hrvatske u Linzu i to sljedeće godine početkom svibnja. Ovaj promotivni sajamski nastup važan je za uspostavljanje novih gospodarskih veza Austrije i Hrvatske, kao i predstavljanje naše bogate turističke ponude i ljepota naše obale budućim potencijalnim austrijskim turistima. Ujedno je to i dobra prigoda za promociju malih hrvatskih obrtnika te autentičnih hrvatskih proizvoda, čiji su najbolji kupci upravo gosti iz susjednih država.

Sastanak je kao moderator organizirao HMI, a nazočili su: predsjednik Hrvatskog doma Linza Miroslav Jakić, direktor LINZER CITYJA Werner Prodl i menadžer Hildegard Weber, Ines Obradović, regionalna koordinatorka iz HGK, pomoćnik direktora HTZ-a Milo Sršen, Sani Ljubičić, ravnatelj Uprave za poticanje ulaganja i izvoz Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, šef Odjela za organizaciju cehova HGK Ivica Štambuk. HMI su, uz ravnateljicu Daniru Bilić, predstavljale: Vesna Kukavica, Ivana Rora, Srebrenka Šeravić i Gordana Vojvodić.

- Hrvatska matica iseljenika s radošću je dočekala ovu dobru ideju Hrvatskog doma u Linzu. Kao glavna poveznica hrvatskog iseljeničtva s domovinom organizirali smo sastanak kako bismo

povezali sve potencijalne sudionike projekta te sudjelovali u organizaciji koordinacijskog odbora u Zagrebu – naglasila je Danira Bilić.

Sama ideja promocije Hrvatske u Linzu ocijenjena je izvrsnom. Svi sudionici pokazali su veliki interes u realizaciji ovoga zajedničkog projekta. No sada je na nadležnim ministarstvima i gospodarskim tijelima hrvatske države da donesu konačnu odluku o sudjelovanju, kako bi se osnovao koordinacijski odbor, kojem će kao moderator svojim dosadašnjim iskustvom na raspolaganju biti HMI te Hrvatski dom u Linzu. (Ivana Rora; foto: Ž. Paro)

Međunarodna nagrada Akademiji likovnih umjetnosti u Širokome Brijegu

ŠIROKI BRIJEG - Akademija likovnih umjetnosti u Širokome Brijegu, članica Sveučilišta u Mostaru, 17. travnja 2009. godine primila je svjetski uglednu nagradu "Lider u prestižu i kvaliteti" grupacije ACTUALIDAD iz Madrida. Ta nagrada je utemeljena 1995. godine kao "priznanje za izvrsnost u businessu i ekonomiji na europskom tržištu", koje je toliko zahtjevno da priznaje samo najbolje. Magazin ACTUALIDAD distribuira se u 70 zemalja, a dodjelu prenose radio, TV, internacionalni tisak i daju kompletan profil nagrađene organizacije, a za 2008. godinu to je ALU u Širokome Brijegu, članica Sveučilišta u Mostaru, jedina visokoškolska institucija na kojoj se nastava u Bosni i Hercegovini izvodi na hrvatskom jeziku i prema hrvatskom programu.

Svečanost predaje svjetski priznate nagrade održana je u dvorani ALU 17. travnja 2009. godine, a tome činu nazočili su Alejandro Alvargonzalez, veleposlanik Republike Španjolske u BiH, Željana Zovko, veleposlanica BiH u Španjolskoj, Gavriilo Grahovac, ministar kulture u Vladi Federacije BiH, dr. Pero Marjanović, prorektor Sveučilišta u Mostaru, osnivači ALU akademski kipar Stipe Sikirica, akademski slikar Josip Vasilije Jordan, hercegovački franjevci te predstavnici kulturnog i političkog života. Bila je to prigoda da se nazočne podsjeti na dane tuge i ponosa, na vrijeme kada je ALU osnovana u Mostaru u kojem su grmjeli topovi. I došlo je vrijeme da ALU s radošću i ponosom prima svjetsku nagradu za svoj uspjeh. Naglasio je to fra Jožo

Pejić, ravnatelj ALU i dodao da je ta ustanova trudom hercegovačkih franjevaca niknula u Širokome Brijegu i smjestila se u zgradu nekadašnjega franjevačkog konvikta. Fra Jožo Pejić govorio je o vezama hercegovačkog kraja sa Španjolskom u vrijeme ratnih stradanja. Na izložbe u Franjevačkoj galeriji dolazili su vojnici i časnici španjolskog bataljuna iz Međugorja, a 1996. godine priređena je u Galeriji izložba "Španjolska tako daleko, a tako blisko" splitske slikarice Meri Katunarić Kudrić, koja je u bataljunu bila prevoditeljica, a izložbu je otvorio general IFOR-a Javier Palacios. Godine 2007. magistar slikarstva Josip Mijić, nekoć student a danas asistent na ALU, nagrađen je samostalnom izložbom "27 Mini print internacional of Cadaques" kraj Barcelone, a 2008. bio je član žirija toga anala.

Nagradu je fra Joži Pejiću uručio španjolski veleposlanik Alejandro Alvargonzalez uz čestitke ALU na postignutome uspjehu. Svoje čestitke uputili su i dr. Pero Marjanović u ime Sveučilišta u Mostaru istaknuvši da je to priznanje cijeloj sveučilišnoj zajednici. Ministar Gavril Grahovac je česti gost

ALU i ponovio je svoje čuđenje nad uspjehom ALU, koji prelaze granice BiH i dodao da je Akademija zajedničko dobro svih triju naroda Bosne i Hercegovine. U svojoj zahvalnoj riječi akademski slikar i v.d. dekan ALU, Anto Kajinić, obavijestio je nazočne o činjenici da je u proteklih 14 godina na ALU diplomiralo 133 studenata i da na njoj djeluje raritetni poslijediplomski studij ARS SACRA. ■

“Tragovima bezdomnosti”

“Posve se možemo složiti s ocjenama Dubravka Horvatića i Vjekoslava Bobana da među mnogobrojnim pjesmama Malkice Dugeč ima antologijskih stihova, po njima će ostaviti svoje jasne tragove, i kao pjesnik emigrant i kao pjesnik domovinar”, rekao je mr. Božidar Petrač

Napisala: **Željka Lešić** Snimio: **Žorži Paro**

Unazočnosti velikog broja štovatelja pisane riječi, u Hrvatskoj matici iseljenika u srijedu, 6. svibnja, promovirana je zbirka pjesama Malkice Dugeč simboličnog naziva “Tragovima bezdomnosti”. Ovu 16. autoričinu knjigu na svečanoj promociji predstavili su Danira Bilić, ravnateljica HMI-ja, mr. sc. Božidar Petrač, književni kritičar i dopredsjednik Društva hrvatskih književnika, te autorica ovoga vrijednog uratka, Malkica Dugeč, hrvatska pjesnikinja iz Stuttgarta. Naslovnice knjige likovno je opremio Anton Cetin, priznati hrvatski umjetnik iz Kanade. Knjigu je izdala biblioteka Feniks, dok je nakladnik Naklada K. Krešimir d.o.o. Urednik je mr. sc. Vjekoslav Boban. Stihove iz zbirke pjesama nadahnuo je interpretirao Joško Ševo, dramski umjetnik iz Zagreba. Promociju je vodila voditeljica Odjela za nakladništvo, Vesna Kukavica.

“Od 1978., sa svojim suprugom (danas pokojnim) publicistom Božom, pjesnikinja Dugeč predstavlja kulturni časopis *Republiku Hrvatsku* na Međunarodnom sajmu knjiga u Frankfurtu. Taj europski renomirani sajam knjiga davao je našim hrabrim prognanim intelektualcima - izloženim pogibelji Udbinih agencija, štand gdje su Dugeči organizirali nastupe hrvatskih emigrantskih pisaca sa svih kontinenata pod nazivom *Riječ iseljene Hrvatske*. Stoga je Malkica Dugeč iznimno zaslužna za hrvatsku književnu prisutnost u svijetu”, naglasila je Danira Bilić, ravnateljica HMI-ja citirajući na kraju pjesnikinje poruke u ovoj knjizi, da nas *Daljine ne otuđuju*, već nas *Uče da srce jače tuče / Predamo li se snima / u kojima Domovina / jedina mjesto ima*.

O autoričinu pjesništvu i o autorici, kao i o emigrantskim pjesnicima, studio-

znu analizu dao je mr. Petrač. “Posve se možemo složiti s ocjenama Dubravka Horvatića i Vjekoslava Bobana da među mnogobrojnim pjesmama Malkice Dugeč ima antologijskih stihova, po njima će ostaviti svoje jasne tragove, i kao pjesnik emigrant i kao pjesnik

Pjesnikinja Malkica Dugeč i slikar Anton Cetin, autor naslovnice knjige

domovinar”, rekao je u svome izlaganju mr. Petrač.

Na kraju promocije nazočnima se obratila autorica Malkica Dugeč zahvalivši nakladniku te Hrvatskoj matici iseljenika koja je organizirala predstavljanje njezine nove zbirke pjesama. Posebno se zauzela za sustavnu prezentaciju inozemne *Croatice* u Republici Hrvatskoj, kako bi djela naših pi-

saca koja nastaju diljem svijeta bila dostupna najširem čitateljstvu.

Također je istaknula kako HMI već intenzivno djeluje na udomljenu hrvatske knjige iz tuđine te kako najveća zahvalnost u tome radu pripada Vesni Kukavici.

Malkica Dugeč rođena je 1936. u Zavidovićima (BiH). Diplomirala je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Zbog političkih razloga emigrirala je 1972. u Njemačku. Objavila je šesnaest knjiga pjesama i jednu knjigu proze. Prevodena je na strane jezike, a zastupljena je u mnogobrojnim antologijama. Nagrađena je Nagradom “Dubravko Horvatić” za ciklus pjesama *Sebe ne vidiš nikada*, i književnom nagradom Društva hrvatskih književnika Herceg Bosne “Antun Branko Šimić” za zbirku *U riječ unjedrena*. Članica je Društva hrvatskih književnika i Društva hrvatskih književnika Herceg Bosne te njemačkog Društva za kroatistiku. Stalno živi i djeluje u Stuttgartu. ■

ENG *Tragovima bezdomnosti* (On The Trail Of Homelessness), a collection of poems by Malkica Dugeč, was presented at the Croatian Heritage Foundation building on Wednesday, 6 May. The author's 16th book was presented at the gala promotion by CHF director Danira Bilić, literary critic and vice president of the Croatian Writers' Society Božidar Petrač, and the author of this noteworthy book, Malkica Dugeč, a poet of Croatian extraction from Stuttgart.

Prepoznavanje cjeline

Voditelj projekta i ravnatelj Instituta Ivo Pilar prof. Šakić naglašava da Leksikon spada u projekte od posebne nacionalne važnosti. Izvođaču je suradnička institucija Leksikografski zavod Miroslav Krleža, surađuje i s Hrvatskom maticom iseljenika, a angažirano je više od dvadeset znanstvenika i znanstvenih novaka Instituta

Razgovarala: **Klara Kovačić** Snimio: **Žorži Paro**

Iz neuredne hrpe jakih ideja koja uvijek prati stvaranje države i njezino oblikovanje u svakidašnjicu teško je izdvojiti jednu, onu koja presudno pomaže u traženju odgovora na pitanje tko smo, gdje smo sve naseljeni i raseljeni, što značimo sebi, što drugima te je znanstveno obraditi i ponuditi nacionalnom korpusu odnosno dovesti Hrvatsku na mjesto susreta sa samom sobom. To je zahtjevan posao kojemu smo se uspješno godinama odupirali sve dok ga nije Hrvatska matica iseljenika povjerila Institutu Ivo Pilar. Leksikon hrvatskog iseljeništva i manjina jedan je od naših najozbiljnijih znanstvenih pro-

jekata, u potpunoj medijskoj tišini traje više od dvije godine, a iduće bi ga trebalo predati javnosti. Voditelj projekta, ravnatelj Instituta Ivo Pilar prof. dr. Vlado Šakić, naglašava da spada u projekte od posebne nacionalne važnosti. Izvođaču je suradnička institucija Leksikografski zavod Miroslav Krleža, surađuje i s Hrvatskom maticom iseljenika, angažirano je više od dvadeset znanstvenika i znanstvenih novaka Instituta što je na ovoj razini prvorazredni znanstveni i pionirski posao. "Postoje objavljeni uvidi koji se odnose na pojedine aspekte iseljeništva i mi smo se njima koristili kao izvorima, ali naša je dominantna ideja ne samo prikupljanje postojećih spoznaja, nego i istraživanje kojim ćemo te

spoznaje proširiti i produbiti", kaže prof. dr. Vlado Šakić.

Kakve su posljedice za personarij, za sažetak jednoga povijesnog razdoblja, za aktualni trenutak?

— Prije svega, skupljanje objektivnih spoznaja pridonosi procesima integracije iseljene i domovinske Hrvatske koji su zbog nagomilanih stereotipa još uvijek usporeni. Za to nije važna samo knjiga, već i prepoznatljivost temeljne ideje. To je za mene u projektu i najpoticajnije. Hrvatske manjine međusobno se slabo znaju, iseljeničke zajednice Amerike malo znaju o onima u Švedskoj, europske ili australske o latinoameričkoj. Isto vrijedi i za istaknute iseljenike, a Hrvatska nedovoljno zna i o jednim i o drugima.

Hoće li u uklanjanju neznanja o sebi i drugima pomoći Leksikon?

— Značaj dajemo ljudima, organizacijama, institucijama, događajima i relevantnim pojmovima, bez obzira na to iz kojega povijesnog razdoblja dolazili. A u natuknicama objavljujemo i povijesno razdoblje. Nudimo višeslojnost informacija na temelju objektivnih kriterija koji su jasni svima i provjerljivi.

Procjenjujući vrijednost činjenica i vrijednost građe, osjećate li i zamke takvog posla?

— Da, zbog mogućnosti pogreške, nedostatka uzora ili literature. Stručni tim ima dvostruki posao: ostvaruje projekt koji dovodi do sadržaja Leksikona, zatim se prebacuje u uredničku funkciju. Obavili smo protokol procesa, postupak zahvaćanja različitih kategorija i područja te osigurali multidisciplinarni pristup. Ekspertna skupina proces će dovesti do radne verzije Leksikona, slijedi redigiranje i dopunjavanje radne verzije, što će obaviti iskusni suradnici i poznavat-

“Neki oblici integracije domovinske i iseljene Hrvatske su i te kako prisutni – na primjer naša reprezentacija u nogometu koja nas tako uspješno predstavlja i s kojom se svi ponosimo, sastavljena je u većem dijelu od nogometaša iz iseljeničkog korpusa. To je prije bilo nezamislivo”.

telji hrvatskog iseljeničtva iz Hrvatske i cijeloga svijeta.

Kako surađujete s Leksikografskim zavodom Miroslav Krleža?

— Oni obavljaju svoj dio posla kao naša suradnička institucija, a ponajprije su zaduženi za abecedarij baze podataka i strukturu natuknica te sve rade prema standardima struke. Još jednom napominjem da nakon nekoliko razina unutarnje provjere podataka i konstrukcije Leksikona slijedi i vrlo važna vanjska provjera. Bit će povjerena širokom krugu naših suradnika ovdje i u svijetu. Želimo postići konsenzus o Leksikonu još prije njegova izlaska iz tiska. To svi koji su uključeni u projekt drže važnim.

Inzistirate na višestrukoj provjeri sadržaja. Zašto?

— Ne stremimo za objektivnost informacija, bez pristranosti, subjektivnosti i ideologiziranja jer svoj posao znamo raditi. Provjere su nužne jer je to osjetljivo područje, prema kojemu postoji sklonost javnim dvojba i polemikama, zbog čega je u Hrvatskoj često percipirano na pogrešan način. Možda je bio i nečiji interes da se o hrvatskome iseljeničtvu i manjinama nedovoljno zna, Hrvatska se tako odvajala od svojih manjina i iseljeničtva, što je slabilo Hrvatsku

ne samo u sklopu druge Jugoslavije, već i u odnosima među hrvatskim građanima u Hrvatskoj.

Je li nešto od građe za vas bilo iznenađenje, bez obzira na višegodišnje iskustvo, prethodni znanstveni i publicistički rad?

— Jedino iznenađenje vezano uz iseljenu Hrvatsku i uz manjine, koje manje znam, iznenađenje je bogatstvom, širinom i dubinom – dakle ne ponajprije brojnošću i rasprostranjenošću – doprinosa tih ljudi zemljama u kojima su živjeli ili žive. Njihova prisutnost u tim kulturama je iznenađujuća, a mi, i danas često opterećeni ideološkim, političkim i mnogim drugim razlozima, ne koristimo se tim bogatstvom u dovoljnoj mjeri za razvojne procese. Naravno, to se poboljšava, a integrativni procesi institucionalno se potiču pri čemu ističem kao primjer Hrvatsku maticu iseljenika i njezinu ravnateljicu s naglašenom motivacijom i dobrim smjerom u upravljanju Maticom. Rado surađujemo na institucionalnoj razini i osobnoj.

Zašto već sada za Leksikon kažete da je antistereotip, najavljujete ga, griješim li, kao sredstvo borbe protiv stereotipa i predrasuda?

— Znanstvenici, kao i svi ostali, pripadaju određenoj kulturi i ne mogu biti apsolutno nepristrani. Nisu to ni fizičari, pa ne mogu ni društveni znanstvenici. Ali, dok rade, uvjerenja koja se odnose na predmet koji istražuju moraju zanemariti, sve dok se time bave. Leksikon je informacija. Pristranost u stajalištima pripada čitatelju, mi ćemo informacijom izazivati čitatelja, ne namećući svoja stajališta. Predrasude i stereotipi se ruše informacijom, naš projekt je u tom poslu svojevrsno oružje i alat.

Leksikon Marina Držića na jednom mjestu citira Vinka Nikolića koji je prije pedeset godina rekao: “Mi, politički emigranti, kao što je i Marin Držić bio...” Takve knjige pomažu u sazimanju povijesnih razdoblja, činjenicama podržavaju integrativnost?

— Iako češće nesvjesni nego svjesni toga, neki oblici integracije domovinske i iseljene Hrvatske su i te kako prisutni – na primjer naša reprezentacija u nogometu koja nas tako uspješno predstavlja i s kojom se svi ponosimo, sastavljena je u većem dijelu od nogometaša iz iseljeničkog korpusa. To je prije bilo nezamislivo. Pa i znanost nudi zanimljive aktualne primjere zajedništva.

Hoće li ovaj projekt ostaviti trajniji trag i u Institutu Ivo Pilar?

— Ekipa ovoga projekta funkcionira kao mali institut, mnoge su kolateralne koristi, a jedna je od najvažnijih okupljanje mnogobrojnih suradnika, posebno mlađih. Svi veliki projekti prilike su i za nove znanstvene radove, koncentriraju se i mnogobrojna literatura. U očima iseljeničtva Leksikon će još više Institut Ivo Pilar učiniti poznatim, a to je vrlo važno. Pomišljamo i na enciklopediju kao nastavak suradnje s Maticom jer sve to treba narodu s jakom dijasporom i mnogobrojnim manjinama. ■

ENG As the head of the Croatian Emigrant and Minority Lexicon project, Professor Vlado Šakić has been leading a large team of researchers for the past three years. The project, which should be wrapped up next year, intends to offer readers a verified and versatile picture of the emigrant and minority communities through information concerning people, events, organisations and institutions. The Croatian Heritage Foundation has encouraged and is participating in this national project.

Broj hrvatskih državljana u Njemačkoj 2008.

je broj osoba starijih od 65 godina 28.240.

Čak 64,1% naših državljana ili 143.081 osoba živi više od 20 godina u ovoj zemlji, a 9,28% ili 20.710 je 40 i više godina u ovoj zemlji. Prošle godine u Njemačku se doselilo 2.825 Hrvata, a odselilo se 7.520.

Najveći broj hrvatskih državljana zabilježen je u sljedećim savezima/pokrajinama/zemljama: Baden-Württembergu 73.904, Bavarskoj 51.204, Sjevernoj Rajni-Vestfaliji 35.963 i Hessenu 30.049. Od svih Hrvata u Njemačkoj 22% ih je tu rođeno. Prosječna starost iznosila je 44,6 godine, a duljina

NJEMAČKA - Prema podacima njemačkoga Statističkog ureda u Wiesbadenu, koji je objavljen krajem ožujka, broj hrvatskih državljana u ovoj zemlji 31. 12. 2008. godine iznosio je 223.056 (108.798 muških, 114.258 ženskih) tj. 3,3% svih stranaca. U odnosu na prethodnu godinu broj je manji za 2.253 osobe. Najveći broj hrvatskih državljana u dobi je od 25 do 65 godina (162.584), maloljetnih je 17.617, od 18 do 21 godine je 5.393, od 21 do 25 godina je 9.222, dok

boravka od 27 godina jedna je od najvećih u strancima.

Broj državljana BiH u Njemačkoj prošle godine iznosio je 156.804 osoba. Među njima se nalazi također jedan dio Hrvata.

Ukupan broj stranaca prošle godine iznosio je 6.727.618, tj. 8,19% svih stanovnika Njemačke (82.098.534), dok je broj osoba s migrantskom pozadinom skoro 15,3 milijuna. (Ured./ Izvor: www.destatis.de)

HBZ: Tradicionalna proslava sv. Jurja u Cokeburgu

SAD - Tradicionalna proslava blagdana sv. Jurja Hrvatske bratske zajednice održana je 24. - 26. travnja u Cokeburgu, u nekadašnjem rudarskom naselju jugozapadno od Pittsburgha. Pokrovitelji ove velebne proslave, koja se održava neprekidno od 1950. godine, je HBZ-ov odsjek 354 "St. George" i Omladinski zbor "Sveti Juraj". U tri dana slavlja, na stotine Hrvata i prijatelja našega naroda nazočilo je svetkovini svetog Jurja. Tradicijsko slavlje započelo je u subotu poslijepodne velikim tamburaškim i plesnim koncertom u Bentworthu u kojem su sudjelovali Omladinski tamburaški zbor "Jadran" hrvatske župe Naše Gospe Kraljice Hrvata iz Toronta, Folklorni ansambl "Hrvatska" iz Mississauga te domaći Tamburaški zbor "St. George" odsjeka 354 HBZ-a. Na pozornici su izvedeni plesovi i pjesme iz Like, Međimurja, Prigrade i Ogulina.

Uoči proslave, predsjednik odsjeka i predsjednik HBZ-a Bernard Luketich je istaknuo: "Bit će to tipična starokrajska, seljačka proslava, koja će zasigurno ostati u trajnom sjećanju, kako našim gostima iz ove okolice tako i svim ostalima koji dolaze iz udaljenijih mjesta i gradova naših dviju država." (Amerike i Kanade) Uz bogati kulturno-umjetnički program, narodnu i

domaću zabavu tijekom subote i nedjelje, koja je bila protkana pučkim običajima i prelijepim zvucima hrvatske glazbe, zdušno su svirali sastavi "Trubaduri" iz Pittsburgha, TS "Zaplet" iz Aliquippa, Orkestar "Zabava" iz Pittsburgha te "Barabe", također iz Pittsburgha s pjevačem Darijem Barišićem. Završno, i jednako svečano slavlje održano je u nedjelju 26. travnja s procesijom i svetom misom u crkvi Ave Maria u Bentleyvillu. Sv. misu su služili župnik vlč Gary W. Krummert i vlč Gabrijel Badurina. (Franjo Bertović)

St. George Junior Tamburica sa muzičkim direktorom Bernadette Luketich-Sikaras

Iseljenice – između poslovnog uspjeha i obitelji

U svijetu je svakoga dana 88 milijuna žena u pokretu, među kojima su i brojne Hrvatice koje odlaze tražeći jednostavno bolje ekonomske prilike, a te mlade obrazovane osobe sve češće putuju same, mijenjajući obrazac migracija i uvriježenu socijalnu dinamiku

Uspješna poslovna žena Jagoda Stošić Pike glavni je menadžer najprodavanijih kanadskih novina *Toronto Star*, čija prodaja radnim danom doseže 440.000 primjeraka, a subotom više od 640.000. Zahvaljujući umijeću upravljanja ove Šibenčanke *Toronto Star* godinama odolijeva bespoštednoj konkurenciji na nacionalnoj razini od strane dnevnika *Global Mail*. Sudeći prema priči Jagode Pike, put od emigrantice iz Hrvatske do uspješne kanadske poslovne žene dug je malo više od dva desetljeća. Domovinu je s obitelji napustila s devet godina, točnije 1969., a iako tad nije znala ni riječi engleskoga, danas je lider najtiražnijih kanadskih novina!

- Medijsko tržište Sjeverne Amerike prebogat je i zasićeno, stanovnici ovoga kontinenta imaju nevjerojatnu mogućnost izbora, a kad tome dodamo i internet, zapravo je fantastičan uspjeh zadržati toliko čitateljstvo. Radnim danima imamo 60 do 80 stranica, subotom čak 200! Poslovni izazov doživljam kao mogućnost da u izdavaštvu novina ostavim traga. Za supruga i dva sina - Alexandera (16) i Luku (20) odvajam čitav vikend. Znam da je teško pomiriti obitelj i posao, ali kad bih ikad morala birati, ne bih razmišljala ni sekunde. Uvijek bih izabrala obitelj! Oni me upotpunjuju, bez djece i bez supruga, u ovih skoro tridesetak godina braka, nikad ne bih postigla to što jesam. Svaki slobodan trenutak provodim s obitelji, a trenutno iščekujem zajednički ručak za Majčin dan koji se obilježava druge nedjelje u svibnju, kaže J. Pike.

Žene koje migriraju danas su u prosjeku obrazovanije od svojih baka i mogu biti neovisno pokretne, ali njihova novopronađena sloboda ima svoju cijenu: žene koje migriraju suočavaju se s mnogo više opasnosti nego muškarci. Ovo ljeto, kako bi pomogao ženama u pokretu da izbjegnu opasne poslovne situacije, Odbor za ljudska prava UN-a poziva industrijalizirane zemlje koje imaju gospodarske koristi od migracije da ratificiraju *Međunarodnu konvenciju o zaštiti prava svih radnika migranata i njihovih obitelji*, koja je stupila na snagu prošlog srpnja. Do sada je tek 40 zemalja članica UN-a ratificiralo sporazum koji želi zaštititi migrantice, rekla je G. Gencianos, međunarodna koordinatorica organizacije Migrant Rights International. Doznake iz inozemstva migrantica, ključni izvor prihoda za mnoge obitelji, mogle bi u 2009. u prosjeku pasti pet posto, nakon godina snažnog rasta, upozorio je M. Cirasino, čelnik razvoja platnih sustava Svjetske banke. U svijetu je svakoga dana 88 milijuna žena u pokretu, među kojima su i brojne Hrvatice koje odlaze tražeći jednostavno bolje ekonomske prilike, a te mlade obrazovane osobe sve

Piše: Vesna Kukavica

češće putuju same, mijenjajući obrazac migracija i uvriježenu socijalnu dinamiku. Taj je globalni sociološki fenomen privukao pozornost znanstvenice Martine Cvajner, čija je disertacija o imigranticama u konkurenciji za doktorat godine u Italiji. Otišavši na studij na talijansko sveučilište u Trentu mlada Puljanka Martina, 2001. godine magistrira na interkulturalnim komunikacijama, izučavajući ih u sklopu europskog programa u Madridu, Veneciji i Montpellieru. Godine 2004. se vratila u Trento i napisala, temeljem izvornog istraživačkog uvida u život imigrantica, doktorsku disertaciju, koja je u veljači ove godine nagrađen kao najbolji doktorat iz sociologije na sveučilištu u Trentu, čime je Cvajnerova uvrštena

u nominaciju za najboljeg mladog sociologa. Razumljivo je stoga što Cvajnerova ističe kako se nigdje dosad nije osjećala strancem.

Iako današnje hrvatske iseljenice odustaju od uvriještenih društvenih obrazaca, mahom visokoobrazovane, vješto balansiraju između poslovnog uspjeha i obitelji poput ostalih svjetskih putnica – često se pridružuju tradicionalnim iseljeničkim humanitarnim akcijama za pomoć starome zavičaju. Najsvježiji takav primjer je iz New Yorka humanitarna akcija američkih Hrvatica među kojima su dominirale Liliana Muskardin, Dusanka Marusic, Ines Kucic, Marie Urem, Maria Cividini, Jasna Dobrila, Ivanka Eror, Adriana Mikicic Gladitz, Rose Maracic, Melissa Muskardin, Anita Pagan i Nives Mattiasich. Te su gospođe sa svojim brojnim sunarodnjacima članice Dobrotvorne i neprofitne Udruge *Islands Medical Assistance Society* – IMAS. Ta njujorška Udruga, koja ovih dana obilježava prvi rođendan, pomaže zdravstvenim ustanovama na otocima Cresu, Lošinju, Iloviku, Susku, Unijama, Malim i Velim Srakanama. Naše su se dobrotvorke posebno angažirale u pomoći pri osnivanju odjela za hemodijalizu u Malom Lošinju. Do sada je Udruga IMAS organizirala niz dobrotvornih projekata na kojima je odaziv iseljenica bio velik. U travnju na posljednjoj dobrotvornoj zabavi koja je održana u dvorani restorana *La Fortuna* okupilo se 420 gostiju, od kojih je većina porijeklom s cresko-lošinjskog otočja, a pridružili su im se i iseljenice porijeklom iz Istre i Dalmacije. Udruga je već prikupila 50 tisuća dolara, a trenutno prikupljaju sredstva za nabavu rendgen aparata za lošinjski Dom zdravlja koji košta 80 tisuća dolara, zaključila je Rose Maracic. ■

ENG Although Croatian women living in the emigrant communities, most highly educated, have nowadays abandoned many ingrained social patterns, skilfully balancing between a successful career and family – they often take part in traditional emigrant community humanitarian activities that aim to provide help to the old country.

Hrvatski doprinos australskoj kulturi

‘Hrvatski farmer’ je osam metara visok i sedamdeset tona težak granitni kip koji je dosad najveće Bekićevo djelo, ali i najveće djelo monumentalne umjetnosti u cijeloj Australiji

Napisala: Željka Lešić

Snimke: fotoarhiva M. Bekić

U malome australskom mjestu Wudinna, smještenom na autocesti između Adelaide i Perth, oko 220 km sjeverno od Port Loncolna, kipar Marijan Bekić završio je svoj golemi projekt “Australski farmer”. Ovaj veliki umjetnik podrijetlom iz Modrana, nedaleko od Dervente u Bosanskoj Posavini, naglasio je kako je riječ o osam metara visokom i sedamdeset tona teškome granitnom kipu koje je dosad njegovo najveće djelo, ali najvjerojatnije i najveće monumentalno djelo u čitavoj Australiji.

— Svečanost otkrivanja ovoga gorostasa bila je upriličena u petak, 17. travnja. Ime “Australski farmer” osobno sam predložio, što je bilo s oduševljenjem prihvaćeno, kao i dizajn u koga nisu zadirali niti bilo što pokušavali mijenjati. Bila je to velika fešta za ovo malo mjesto. Nazočilo je oko tisuću ljudi. Program je započeo još u četvrtak na večer uz večeru u prostorijama kluba odakle se nastavio trosatni izravni prijenos radiopostaje ABC. Sutradan, u petak, paralelno su se događali zanimljivi sadržaji, kao što je prijevozom organizirano obilaznje okolnih znamenitosti i prirodnih blagodati, a svečanost je kulminirala na večer otkrivanjem skulpture, uz vatromet. Vrpce sam na prijedlog odbora ja prerezao, budući da su istaknuli da sam najzaslužniji za projekt. Odbor je pripremio pive, vina i pjenušca s naljepnicama Australskog farmera, u grafičkoj izradi Davida Bekića. Bilo je tu puno uglednih gostiju iz politike i kulture. Ne mogu opisati kako sam se osjećao i do koje visine je moj ‘ego’ narastao primajući pohvale i čestitke za obavljeni posao. U nedjelju je održana ekumenska svečanost i blagoslov spomenika.

Recite nam nešto više o ovome velikom projektu. Kako je stvaran, dizajniran?

— Što se tiče dizajna same skulpture, nastojao sam život ovih ljudi simbolizirati elementima i detaljima koji su povezani u jednu cjelinu. Sastoji se, među ostalim, od tri stilizirana elementa sunca, klasja i ovaca, a završava u obliku čovjeka.

Čovjeka, kao slike i prilike Boga, koji je vrhunac Božje kreacije, a na vrhu sunca ugravirana je moja zahvalnost Bogu koji me obdario ovim talentom koji mogu dijeliti s drugima, što me čini iznimno sretnim. Jedna strana odražava muškarca, a druga lik žene, majke. Dodatni detalji imaju svoju simboliku, a u krajnosti sve se odnosi na život, opstojnost,

Postavljanje gorostasnog granitnog kipa u mjestu Wudinna

Pozdravno slovo umjetnika uz nazočnost i blagoslov svećenika

Marijan Bekić i sin David uz svoje monumentalno djelo

ustrajnost te duhovnu i fizičku snagu, optimizam i zahvalnost Bogu. Stalnu borbu za opstanak. Naime, trebalo je voditi računa da svi ovi elementi budu skladno posloženi u harmoničan odnos jedne cjeline ne narušavajući samu formu i kako ne bi sve djelovalo pretrpano. Za izvedbu ovoga gorostasnog kipa koštalo je mene i moga dvadeset šestogodišnjeg sina Davida dvije godine života i našega zajedničkog kreativnog i težačkog rada. Ovo djelo zbog nekoliko razloga nema cijene kojom bi se moglo platiti. Ovo je projekt uz udio cijele ove male farmerske zajednice. Uz to, uz moju zamolbu i hrvatska zajednica diljem Australije je priskočila u pomoć s otprilike dvadeset tisuća dolara. Zauzvrat će uz ime moje malenkosti biti uklesana i njihova imena za povijest, neka se pamti, što je i bila moja motivacija. To me čini veoma ponosnim, a siguran sam i svakoga Hrvata koji ovamo svrati. S ponosom mogu ustvrditi da Wudinna od sada svijetom pronosi glas o maloj zajednici i velikome srcu, o hrvatskome bilu na ovim prostorima i hrvatskome doprinosu australskoj kulturi.

Uza sve ostalo, za mene je najvažnija činjenica da smo moj sin i ja zajednički postigli uspjeh koji nećemo zaboraviti dok smo živi. U današnje vrijeme kada je teško uskladiti međugeneracijske odnose, a kamoli nešto zajedničko poduzeti, Božji je blagoslov ovakav doživljaj, koji vrijedi više nego sav novac ovoga svijeta. Ionako ništa nećemo ponijeti sa sobom kada nas Svevišnji pozove k sebi! A u povijesti neće biti zapamćeno koliko novca smo zaradili, kakve kuće smo imali ili kakve automobile smo vozili, nego kakva djela smo iza sebe ostavili!

Je li i David krenuo vašim kiparskim stopama?

— David je inače grafički dizajner i uz spretnost rukovanja računalom bio je od velike pomoći u izvedbi svih mogućih vizualnih izričaja, od izrade internetske stranice ovoga projekta do izrade imena svih sponzora u zidovima koji su sastavni dio skulpture. Kada sam ga nakon završetka upitao bi li mi se ponovno pridružio na novome projektu, uz osmijeh je odgovorio - Da, ali uz malo bolju plaću jer ovo nije bio bogzna kakav financijski uspjeh. Međutim, ovo je bio uspjeh u svakome drugom pogledu.

ENG Sculptor Marijan Bekić has completed his massive undertaking, the Australian Farmer, a statue situated in the small town of Wudinna, on the highway from Adelaide to Perth. The artist, whose roots are in Modrana (Bosnia) has created his largest work yet, an 8 metre tall, 70 tonne granite statue.

Kada dolazite u Australiju i koji su vaši kiparski radovi u toj zemlji?

— U Australiju odlazim 1989. godine, a u Adelaideu ostvarujem svoje prve kontakte s Hrvatima i prvim prijateljima. Životno kolo sreće odvelo nas je, mene i moju obitelj, i do maloga ribarskog mjesta Port Lincoln (Južna Australija) gdje po narudžbi izrađujem dva i pol metarski granitni spomenik ribarima nestalima u moru, među kojima je, na žalost, bilo i Hrvata. Spomenik je postavljen u marini uz sam kanal kojim ribari prolaze svojim brodovima. Inspiraciju za ovaj rad dobio sam prilikom čestih susreta s hrvatskim udovicama na misama gdje odjevene u crno godinama tuguju za izgubljenim članovima svojih obitelji. Usputno se rađaju mnoge ideje od kojih su neke došle do svoje realizacije, kao npr. "Vila Velebita". Nakon četiri godine rada na ovoj skulpturi, na posuđenome kamionu, predstavljao sam je i proputovao hrvatskom zajednicom da bih napokon kao naš zajednički dar domovini u ime svih Hrvata Australije, a kao simbol našeg zajedništva, završila u Hrvatskom veleposlanstvu u Canberru. "Vila Velebita" posvećena je hrvatskim majkama, stvarnim junakinjama, koje su podnijele mnoge žrtve tijekom krvave povijesti, te su zapisane u temelje slobode. Tu je i skulptura "Vukovar" koja je svoje mjesto našla u perivoju Bonyton uz rijeku Torrens u Adelaideu. Ovaj rad obilježava tadašnju aktivnost Hrvata Adelaidea kad su u spomenutom drvoredu posadili 200 domaćih stabala kao simbol nove nade, nakon masakra u gradu heroju - Vukovaru. ■

Kvalitetnu proizvodnju kriza ne pogađa

Riječ je o jednoj od naših najboljih tvornica u segmentu proizvodnje stolaca, koja će i ove godine, ako je suditi prema sadašnjoj situaciji, imati odlične poslovne rezultate

Klana se nalazi u zaleđu grada Rijeke na prijelazu u Gorski kotar

Drvna industrija Klana

Napisao: **Luka Capar**

Svi govore o krizi i recesiji, a proizvodnja još jednom pokazuje kako se upravo industrijom, kvalitetnim i postojanim proizvodom može izbjeći kriza. Drvna industrija (DI) Klana najbolji je primjer za to. DI Klana, jedna od naših najboljih tvornica u segmentu proizvodnje stolaca, i ove će godine, ako je suditi po sadašnjoj situaciji, imati odlične poslovne rezultate, i kamo sreće da je takvih primjera više u Hrvatskoj.

Kompletan asortiman tvrtka izvozi, od čega 60 posto na francusko tržište, 34 posto u Njemačku, te 6 posto na tržište susjedne Italije. Treba naglasiti kako većinu svoje sirovine nabavljaju od domaćih dobavljača, uglavnom Hrvatskih šuma, a gotovo cjelokupan asortiman trenutno se radi od bukova drveta.

“Manju krizu osjetili smo početkom prošle godine, kada je sve i počelo na globalnoj razini, no nakon toga moram biti iskren i reći kako problema u poslovanju nismo imali, a nemamo ih niti sada”,

kaže direktor DI Klane Miladin Marković, dodajući kako pojedina tržišta poput Njemačke čak i rastu. Prema sadašnjoj situaciji rezultati za prvih šest mjeseci ove godine trebali bi biti bolji nego u istom razdoblju lani. Ono što se može primijetiti jest da narudžbe idu ipak prema nižem cjenovnom razredu stolaca, no posao ide dobro.

Marković ističe kako će i ove godine, kao i u deset proteklih, na godišnjoj razini u modernizaciju i proizvodnju uložiti oko milijun eura, a planira se i proširenje pogona i proizvodnih kapaciteta, čim za to stignu potrebne dozvole. “Ove smo godine zaposlili dvadesetak novih radnika, a za optimalnu proizvodnju trebalo bi nam još dvadesetak novih”, naglašava Marković. Zaključuje ipak kako nitko ne zna kada će globalna kriza završiti, te ako se nastavi i dalje, nitko neće ostati neokrnut, pa niti oni, te razumije kolege iz branše koji su suočeni s otkaziva-

njem narudžbi i otpuštanjima.

Drvna industrija Klana smještena je na samoj granici Gorskog kotara, petnaest kilometara od Rijeke i šezdeset kilometara od Trsta. Kako sami ističu, djeluju u brdskom dijelu u unutrašnjosti Kvarnera poznatom kao “zeleno srce Hrvatske”, sa šumovitim brdima, bogatim livadama i jamama, endemičnim biljkama i rijetkim životinjskim vrstama. Stanovništvo koje je velikim dijelom zaposleno u drvenoj industriji s ponosom naglašava kako se u ovom mjestu do današnjih dana održalo staro narodno poštovanje za prostor i tradiciju te se tako spajaju potrebe moderne tvrtke s pažljivim pošumljavanjem i selektivnom sječom trupaca kako bi se održali izvrsni prirodni resursi.

Proizvodnja stolaca počinje dolaškom trupaca iz Hrvatskih šuma koji se skladište i tako čekaju prvu kontrolu kvalitete. Nakon toga slijedi klasifikacija na osnovi dužine, debljine, boje, čvrstoće i oblika. Pažljivo klasificirani trupci odlaze na rezanje prvih grubih dasaka u raznim debljinama, što ovisi o njihovoj daljnjoj namjeni. Grubo rezane daske odlaze na sušenje, da bi kasnije krenule na odlamanje i profiliranje, čime se dobivaju grubi poluproizvodi koji će kasnije dati oblik gotovom stolu.

U tvrtki ističu kako su osim suvremenu tehnologiju koja u suvremenim pogonima obavlja finiširanje proizvoda procesima blanjanja, glodanja i laštenja, izrazito ponosni na majstore stolare koji svojim rukama daju onaj posljednji pečat proizvodima. Uz ručni nadzor i kontrolu obavlja se posljednje brušenje i lakiranje, a pojedine vrste stolaca dobivaju i podstavu. ■

ENG Drvna industrija Klana (the Klana Wood Company), situated in the hinterland of the city of Rijeka, is one of our top factories in the chair production business. Based on its current results it will again this year, in spite of the global economic crisis, see excellent operating results.

Iz kanadske prerije u Solin

"U Hrvatsku sam se vratio 1996., a godinu dana kasnije sam se zaposlio u Dalmacijacementu. Ovdje sam se oženio, a sa suprugom Vesnom u sretnom braku imamo troje djece", priča nam Trpimir Renić

Napisao i snimio: **Nedjeljko Musulin**

Zacijelo su rijetki stručnjaci odnosno menadžeri ne samo u Hrvatskoj koji su se tako mladi potvrdili u svojoj struci, dosegnuvši sami vrh svoje profesije, kao Trpimir Renić, predsjednik Uprave Dalmacijacementa na području grada Solina, dijete hrvatskih ekonomskih emigranata, majke Nade iz Zagorja i oca Karla iz okolice Tomislavgrada. Rođen je u Beču, a odrastao u Kanadi uz hrvatsku tamburicu i hokej, školujući se i studirajući na Sveučilištu Manitoba gdje je diplomirao građevinarstvo, a zatim na matičnom fakultetu završio i MBA-studij.

"Moji roditelji upoznali su se u Za-

grebu i otišli su raditi u Austriju. Rodio sam se u Beču dok su roditelji čekali odgovor na svoj zahtjev za odlazak u SAD ili Kanadu. Prvi pozitivan odgovor im je stigao iz Kanade kamo smo otišli kada sam imao samo šest mjeseci. Najprije smo živjeli u Ottawi odakle smo se preselili u Winnipeg, baš usred kanadske prerije, a tu su i danas majka, dva brata i sestra. Pokojni otac je u početku radio kao građevinar, a poslije kao ličilac. Majka je pazila nas četvero, a zatim se zaposlila u tvornici namještaja. Ja sam dvije godine, kao građevinski inženjer radio u komunalnoj tvrtki. Inače, studirao sam i diplomirao i menadžment, a u Hrvatsku sam se vratio 1996., a godinu dana kasnije sam se zaposlio u Dalmacijacementu gdje sam od 2001. do 2005. obnašao dužnost direktora financija. Tada, nakon pripajanja matične tvrtke 'Dalmacijacement' CEMEX-u, prešao sam u CEMEX-ovu regionalnu podružnicu u Londonu na mjesto direktora odgovornog za proces kontinuiranog razvoja integracijskih procesa nakon akvizicija. Tu sam dužnost obnašao dvije godine da bi mi tvrtka sredinom 2007. ponudila mjesto predsjednika Uprave Dalmacijacementa, što sam i prihvatio te tu dužnost obnašam i danas. U Hrvatskoj sam se oženio i sa suprugom Vesnom u sretnom braku imamo troje djece", priča nam Trpimir Renić tek djelić svoga zanimljivog životopisa. U slobodno vrijeme, najčešće vikendima, sa suprugom i djecom rado posjećuje svoje korijene u Tomislavgradu i Zagorju.

Renić ističe kako je tvrtka 'Dalmacijacement' vodeći proizvođač cementa u Hrvatskoj i regiji, kojim je izgrađen najveći dio autoceste Zagreb-Split. Tim je cementom izgrađena i većina najvažnijih mostova u cijeloj regiji.

Povratnik iz Kanade Trpimir Renić, predsjednik Uprave Dalmacijacementa

Predsjednik Uprave 'Dalmacijacement' s više od 650 zaposlenih (samo na području Hrvatske), koji je zadovoljan svime što je dosad postignuto u toj tvrtki, naglašava da je godišnji kapacitet Dalmacijacementa oko 2,5 milijuna tona cementa te da je riječ o tvrtki koja, uz zadržavanje vodeće pozicije na tržištu cementa, svakim danom snažnije ulazi i na tržište betona. Kaže kako je 'Dalmacijacement' vodeći hrvatski proizvođač cementa i lider na tržištima BiH i Crne Gore, te da tvrtka svoje poslovanje temelji na poštovanju smjernica održivog razvoja, ulaganju i u zaposlenike, te poštovanju najviših standarda kvalitete proizvoda.

Svoj poslovni rast tvrtka gradi na partnerskom odnosu prema zaposlenicima i zajednici, a da je na pravome putu potvrđuje i nagrada 'Indeks DOP-a' koju je 'Dalmacijacement' dobio sredinom prosinca prošle godine od Hrvatske gospodarske komore. ■

Zaposlenici i detalj Dalmacijacementa s okolišem

ENG Trpimir Renić, a successful manager and the CEO of the Dalmacijacement Company, was born to Croatian economic emigrants. He was born in Vienna, and grew up in Canada playing the Croatian tamburitza and ice hockey, getting his university degree at the University of Manitoba where he graduated civil engineering and earned an MBA. He returned to Croatia in 1996, is married and has three children.

KOMŠIĆ PRIJETI SUDOM U HAMBURGU

SARAJEVO - Predsjedništvo BiH uputilo je pismo hrvatskim dužnosnicima kojima otvoreno prijetje zaustavljanjem gradnje Pelješkog mosta zbog, kako kažu, neriješenoga graničnog spora oko poluotoka Kleka kraj Neuma. Zanimljivo je kako upravo hrvatski član tog predsjedništva Željko Komšić, koji je na tu funkciju izabran ponajviše glasovima Bošnjaka, prijeti Hrvatskoj Međunarodnim sudom u Hamburgu.

POPIS STANOVNIŠTVA 2011.

SARAJEVO - Odluka je donesena - popis stanovništva u BiH bit će 2011. godine. Iako se, poznato je, popis stanovništva u normalnim zemljama održava svake 10. godine, zbog rata i zbog proklamirane politike povratka nije se održao redoviti popis stanovništva 2001. godine. Spol, kućanstvo, nacionalna pripadnost, starost, pismenost i

školska sprema bit će glavne sastavnice ovog popisa. Podaci iz popisa odnose se na stanovništvo iz BiH koje stalno tu stanuje, kao i na one koji imaju prebivalište u BiH, a trenutno su negdje u inozemstvu. Ako se pogleda prošle popise stanovništva, lako je uočiti da se broj Hrvata kretao od 720.000 do 770.000 s udjelom u ukupnom stanovništvu od 21,7 % 1961. godine do 17,4 % 1991. godine. Ipak, rat i ratna protjerivanja kao i slab povratak, dapače, kao i iseljavanja poslije rata daju naslutiti da će broj Hrvata drastično opasti. Mnogi se s pravom boje da bi nas ovaj popis mogao od naroda pretvoriti u nacionalnu manjinu.

VLČ ZLATKO SUDAC OKUPIO 30.000 VJERNIKA

HUMAC / BUGOJNO - Od 18. do 24. travnja katolički karizmatik vlč Zlatko Sudac održao je trodnevni seminar duhovne obnove u mjestu Humcu kraj Bugojna. Seminaru je nazočilo više od 30.000 ljudi iz raznih dijelova BiH. Vlč Sudac je na seminaru, između ostalog, istaknuo da je najveće zlo modernoga svijeta neznanje. "Neznanje čini da je čovjek toliko stisnut u svoj mali svijet, da ne prihvaća drugoga zato što ga ne poznaje." Osvrćući se na stanje u BiH, poručuje kako narodu u BiH neće pomoći nitko izvana i kako "moramo pomoći sami sebi". Napomenuo je da je oduševljen spontanošću, iskrenošću i dobrom voljom tih "malih ljudi" čiju želju da se krene naprijed treba podržati.

KATOLIČKE ŠKOLE KAO PRIMJER

SARAJEVO - Još davne 1994. godine u doba rata na području BiH, Katolička crkva BiH započela je gotovo futuristički projekt osnivanja i povezivanja suvremenih škola pod nazivom Škola za Europu. U to vrijeme u duhovno podijeljenoj BiH, dok su Bošnjaci išli u bošnjačke, Srbi u srpske, Hrvati u hrvatske škole, naglasak ovog projekta bio je na odgoju i obrazovanju

djece u specifičnom ambijentu kakav je bosanski. Nakon Sarajeva, takve škole otvorene su i u drugim dijelovima BiH, koje su možda jedine u BiH bile multietične i dostupne ne samo katolicima. Sadašnjih 13 takvih škola pohađa 4.500 učenika različitih nacija zbog čega je Europski parlament, govoreći o situaciji u BiH, katoličke škole označio kao jedinu svijetlu točku koja može poslužiti kao primjer i drugim europskim zemljama.

MOSTARSKO PROLJEĆE 2009.

MOSTAR - U Mostaru se od 15. travnja do 1. lipnja održava manifestacija *Mostarsko proljeće 2009. - XI. dani Matice hrvatske* kojom je Mostar postao ne samo kulturni centar, nego i član Saveza europskih festivala. Jednodnevna manifestacija otprije 11 godina, pretvorila se u prvorazredni kulturni događaj u trajanju od mjesec i pol dana u kojemu nastupaju simfonijski orkestri Zagreba i Mostara; kazališta Zagreba, Mostara, Splita, Dubrovnika, Sarajeva i Banje Luke; ansambli; puhački orkestri; izložbe slika i fotografija; promocije knjiga te lutkarska kazališta itd. Na samom otvorenju ovoga prvorazrednoga kulturnog događaja najčešće riječi koje su se čule bile su one koje su potencirale potrebu da ovaj kulturni događaj promovira suradnju i dijalog kako u Mostaru tako i u cijeloj BiH.

HRVATSKI KANAL U BIH

SARAJEVO - Poznato je da se hrvatski predstavnici u BiH već više od 10 godina pokušavaju izboriti za treći radiotelevizijski program na hrvatskome jeziku. Dok je potpuno normalno postojanje televizije i radija na srpskome i bošnjačkome jeziku, nažalost, bošnjački političari blokirali su odluku o trećem hrvatskom kanalu pozivajući se na zaštitu vitalnoga nacionalnog interesa. Tako ispada da treći hrvatski kanal ugrožava nacionalne bošnjačke interese. Budući da se pretplata za radioteleviziju u BiH plaća zajedno s telefonskim računom, 83.000 hrvatskih korisnika telefona odbija plaćati radiotelevizijsku pretplatu na kojoj ne postoji njihov nacionalni program na njihovom jeziku i zbog toga su na popisu za prisilnu sudsku naplatu RTV-pristojbe. U BiH, zemlji apsurdna, kao nigdje u svijetu pretplata za televiziju plaća se ne zbog toga što gledate televiziju, nego zbog toga što imate telefon. Ipak, ustrajna borba za nacionalni program mogla bi, ako ne na federalnoj razini, zaživjeti na razini BiH, jer je Povjerenstvo za izradu elaborata "Radiotelevizijski kanal na hrvatskom jeziku" završilo posao i čeka se natječaj ako ga, naravno, odobri Vijeće ministara.

“U Plehanu ispuni se duša”

I ove godine 25. travnja, na blagdan svetoga Marka, tisuće Plehančana posjetilo je svoj Plehan, duhovno i kulturno središte Hrvata derventskoga kraja, simbol stradanja, ali i dizanja iz pepela

Ovako će izgledati novo svetište u Plehanu kad bude u potpunosti dovršeno

Napisala i snimila: **Mira Ćurić**

Nakon prelaska granične crte na Savi u Bosanskom Brodu pozornije promatramo slike koje promiču pokraj ceste. Prošlo je već četrnaest godina od završetka rata, no njegov rukopis i dalje je svjež i prepoznatljiv na pročeljima kuća; ćirilčni natpisi upozoravaju da smo u gostima -

u Republici Srpskoj. No, crkve su podignute pa se lijepo uređene uzdižu iz proljetnih pejzaža. Već prema Derventi reljef se mijenja, iza nas ostaje ravnicu, prolazimo laganim udolinama. *Zeleno, što volim zeleno*, pjevao je pjesnik...

Derventa - prije rata većinski hrvatski grad, govore prijatelji suputnici podrijetlom iz toga kraja, promijenio je svoje statističko lice, no i sama razglednica grada ima jednu novu vedutu. Po-

brinula se za to poslijeratna stvarnost. Usred maloga grada - čije je dotadašnje vizure krasio park u samome središtu - dignuto je, gotovo ugarano, novo zdanje, velika pravoslavna crkva. Katolička je bila srušena do temelja, no sagrađena je ponovno na istim temeljima.

STIGLI IZ CIJELE EUROPE

Na devet kilometara dalje cestom, uz koju se prostiru nepregledni brežuljci i buja pitoma priroda, smjerokaz upućuje prema “Samostanu Plehan”. Skrećemo na novu asfaltiranu cestu gdje nas nakon dvjestotinjak metara dočekuje nepregledno parkiralište automobila i autobusa: registracijske oznake govore da je za Markovo na Plehan stiglo mnoštvo njegovih mještana iz Njemačke, Švicarske, Austrije, Hrvatske... Prepoznaju se i pozdravljaju prijatelji, rođaci, znanci; čujemo kako dolaze odasvud. Za dobrodošlicu šargija, tipičan žičani instrument naših Posavljaka. Taj svijet voli pjesmu, a tko pjeva ima duha i slavi život.

Miriše priroda, još cvjetaju jabuke i trešnje... Pred nama na pitomome brijegu, s kojeg puca impresivan pogled, pred novom crkvom visokom 25 m - tisuće vjernika. Misno slavlje predvodi fra

Kada zasniva šargija i violina Posavljaci se hvataju u kolo

Groblje – mjesto susreta nakon godina odvojenosti

Na mladima baština ostaje

Marijan Karaula, zamjenik provincijala franjevačke provincije Bosne Srebre, nadahnuto propovijeda fra Mirko Filipović, gvardijan. Uz pozdrav svima koji su Plehanu stigli u pohode, uz ovogodišnju 800. obljetnicu franjevačkoga reda, daje kratki presjek njihova djelovanja u Bosni Srebrenoj, život s narodom i za narod. A to se posebno potvrdilo, i danas se potvrđuje upravo na tome mjestu.

Naime, tu u proljeće 1992. nije ostao ni kamen na kamenu; crkva i samostan do temelja su srušeni, kuće redom minirane, a narod doživio strašni egzodus. No, oni se prvi vraćaju pokazujući kako se za svoje treba boriti. Ono što je fra Ivan Čurić, prvi poslijeratni gvardijan samostana, započeo na ruševinama, nastavio je fra Mirko Filipović, a rezultati su očit.

NOVA VELEBNA CRKVA

Na Plehanu danas opet dominira crkva čiji je kamen temeljac blagoslovio Ivan Pavao II. za svog posjeta Sarajevu 1997., a projekt je osmislio Zlatko Ugljen, profesor na Arhitektonskom fakultetu u Sarajevu. Vjernicima, emotivno vezanima za svoju staru crkvu, a time i svoju prošlost, trebalo je vremena da se priviknu na suvremeno graditeljsko zdanje. Oni bi najradije Plehan kakav je nekoć bio. No, vrijeme je nemoguće vratiti, a sjećanje je naše bogatstvo. Njzinu gradnju podržali su mnogobrojni mještani, darovatelji, udruge, umjetnici... Na kraju mise fra Mirko zahvaljuje svima, posebice Vladi Republike Hrvatske koja je prošle godine asfaltirala put od glavne prometnice do samostana, kao i veliko igralište te podsjeća na daljnja obećanja, zatim za-

hvaljuje zagrebačkome gradonačelniku Milanu Bandiću koji je sponzorirao autobuse za KUD-ove i Plehančane iz Zagreba, slavonskobrodskome gradonačelniku Marki Duspari u čijem su gradu mnogi pronašli svoj novi dom, derventskome Miloradu Simiću te Zavičajnom klubu Plehan iz Zagreba i Stipi Čičku na organizaciji 6. smotre folklor... No kako posla ima napretek, svi su pozvani da i dalje budu uz Plehan.

U dvorišnoj kući žive tri franjevca; u njezinu je sastavu i kapelica koja služi za bogoslužje, a u kojoj mnogobrojne umjetnine čekaju primjereni prostor. Naime, Plehan je imao bogatu zbirku likovnih djela, čija je sudbina bila neizvjesna, no lokalne vlasti su prije godinu-dvije zbirku vratile tamo gdje pripada.

Iza samostana podignute su pomoć-

Nepregledne kolone autobusa oko Plehana

Plehančani grade montažne kuće u blizini crkve. Jeli to novi početak?

Posavina neće ostati pusta

Plehan je dio derventske općine, a Ilija Zirdum, dosadašnji predsjednik Udruge povratnika "Feniks", nedavno je i predsjednik Skupštine općine Derventa (što je velika novost), a na pitanje o povratku Hrvata govori: "Optimist sam, ljudi se žele vraćati; trenutno je više od 1.100 prijava za povratak na području derventske općine. Najvažnije je donijeti odluku o povratku, onda se sve rješava jednostavnije. Republika Hrvatska značajno nam pomaže: ove godine donira materijal za 73 kuće, a BiH još nije počela ni deset koje je odobrila prošle godine. Trebat će nam više pomoći za rješavanje infrastrukture. Zasad se samo kuće obnavljaju. Udruga Feniks već pet godina radi na pronalazanju sredstava za infrastrukturu, struju, vodu; ide sporo, jer su potrebna velika sredstva, ali ide. Sada radimo na stvaranju uvjeta za bavljenje poljoprivredom na malim seoskim gospodarstvima. Uskoro ćemo otvoriti i edukacijski centar za te potrebe. U Božincima smo obnovili školu, a obnovit ćemo i školu u Plehanu. No, ipak je problem u nečemu drugome. Dok nije bilo škole, govorilo se – gdje ćemo se vratiti, nema škole, a danas se govori – šta će nam škola kad nema djece. Mnogi su započeli život drugdje. Ali ipak se kreće. Vidimo to svakoga dana. Posavina neće ostati pusta", optimistično zaključuje Ilija Zirdum.

ne zgrade i farma; franjevci imaju sve potrebno za život na Plehanu. I ne samo to: oni promiču i proizvodnju ekološke hrane te konkretnim projektima pružaju primjer mogućeg života na svojoj zemlji svakome povratniku. S njima surađuje Udruga povratnika "Feniks". Doista, Plehan je trebalo dići iz pepela, "graditi iz ljubavi", a to je i naziv trajne akcije.

SNAGA HRVATSKOG DUHA

Poslije bogoslužja mijenja se mjesto događaja. Mladost je na pozornici na Šestoj smotri folklora koju organizira Zavičajna udruga Plehan iz Zagreba. Raskošne nošnje tridesetak različitih KUD-ova Plehančana i njihovih gostiju iz nekoliko država pokazuju bogatstvo hrvatske baštine; pjesma i ples svjedoče snagu hrvatskog duha neslomljivih Posavljaka.

Obitelj iz Zagreba: "U Plehanu ispuni se duša"

Nitko nema što Derventa ima, ima Plehan, ljepši je od Rima, pjevalo se nekad ovdje, kažu, a mi želimo vjerovati da taj ponos nije samo prošlost.

Stariji njeguju sjećanje na bližnje; na lijepo uređenome groblju mramorne nadgrobne ploče prezimenima pišu povijest - Jeković, Filipović, Zubak, Begić, Andrijanić te zanimljivi spomenici starijeg datuma svjedoče hrvatski i katolički kontinuitet. Čiste se grobnice, pale svijetle. Susreću se i razgovaraju susjedi. Iva Jerković iz Zagreba govori kako je "Plehan bio njezin život, pa će biti i počivalište". Svi s kojima u prolazu razgovaramo došli su tek u posjet. A djeca? Djeca imaju novi život, nove adrese.

Prijatelji Filipovići, u ulozi vodiča – domaćini su jer potječu iz Plehana, a gosti jer su i sami tek u posjetu - vode nas u nekadašnje središte ovoga mjesta. Pokazuju leđinu na kojoj je bio dom kulture, kuća s učiteljskim stanovima, trgovina, ambulanta, ali i ruševinu škole, kuće koje poput kostura strše iz zarasloga granja. Sve je redom srušeno 1992., a do sada obnovljeno tek ponešto. Od prijeratnih 7.000 stanovnika na području župe (Božinci, Brezici, Bukovac, Bunar, Dažnica, Komarica, Kovačevci, Lug/Ritešić, Lupljanica, Modran, Poljari, Sičine, Stanići, Šušnjari, Vinogradine, Vrhovi, Zasika i Zelenike), danas ih je u prosjeku oko 170, uglavnom starije dobi. Iznimka je jedna obitelj s djecom koja u školu pu-

Gvardijan fra Mirko Filipović i zagrebački gradonačelnik Milan Bandić

tuju u Derventu. U Komarici, primjerice, nije obnovljena niti jedna kuća, govore. No, Plehančani dižu montažne drvene kuće blizu crkve. Petnaest je godina od službenog završetka rata, a posjetiteljima se čini - jučer. Svijet koji se nema kamo vratiti i danas je njegova žrtva.

U hladu pod dudom objeđuje obitelj iz Zagreba: baka, majka i djeca. Započinjemo razgovor, pa na pitanje što im znači dolazak u Plehan, starija gospođa tiho reče - "Ispuni se duša." U tri riječi sve je stalo. Pod tim dojmom odlazimo prema Lugu/Ritešiću, gdje nas čekaju prijatelji. Ispraća nas smotra folklora, vesela pjesma, šareno tradicijsko ruho, duhom bogata Posavina i njezini mnogobrojni gosti. Nadaleko se čuje smijeh i žamor, no na večer će sve utihnuti, većina će otići na nove adrese. Ipak, i dalje će ostati hrabra nekolicina i s njima oni koji Bosnu vole i nad njom bdiju dugi niz stoljeća. ■

Ovako izgleda većina hrvatskih kuća

ENG Again this year, on the 25th of April, on St. Mark's day, thousands of Plehan natives visited the Plehan monastery. The monastery is a spiritual and cultural centre for the Croatians of the Derventa region and all of Bosanska posavina (the Bosnian Sava River basin) and is a symbol both of suffering and of rising up again from the ashes.

Mladi povratnik gradi istarske autoceste

Francuska je zemlja koju iznimno poštujem, ne samo zbog svega što mi je pružila, nego zato što je izvor raznih kulturnih i ostalih bogatstava. Međutim, srce mi više kuca u ritmu 'Lijepe naše' nego uz Marseljezu, što je vjerojatno razlog zbog kojeg sam i došao živjeti u Hrvatsku

Razgovarala: **Jasminka Kalčić**
Snimke: **iz albuma D. Gabelice**

Vozite li Istarskim epsilonom vidjet ćete da su radovi na dijelu te poluautoceste između Kanfanara i Umaga u punome jeku. Moćni strojevi lome naizgled neslomljivi istarski kamen sivač, bageri krcaju, a kamioni odvoze tisuće tona crvene zemlje. Dana 26. rujna 2008. počelo je 'dupliranje' epsilona i pretvaranje poluautoceste u modernu autocestu punoga profila.

Istarski epsilon gradi koncesionar Bina-Istra, hrvatska tvrtka u koju su oko 50 posto temeljnoga kapitala uložila hrvatska poduzeća, a drugu polovicu francuska tvrtka Bouygues. Zanimljivo je da je generalni direktor Bina Istre David Gabelica, mladi Hrvat iz Francuske koji je svoju poslovnu karijeru uspješno nastavio graditi u zemlji svojih roditelja.

Gospodine Gabelica, iako ste rođeni u Francuskoj oduvijek ste bili povezani sa sunarodnjacima, zar ne?

— Da. Rođen sam 1972. godine u Parizu, djetinjstvo sam proveo u jednome malome gradiću koji se zove Le Perreux i koji se nalazi šest kilometara istočno od Pariza. Veza s Hrvatskom je uvijek postojala s obzirom na to da su nas, mene, brata i dvije sestre, roditelji upisali na vjeronauk u hrvatskoj katoličkoj misiji gdje smo svake nedjelje išli na misu. I kasnije sam se družio s pariškim Hrvatima. Imali smo tradicionalne sastanke nedjeljom poslijepodne uvijek u istome kafiću.

Također smo svakog ljeta išli na godišnji odmor u Hrvatsku, gotovo da je postojalo pravilo da dva ljetna mjeseca boravimo u Imotskoj krajini, rodnom kraju mojih roditelja. Kako sam živio u gradu, meni je selo značilo veliku slobodu: kupanje u rijeci, nogometne utakmice, šetnje poljem...

David Gabelica

Rat u Hrvatskoj jako je zbližio hrvatsku zajednicu u Parizu. Organizirale su se razne akcije kako bi se pomoglo domovini te su stoga u tome razdoblju veze s Hrvatskom još dodatno ojačale. Inače sam u djetinjstvu gradio čvrste veze s rođacima i prijateljima iz Hrvatske, a njih i dandanas održavam. Sestre i brat žive u Parizu, roditelji su sada umirovljenici te tijekom proljeća i ljeta borave u Imotskome ili u Omišu gdje imaju vikendicu, a tijekom jeseni i zime su u Parizu.

Imate sretnu obitelj koja živi zajedno s Vama u Hrvatskoj. I supruga vam je 'gastarbajtersko' dijete...

— Supruga je rođena u Stuttgartu gdje je provela cijelu mladost. Njezin otac rodom je iz Hrvatskog zagorja, a ona naravno govori hrvatski. Upoznali smo se tijekom njezina studija u Parizu i od 2003. zajedno živimo u Zagrebu, iako ja često putujem u Istru. Imamo dvoje djece, Benedicte (6) i Dorijana (2).

Sa kolegama iz Bina Istre

Što Vam znači Francuska, zemlja u kojoj ste odrasli, a što Hrvatska?

— Francuska je zemlja koju iznimno poštujem, ne samo zbog svega što mi je pružila, nego zato što je izvor raznih kulturnih i ostalih bogatstava koja bih mogao danima nabrajati. Međutim, srce mi više kuca u ritmu 'Lijepe naše' nego uz Marseljezu, što je vjerojatno razlog zbog kojeg sam i došao živjeti u Hrvatsku.

Kako ste se obrazovali, gdje ste stjecali stručno obrazovanje? Kako ste naučili ovako dobro hrvatski jezik?

— Studirao sam ekonomiju u Parizu i zatim sam pohađao poslijediplomski studij, smjer financija, na Sveučilištu Paris XII. A hrvatski jezik sam naučio uz roditelje, to je bio hrvatski jezik kojim su govorili Imočani pedesetih godina. Nakon dolaska u hrvatski poslovni svijet, brzo sam shvatio da ne govorimo 'isti jezik'.

S kim se družite u slobodno vrijeme otkad ste u Hrvatskoj?

— Većina prijatelja su nam Hrvati, što je i prirodno, a s Francuzima se također družimo s obzirom na to da nam kći pohađa francusku školu u Zagrebu. Budući da nam je glavni dioničar francuska tvrtka Bouygues, također sam član grupe predsjednika Uprave Francuskog društva u Zagrebu koje se sastaje svaki mjesec, a s nekima od njih razvio sam i prijateljski odnos.

Sa bakom prigodom posjeta Imotskom

Prigodom svečanosti otvaranja radova na punom profilu Istarskog ipsilona

Što mislite koje su razlike odnosno sličnosti između Hrvata i Francuza, od običaja do temperamenta i radišnosti?

— Francuska je zemlja koja se jako otvorila i gdje su migracijski tijekovi intenzivni, uz to zemlja je jako prostrana tako da su običaji raznoliki i sve je teže definirati tipičnog Francuza. Običaji su potpuno drukčiji primjerice u Provansi gdje vladaju mediteranski običaji za razliku od Mozela gdje susrećemo tipične njemačke običaje. Doduše, to je kao u Hrvatskoj gdje će vam Zagorac reći da je tradicionalno jelo purica s mlincima, a Dalmatinac pečena janjetina.

Biste li mogli trajno živjeti u Hrvatskoj, koji Vam se njezin dio najviše sviđa i zašto?

— Sigurno da bismo mogli trajno živjeti u Hrvatskoj, iako svaka županija nudi svoje čari, osobno su mi Istra i Dalmacija najljepše regije. Međutim, ja sam odrastao u gradu i potrebna mi je dinamičnost tako da mi je za život najbolji odabir grad Zagreb.

Što Vam se ne sviđa u Hrvatskoj. I zašto?

— Puno toga, ali je bitno da postoji još više stvari koje mi se sviđaju. A neke stvari koje mi se ne sviđaju su dio društva. S obzirom na to da ne mogu očekivati da će se društvo prilagoditi meni, na meni je da se njemu ja prilagodim.

Što mislite o radnim navikama Hrvata? Jesu li stručni, radišni ili ne?

— Mislim da su Hrvati stručni, ali im je u poslu iskustvo možda u nekim slučajevima važnije od znanja. Ponekad, pak, imam dojam da odluke kroje ljudi koji imaju puno teoretskog znanja, ali potpuno ignoriraju praksu, što nikako nije dobro. Moram reći da su Francuzi radišniji od Hrvata, što često ostavlja posljedice na njihov privatni život gdje su odnosi u obitelji puno hladniji nego što su u Hrvatskoj.

Što općenito mislite o cestogradnji u Hrvatskoj?

— Mislim da je jako puno toga učinjeno posljednjih godina, što je bilo važno da bi se stvorila homogenost u razvitku zemlje. Autocesta je, primjerice, znatno pridonijela razvitku područja kojima bi prolazila, što je bitno jer alternative poput željeznica gotovo da ne postoje, a u tome je velika razlika s Francuskom. Mislim da je možda došlo vrijeme smanjenja gradnje jer iako je dobro graditi, poslije se treba brinuti i o održavanju. Stoga sada sredstva trebamo polako preusmjeriti prema poboljšanju kvalitete postojeće mreže i to posebice državnih cesta od kojih su neke dotrajale. Prosječno su autoceste sigurno kvalitetnije i bolje opremljene u Hrvatskoj, što je posljedica novije koncepcije izgradnje. ■

ENG An interview with David Gabelica, a young Croatian from France who has continued his successful career in the native land his parents, natives of Imotski, came from. He is currently serving as general manager of the Bina Istra Company, building modern highways in Istra County. He lives with his wife and two children in Zagreb.

HRVATSKA PRIHVAĆA REHNOV PRIJEDLOG

ZAGREB - Hrvatska prihvaća novi prijedlog povjerenika Europske unije za proširenje Ollija Rehna o rješenju graničnog pitanja sa Slovenijom, zaključeno je u utorak, 5. svibnja, na sastanku državnog vrha u Zagrebu. Na sastanku na kojem su uz predsjednika Stjepana Mesića, predsjednika Hrvatskog sabora Luku Bebića te premijera Ivu Sanadera bili i predsjednici svih parlamentarnih stranaka, u otvorenoj i argumentiranoj raspravi postignut je, rečeno je, visok stupanj suglasnosti. "Usuglasili smo stajališta i u roku 24 sata ćemo o njima obavijestiti Rehna", rekao je nakon sastanka predsjednik Mesić.

Premijer Ivo Sanader je posebno izrazio zadovoljstvo, kako je rekao, visokim stupnjem suglasja postignutim na sastanku. Dok Hrvatska prihvaća Rehnov prijedlog Slovenija traži njegovu izmjenu te prijeti daljnjom blokadom hrvatskih pristupnih pregovora s Europskom unijom ukoliko se ne udovolji njihovim zahtjevima.

POČELA IZGRADNJA NOVE LUKE U ZADRU

ZADAR - U Gaženici su 4. svibnja svečano otvoreni radovi na izgradnji Nove luke Zadar - Gaženica, projekta ukupno vrijednog 235 milijuna eura. Tim će se sredstvima financirati projekt premještanja trajektnog terminala smještenog u središtu stare gradske jezgre Zadra i izgradnja nove trajektno luke u Gaženici, udaljene 3,5 kilometra južno od gradskog središta. Projekt će se većim dijelom financirati zajmom, a od ukupno 220 milijuna eura zajma 120 milijuna je zajam Njemačke razvojne banke KWF, a 100 milijuna eura zajam Europske investicijske banke. Izgradnja putničke luke obavlja se u tri faze, a završetak svih radova planiran je za drugu polovicu 2013. godine. U lučkim pogonima posao bi trebalo naći oko tisuću radnika.

OTVORENA DIONICA AUTOCESTE OD OSIJEKA DO ĐAKOVA

OSIJEK - Dionicu autoceste Beli Manastir - Osijek - Svilaj, od Osijeka do Đakova, dužine 32,5 kilometara, sredinom travnja je kraj naplatne postaje Osijek pustio u promet predsjednik Vlade RH dr. Ivo Sanader. Ukupna vrijednost investicije u dionicu autoceste Osijek - Đakovo je 2,2 milijarde kuna bez PDV-a. Radove je izvodilo 15 izvođača koji su izgradili i 29 objekata (tri vijadukta, osam mostova, 17 nadvožnjaka i jedan podvožnjak) i prateće sadržaje (dva odmorišta i Centar održavanja i kontrole prometa). Autocesta Beli Manastir - Osijek - Svilaj, dužine 88,6 kilometara, čiji je dio dionica Osijek - Đakovo, dio je paneuropskog prometnog 5C koridora od Budimpešte do Ploča. Nova prometnica skratit će Osječani put do Zagreba za 40 minuta.

MESIĆ ODLIKOVAO SCHUESSELA I DZURINDU

ZAGREB - Austrija i Slovačka spadaju u red zemalja koje možemo smatrati našim tradicionalnim prijateljima, a to je dijelom posljedica i postojanja mnogih poveznih elemenata u višestoljetnoj zajedničkoj povijesti. Posebna potpora koju su nam vlade tih zemalja pružale na našem europskom putu dok su na njihovu čelu bili Schuessel i Dzurinda glavni je razlog za dodjelu ovih odlikovanja. Rekao je to predsjednik Stjepan Mesić na svečanoj dodjeli odlikovanja bivšem austrijskom kancelaru Wolfgangu Schuesselu te bivšem predsjedniku slovačke Vlade Mikulašu Dzurindi. Dvojica političara odlikovana su Veleredom kraljice Jelene s lentom i Danicom za izniman doprinos neovisnosti i cjelovitosti Hrvatske te izniman osobni doprinos razvitku odnosa Hrvatske s drugim državama i narodima. 5 (izreži Sanadera)

HRVATSKA MEĐU NAJČIŠĆIM ZEMLJAMA U EUROPI

NEW HAVEN - Hrvatska je nedavno dobila ekološku čestitku svjetske težine koja bi trebala pridonijeti da u skoroj vrlo važnoj turističkoj sezoni postignemo što bolje rezultate. Ugledni američki poslovni časopis Forbes objavio je popis ekološki najčišćih zemalja svijeta na kojem je Hrvatska zauzela 20. mjesto i prvo mjesto u području istočne Europe i srednje Azije. Raspored država određen je prema indeksima utvrđenim na poznatim američkim sveučilištima Yaleu i Columbiji. S indeksom ekoloških rezultata (EPI) 84,6 od mogućih 100, Hrvatska zauzima visoko 20. mjesto u svijetu na popisu ekološki najčišćih zemalja, koji predvode Švicarska i skandinavske zemlje. Među prvih 20 čak je 14 europskih zemalja, dok, na primjer, nekad po ekološkoj zaštiti vodeće Sjedinjene Američke Države sada dosta zaostaju za Europom jer su tek na 39. mjestu s indeksom 81.

U ZADRU OTVOREN MUZEJ ANTIČKOG STAKLA

ZADAR - Ministar kulture Božo Biškupić 5. svibnja je u Zadru na prigodnoj svečanosti, pred oko više stotina nazočnih, otvorio Muzej antičkog stakla, jedinstvenu kulturnu instituciju ne samo u Hrvatskoj, već i u svijetu, u čiju je izgradnju Ministarstvo uložilo 45 milijuna kuna. Muzej je specijaliziran sa svojim postavom i predstavlja jedinstvenu zbirku od oko 2.000 različitih staklenih predmeta iz doba antike, koji potječu od I. stoljeća prije Krista do V. stoljeća poslije Krista.

POTPUNA ZABRANA PUŠENJA U SVIM ZATVORENIM PROSTORIMA

ZAGREB - 6. svibnja u Hrvatskoj na snagu je stupio Zakon o potpunoj zabrani pušenja u svim zatvorenim javnim prostorima, od čega su izuzete samo psihijatrijske ustanove. Vrijeme prilagodbe za javne ustanove i ugostiteljske objekte trajalo je od studenoga. Kafići i restorani otad su, naime, bili pošteđeni pola godine da bi u tom razdoblju osigurali posebne prostorije za pušenje, no u njima se neće moći naručiti piće ili hrana. Veličina tih prostorija ovisit će o kvadraturi kafića, odnosno restorana. Ministar zdravstva Darko Milinović prilikom donošenja zakona istaknuo je kako je intencija tog akta da utječe na pušače kako bi promijenili svoje navike, ali i zaštita nepušača od posljedica pasivnoga pušenja.

ODLIČAN UVOD U GLAVNU TURISTIČKU SEZONU

ZAGREB - Nakon dobrog Uskrsa, uslijedio je i dobar prvosvibanjski vikend, procjenjuju direktori turističkih zajednica primorskih županija. Na Jadranu je tada bilo više od 100.000 turista, a Slovenci su prevladavali u gotovo svim priobalnim županijama. Produljeni prvosvibanjski vikend i dani koji su mu prethodili bili su na razini prošlih godina kada se nije osjećala globalna ekonomska kriza. Samo je u Istri bilo 60.000 gostiju, a na susjednom Kvarneru 25.000. "Kao u dobra stara vremena", reći će Vladimir Bakić, direktor Turističke zajednice Dubrovačko-neretvanske županije, gdje su te dane, prije svih ostalih, obilježili Francuzi i Slovenci.

IZLOŽBA "SLAVONIJA, BARANJA I SRIJEM"

ZAGREB - Izložbu "Slavonija, Baranja i Srijem - vrela europske civilizacije", koja prikazuje kulturno i prirodno bogatstvo tih regija od prapovijesti do danas, otvorio je u Klovićevim dvorima predsjednik Vlade RH Ivo Sanader. Na otvorenju toga velikoga kulturološkoga izložbenog projekta Ministarstva kulture RH nazočan je bio i predsjednik Republike Stjepan Mesić, potpredsjednica vlade Jadranka Kosor te drugi mnogobrojni uzvanici. Inicijator izložbe je ministar kulture Božo Biškupić, a otvorena je dvije godine nakon prve velike tematski slične izložbe "Dalmatinska zagora - nepoznata zemlja". Izložba "Slavonija, Baranja i Srijem - vrela europske civilizacije" obuhvaća dvije tisuće predmeta, a na njoj su radili vrhunski stručnjaci na čelu s koordinatoricom izložbe, pomoćnicom ministra kulture Brankom Šulc. Izložbu prate dvije monografije s više od stotinjak stručnih tekstova te poseban katalog izložaka.

POČELI RADOVI NA IZGRADNJI PODRAVSKO-BILOGORSKOG IPSILONA

VRBOVEC - Autocesta koja će doći u Koprivnicu i Bjelovar značit će novi gospodarski poticaj, novi život i poslat će poruku ljudima ovoga kraja da su dio te uspješne Hrvatske koja zna rješavati svoje probleme, jučer u ratu, danas u miru i u kriznim vremenima koja tresu cijeli svijet, rekao je premijer Ivo Sanader na svečanosti u blizini mjesta Cugovca gdje je obilježen početak radova na izgradnji Podravsko-bilogorskog ipsilona. Tim projektom predviđena je izgradnja autoceste od Svete Helene preko Vrbovca i Križevaca do Koprivnice, a zatim do Gole na mađarskoj granici, dok bi se drugi krak ipsilona pružao od Vrbovca do Bjelovara, a kasnije i do Virovitice i Terezinog polja. Ukupna dužina ipsilona trebala bi biti 172 kilometra.

MODERNA KNJIŽNICA U SREDIŠTU ZAGREBA

ZAGREB - Predsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti Milan Moguš otvorio je na prigodnoj svečanosti novu zgradu knjižnice Akademije. Riječ je o prostoru iznimnoga arhitektonskog zdanja koje je izgrađeno osamdesetih godina 19. stoljeća po projektu Hermanna Bollea za potrebe Kemijskog laboratorija. Odlukom Vlade Republike Hrvatske 1997. godine ta je zgrada pripala Akademiji i uz mukotrpan rad pretvorena je u modernu knjižnicu u srcu hrvatskoga glavnoga grada. Idejni projekt nove knjižnice darovali su akademici Miroslav Begović, Ante Vulin i Velimir Neidhardt. U zgradu od 4,5 tisuća četvornih metara na tri su etaže smješteni svi sadržaji potrebni za rad knjižnice te bogati fond od oko 400.000 knjiga iz svih znanstvenih područja, osobito društveno-humanističkih.

OBLJETNICA AKCIJE "BLJESAK"

OKUČANI - Najviši državni dužnosnici nazočili su 1. svibnja svečanosti obilježavanja 14. obljetnice vojno-redarstvene akcije "Bljesak" u Okučanima, a u svojim su govorima naglasili da je ta uspješno izvedena akcija omogućila stvaranje današnje moderne Hrvatske koja je, ulaskom u NATO, postala stabilna i demokratska zemlja i pouzdan partner te sigurna da joj više nitko neće moći oduzeti slobodu i ugroziti teritorijalni integritet. Operacijom "Bljesak" hrvatski vojnici i policajci su u roku od 36 sati od srpske okupacije oslobodili Okučane i dio zapadne Slavonije, površine oko 500 četvornih kilometara. U operaciji je sudjelovalo 7.200 vojnika i policajaca, od kojih je 42 poginulo, a 162 ranjeno. Za poginule u Domovinskom ratu u okučanskoj crkvi Svetog Vida služena je misa zadušnica koju je predvodio vojni ordinarij Juraj Jezerinac.

Dušobrižništvo za 300.000 Hrvata u Njemačkoj

“Nastojim dobro i savjesno činiti sve ono što su u Dušobrižničkom uredu činili moji prethodnici, počevši od fra Dominika Šušnjare, fra Brnarda Dukića i fra Josipa Klarića. Hrvatski dušobrižnički ured redovito organizira godišnja okupljanja vjernika, posebno mladih, kao npr. Biblijsku olimpijadu, Folklorni festival, smotru naših crkvenih zborova...”

Fra Josip Bebić u svom dugogodišnjem misionarskom radu u Njemačkoj vodio je tri HKM-a: Giessen, Köln i Mainz

Razgovarao: **Hrvoje Salopek**

Snimke: **H. Salopek** i fotoarhiva **J. Bebića**

Nedavno je HMI posjetio nama dragi gost i vriedan suradnik fra Josip Bebić iz Njemačke. Službeno njegova funkcija glasi: delegat za hrvatsku pastvu u Njemačkoj. On kaže da je zapravo koordinator koji koordinira rad između misija u Njemačkoj, te između misija i Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije BiH i Njemačke biskupske konferencije. Na čelu je Hrvatskoga dušobrižničkog ureda u Njemačkoj, čije se sjedište nalazi u Frankfurtu na Majni. Službu delegata obnaša u drugome petogodišnjem mandatu. Rođen je 1948. u Metkoviću i član je Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja sa sjedištem u Splitu. Za svećenika je zaređen u Imotskome 1974. U Njemačku ga je poslala

njegova Uprava 1977. godine. Pastoralno je djelovao 11 godina u dvije njemačke župe kao župnik i kapelan (Eltville i München) i dvadeset godina bio je misionar u trima hrvatskim katoličkim misijama (Giessen, Köln i Mainz).

Desetljećima dijelite dobro i zlo s našim ljudima u Njemačkoj. Što se promijenilo, a što je ostalo isto u Vašemu dugogodišnjemu dušobrižničkom radu?

— Promijenilo se puno toga. Na primjer, u doba Jugoslavije bilo je važno pred njemačkim vlastima i njemačkom javnošću zauzimati se za hrvatsku stvar. Sve se u Njemačkoj tada, kad je riječ o Hrvatima i Hrvatskoj, označavalo imenom “jugoslawisch”. Moji vjernici su u Giessenu i Kölnu uspjeli u Vijeće stranaca izboriti hrvatsku listu sa svojim predstavnicima, što su do tada postigli samo Hrvati u Stuttgartu. Jedino su naše misije u ovoj zemlji uz mali broj hrvatskih kulturnih zajednica nosile hrvatsko ime.

Dugo godina ste bili na čelu velike misije u Kölnu gdje ste ostavili duboki trag, ne samo u vjerskom pogledu, već i u nacionalnome.

— Tada se uistinu puno radilo, posebno s djecom i mladima. Misijski centar “Alojzije Stepinac” registrirali smo pri gradu kao hrvatski centar, što je bilo do tada neizvedivo.

Fra Ante Anić je uspio s Marinkom Suškom, hrvatskim umjetnikom iz Osijeka, čak postaviti i Stepinčevo poprsje na samom ulazu u centar. Nemojmo zaboraviti da se to događalo još za vrijeme Jugoslavije, a znamo kako su tadašnje komunističke vlasti tretirale pokojnog kardinala. Kiparevo ime se držalo dugo

godina u tajnosti. Misijski list *Nasha zvonica*, koji smo slali u nacionalnu knjižnicu u Zagreb, čuvan je u tajnom sefu zbog članaka i slika koje smo tiskali.

U centru je djelovala i folklorna skupina “Koraci u tuđini” koju je osnovao fra Božo Anić, a vodio je nekoliko godina Valent Ivček iz Düsseldorfa uz jaku potporu tada još malo poznatog stručnjaka za folklor Vide Bagura iz Metkovića. Vido je naše folklorase tako kvalitetno izvježbao da su u ono doba sloveli kao najbolji folklorni ansambl iseljene Hrvatske. Posebno su bile zanimljive južnohrvatske koreografije koje su se tada rijetko plesale. Uz to smo za svaku koreografiju nabavljali originalne nošnje. Tamburaški orkestar vodio je dugo godina Mile Karlič.

Osim folkloru, brinuli ste se i o podučavanju hrvatskog jezika.

— Naravno. Svi vjeroučenici su uz sat vjeronauka imali i sat hrvatskog jezika. Ponavljam, govorimo o vremenu kad je postojala jugoslavenska dopunska nastava. Mučili smo muku i s udžbenicima. Nešto smo uspjeli nabaviti iz Kanade ili smo, pak, kopirali pojedine stranice iz službenih zagrebačkih udžbenika, pazeći da u njima nema komunističke propagande. No, unatoč našem kontroliranju, primjerice u jednom tekstu o Matiji Gupcu, u dnu stranice sam tek naknadno uočio kako se sitnim slovima veliča Tito i slično. Danas to zvuči smiješno, ali onda je bilo prilično ozbiljno. Nemojmo zaboraviti da su Udbini suradnici bili posvuda. U Köln sam redovito dovodio i istaknute intelektualce, glumce i profesore iz Hrvatske koji su držali predavanja. Tako je jednom kod nas gostovao i dr. Franjo Tuđman pred pre-

punom dvoranom. Za naš centar netko je rekao da se pretvorio u "pravo hrvatsko pučko sveučilište".

Izbio je Domovinski rat. Uslijedilo je razdoblje nevjerojatne solidarnosti i pomoći iseljene Hrvatske domovinskoj braći.

— Upravo tako. U nama se probudila neslućena energija. Čini mi se da smo svi disali kao jedan. Tada nije bio nikakav problem u trenu okupiti tisuće Hrvata da prosvjeduju ulicama Kölna protiv rata u Hrvatskoj. Pomoć je također stizala sa svih strana, bilo u novcu ili u materijalnim dobrima. Sve je to trebalo koordinirati i žurno slati u domovinu. Počele su pristizati prve izbjeglice, kojih je iz dana u dan bilo sve više. Malo se zna da su mnogi Hrvati u Njemačkoj primili u svojim stanovima i kućama na tisuće izbjeglih. Neću zaboraviti nekoliko obitelji koje su prihvatile više od deset osoba i o njima se brinule više mjeseci i godina. Mislim da se u domovini prebrzo zaboravilo na tu golemu pomoć koju su tijekom Domovinskog rata pružili hrvatski vjernici preko svojih misija. Kad već govorimo o pomoći, dodao bih ovom prilikom da je i danas novac koji Hrvati iz Njemačke šalju rodbini u domovinu vrlo velik. Gospodarska kriza u Hrvatskoj imala bi, vjerujte mi, znatno teže posljedice da nije doznaka iz cijelog svijeta.

Svojom posljednjom primjedbom vratili ste nas u sadašnjost. Koliko je danas Hrvata u Njemačkoj, prema Vašim procjenama? Koliko je misija, a koliko svećenika?

— Hrvata katolika u ovoj zemlji je više od 300.000. Tu treba dodati i nema-

Fra Josip Bebić organizirao je mnoge skupove tijekom Domovinskog rata; snimka prikazuje skup zahvale Njemačkoj za priznanje Hrvatske koji je održan u središtu Kölna 15. siječnja 1992.

li broj Hrvata koji nelegalno tj. na crno borave u Njemačkoj, o kojima bez obzira na njihov status Crkva i Caritas brinu. Misija ili zajednica je 97. Da razjasnim, u Njemačkoj imamo uz klasične misije i hrvatske katoličke zajednice. Takav oblik organiziranja se ponajviše primjenjuje u biskupiji Rottenburg-Stuttgart. Svećenika je sve manje. Uz to mnogi vjernici više ne dolaze u misije, već odlaze na mise u njemačke župe, koje su im u pravilu bliže itd. Primjera radi, nekadašnje četiri misije na području Karlsruhea su spojene u jednu, a u nadbiskupiji Köln od osam hrvatskih misija ostale su samo tri. Svećenika Hrvata je 89, od kojih nisu svi u hrvatskoj misijskoj pastvi, već služe u njemačkim župama. Pastoralnih suradnika i suradnika ima trenutno 61, a uredske poslove obavlja 32 osobe.

U svom radu kao delegat ističete se kao vrlo dobar inicijator i

organizator. Što biste posebno istaknuli s tim u svezi?

— Nastojim dobro i savjesno činiti sve ono što su u Dušobrižničkom uredu činili moji prethodnici, počevši od fra Dominika Šušnjare, fra Brnarda Dukića i fra Josipa Klarića.

Hrvatski dušobrižnički ured redovito organizira godišnja okupljanja vjernika, posebno mladih. Jedan oblik je Biblijska olimpijada, riječ je o kvizu za vjeroučenike na kojem bude i zabave i športa. Zatim imamo godišnji Folklorni festival na kojem nastupaju folklorna društva naših misija. Tu se okupi na jednom mjestu 600 do 700 mladih Hrvata u narodnim nošnjama. Imamo i godišnju smotru naših crkvenih zborova, pastoralni susret hrvatskih svećenika i pastoralnih suradnika. Naravno, obilazim često misije, vodim duhovne obnove i još puno toga.

Kako surađujete s mjerodavnim hrvatskim institucijama i s našim diplomatsko-konzularnim predstavništvima? Ispunjava li Hrvatska ono što Hrvati u Njemačkoj od svoje matične države očekuju?

— Suradnja je obostrana i na zavidnoj razini. Sve važne projekte naših konzularnih predstavnika podržavam i pozivam njih na naše projekte. Tako uzajamno sudjelujemo na važnim državnim i crkvenim slavljinama. Naš ured je poticao hrvatske vjernike da se upisuju u izborne liste i da izidu na izbore kad je to tre-

Fra Josip Bebić

Uz poprsje kardinala Štepinca u HKM-u Köln, 80-ih godina

balo činiti. Hrvatska bi se država trebala, uz sve teškoće u kojima se trenutno nalazi, više zauzimati za naše iseljenike. Ne želim sada govoriti o teškoćama na koje nailaze naši ljudi kad se žele vratiti u domovinu, posebice djeca i mladi. U posljednje vrijeme dolazi jako puno prigovora iz baze u svezi sa slabom i nikakvom financijskom potporom iz hrvatske države hrvatskim kulturnim zajednicama i folklornim skupinama koje djeluju

pri misijama. A to nije slučaj u drugim iseljeničkim zajednicama u Njemačkoj koje dobivaju veliku pomoć svojih matičnih država.

Hrvatsku dijasporu u Njemačkoj, koju su u bivšoj državi zvali 'radnici na privremenom radu', a u Njemačkoj 'Gastarbeiteri', više ne možemo smatrati mladom. Rađa se i stasa postupno već treći naraštaj naših sunarodnjaka. Kakvo je kod njih stanje nacionalne svijesti i znanje materinskog jezika?

— Teško je generalizirati. Imamo pozitivnih i negativnih primjera. Primjerice, u misijama u kojima se u prošlosti kvalitetno radilo s mladima, učio jezik, upoznava kultura, posjećivala domovina itd., ondje je danas stanje kudikamolo bolje nego u misijama gdje je takav

rad izostao. Zatim je sve više miješanih brakova u kojima se u pravilu malo govori hrvatski. No, i tu ima iznimaka kad primjerice njemački bračni drug nauči hrvatski i s djecom govori hrvatski. Zanimljivo je da mnogi mladi koji se čine u potpunosti asimilirani u njemačko društvo, u posebnim prigodama emotivno i snažno iskazuju svoju nacionalnu svijest. To se najčešće uočava prigodom utakmica nogometne reprezentacije, a u posljednje vrijeme i koncerata Marka Perkovića Thompsona. Tada se odijevaju kockaste majice i maše trobojnicom ne skrivajući nacionalni ponos pred njemačkim i ostalim sugrađanima. Kad sam na jednom predbračnom tečaju, koji sam nedavno vodio u Berlinu, pitao gdje su se budući mladenci upoznali, jedan par je odgovorio: "Na nogometnoj utakmici Hrvatska – Njemačka u Klagenfurtu." ■

ENG An interview with Friar Josip Bebić, a delegate for the Croatian faithful in Germany who leads the Croatian guardianship in Germany, based in Frankfurt am Main, and serving some 300 thousand Croatian Catholics. He has lived in Germany since 1977. He has worked at three Croatian Catholic missions, in Giessen, Cologne and Mainz.

R.I.T

AMERICAN COLLEGE OF
MANAGEMENT AND TECHNOLOGY

**STUDY IN
DUBROVNIK, CROATIA,
EARN A US DEGREE!**

We accept
SAT/ACT Scores
and transfer students!

ACMT

■ **UNDERGRADUATE
PROGRAMS**

Service Management

NEW PROGRAM
Information Technology

■ **GRADUATE PROGRAM**

Service Leadership
and Innovation

Excellent
education.
Opportunities
worldwide.

www.acmt.hr

Šibenčani s ove i s one strane 'velike bare'

Ove godine "Šibenska noć" organizirana je 27. ožujka u Simon's Banquet Center u San Pedru. Pozdravnu riječ održala je, uz ostale, i Natalie Kaloper Sutlovich u ime humanitarne fundacije Dah i dar života jer je svečanost imala humanitarni karakter

Šibenčani
nakon posjeta
Dalmatinskom
klubu

Napisala: **Branka Bezić Filipović**

U San Pedru i ostalim lučkim dijelovima Los Angelesa živi oko 30.000 Hrvata, mahom Dalmatinaca, a među njima i dosta Šibenčana koji se okupljaju u hrvatskim društvima. Kao i ostale zajednice u tom gradu, i oni posvete jednu noć u godini svome rodnom gradu, upriliče 'feštu' i mislimo se vrate kući. Ove godine "Šibenska noć" organizirana je 27. ožujka u Simon's Banquet Center u San Pedru. Program je vodila Meri Andabaka, a pozdravnu riječ održala je, uz ostale, i Natalie Kaloper Sutlovich u ime humanitarne fundacije Dah i dar života jer je svečanost imala humanitarni karakter. Nije bila namjera samo se okupiti i zabaviti, već i pomoći rodnome gradu. Skupljao se novac za aparat za dijalizu šibenske bolnice, a pisma zahvale uputili su Goran Pauk, šibensko-kninski župan i Nedjeljka Klarić, gradonačelnica Šibenika. Svečanost su svojom nazočnošću uveličali Kolinda Grabar Kitarović, veleposlanica RH u Washingtonu i Ante Barbir, generalni konzul u Los Angelesu. Da "Šibenska noć" ne bi prošla bez gostiju iz domovine, Albina Svirčić, članica organizacijskog od-

bora, došla je na ideju da uz pomoć splitskog ureda Hrvatske matice iseljenika pozove dobrovoljne vatrogasce iz Šibenika. Večer je protekla u dobrom raspoloženju i plesu uz zvukove glazbene skupine "Zrinski" i pjesmu Ljiljane Nikolovske i Petea Mazice. Kako su šibenski gasitelji ujedno i članovi klape "Brodarica", neformalno se zapjevala i hrvatska pjesma, zajedno s publikom. Idućih dana pjesme je bilo više, uz druženje u domovima obitelji Svirčić i Prebanda, gdje je sve vrvjelo od Šibenčana, ali i ostalih koji su imali želju popričati i družiti se s gostima iz domovine. Sljedećih dana šibenski gasitelji bili su gosti Hrvata iz San Josea, na poziv Alda Stembergaja čija je supruga Ana rođena u Šibeniku. Nakon mise u hrvatskoj župi Uznesenja Marijina, koju je predvodio fra Duje Boban, nastavilo se druženje ispred crkve gdje je organiziran tradicionalni "Spaghetti fest". Riječ je o prodaji porcija tjestenine čiji prihod ide za kupnju nošnji folklornog ansambla "Koraci", koji djeluje u San Joseu. Nakon povratka u San Pedro, šibenske gasitelje je čekala posebna čast. Na inicijativu Janice Hahn, vijećnice grada Los Angelesa, zadužene za lučki dio grada gdje žive Hrvati, omogućena im je vožnja uz more vatrogasnim brodom. Na povratku u Split ponijeli su šest kompleta gasilačkih uniformi za kolege iz Dobrovoljnoga vatrogasnog društva Split, koje su Splitskane čekale još od prošle godine. Prikupio ih je za njih John Carresi, američki gasitelj, po ocu Talijan, po majci Hrvat, a splitski zet. ■

Veselo društvo na Šibenskoj noći u San Pedru

ENG A Šibenik evening was held in San Pedro recently in collaboration with the Split branch of the Croatian Heritage Foundation, featuring a visit from the Šibenik Volunteer Fire Brigade.

Pokrenuli projekt iz snova

Antina poslovna karijera započela je sedamdesetih godina, kada se tadašnji osamnaestogodišnjak iz Klobuka kraj Ljubuškog iz radoznalosti zaputio u bijeli svijet, točnije u Frankfurt, da kupi automobil

Otac i sin, Ante i Mario Šimunović- partneri i suradnici

Napisala: **Sonja Breljak**

Nakon dolaska u Oberhonnefeld koji se nalazi između Koelna i Frankfurta, točnije pedesetak kilometara od Bonna, čovjek može samo u čudu saslušati i pogledati kakvo je poslovno carstvo stvorio i što sve još planira Ante Šimunović, 56-godišnji vlasnik tvrtke, bolje reći konzorcija "Mobility AG". U poslu ga partnerski prati 36-godišnji sin Mario, stručnjak za menadžment, školovan u Bonnu, koji je doktorirao u Los Angelesu. Kupovina i prodaja automobila, kupovina, gradnja, iznajmljivanje i prodaja nekretnina te novi planovi koji se okreću i turizmu, predmet su poslovanja poduzetnih Šimunovića.

I POSAO JE KRENUO...

A cijela priča je započela sedamdesetih godina, kada se Ante, tadašnji osamnaestogodišnjak iz Klobuka kraj Ljubuškog iz radoznalosti zaputio u "bijeli svijet", točnije u Frankfurt, da kupi automobil! - Kupio sam auto, poslije ga prodao, na

njemu još i zaradio pa nastavio tako i ostao ovdje - ukratko će Ante Šimunović, u kojemu je očito proradila "žica" rođenog trgovca. - Nije bilo za mene potrebe ići u Njemačku. Otac je bio direktor Autotransportnog poduzeća u Ljubuškom i dobro se živjelo. No, eto, odvucla me radoznalost. Od jednoga kupljenog i

prodanog automobila Šimunović je prešao na kupovinu i prodaju svojevremeno vrlo traženih džipova s pogonom na četiri kotača, čega se prvi dosjetio u Njemačkoj. I posao je krenuo. A pojavile su se i banke spremne na suradnju. Tvrtka osnovana 1974. godine imala je prvo sjedište u mjestu Wirges, zatim u Neuwiedu, a zatim, kako su poslovi kupovine i prodaje rasli, Šimunović 1998. godine otkupljuje zgradu bivšeg hotela u Oberhonnefeldu, renovira je i smješta u njoj sjedište tvrtke "Mobility AG".

- Nije zarada u prodaji, nego u kupovini - recept je uspjeha koji je vodio Antu Šimunovića u poslovima s polovnim automobilima, starima od tri mjeseca do godinu dana. "Mobility" surađuje s uglednim bankama koje financiraju kupovinu automobila na leasing. Od njih kupuje automobile stranaka koje ih ne otplaćuju. A u prodaji surađuju s tisućama autokuća diljem Europe. Primjerice, čak 23 posto automobila Toyota banke otkupljuju upravo Šimunovići. I prodaju godišnje više od 4.000 automobila autokućama. Najbolje tržište im je Francuska.

Ovako će izgledati turističko mjesto Kirchdorf, na dijelu otoka Poel na njemačkom Ostseu

Kraj prometnog A3, od starog hotela je nastalo moderno sjedište Mobility A3 a od bivšeg kukuružišta kompleks trgovačkog centra na 30 000 četvornih metara

IMPOZANTNO SJEDIŠTE TVRTKE

Drugi dio tvrtke bavi se kupovinom i prodajom nekretnina. Oko kupljenog i preuređenog starog hotela gdje je nastalo moderno sjedište tvrtke "Mobility", Ante Šimunović je od prije nekoliko godina proširio posjed i poslovanje. Tako je ponajprije otkupio benzinsku crpku u blizini te je ponovno iznajmio dotadašnjem vlasniku. - Kada sam je otkupio, bivši vlasnik je mislio da je na prodaji zaradio, a danas se vidi tko je tim poslom došao do dobitka - objašnjava Šimunović. Prije dvije godine otkupio je i obližnje zemljište na kojemu su rasli kukuruzi. Gradske vlasti su najprije s odobravanjem gledale na taj potez, a danas se mnogi čude i zavide na tome što je nastalo od bivšeg kukuružišta. Izgradio je ovdje Šimunović nizove objekata u koje je uložio 18 milijuna eura, iznajmio ih raznim tvrtkama te je tako od svega nastao veliki trgovački centar u kojemu su smještene poznate trgovine tekstilom, cipelama, frizerski saloni, restorani, kozmetički saloni, banke... Svakog dana u ove trgovine svrati više od 6.000 ljudi. Puni pogodak! Na mjestu nekadašnjega pustog mjesta i kukuružišta, Ante Šimunović je u rekordnom roku sagradio pravi trgovački grad. I sin Mario Šimunović, stručnjak za menadžment, reći će da otac Ante ima nepogrešiv unutarnji instinkt koji ga uspješno vodi u trgovini.

PROJEKT VRIJEDAN 18 MILIJUNA EURA!

No, tu nije i kraj priče. Na stolu, pred poduzetnim Antom Šimunovićem već je i novi plan koji nam je s ponosom izložio. Riječ je o gradnji turističkog mjesta Kirchdorf, na dijelu otoka Poel na njemačkom Ostseeu, točnije između Rostocka i Lübecka. Neki dijelovi zemljišta i objekata već su u Šimunovićevu posjedu. A neke će tek otkupiti. Planira gradnju kompletnoga turističkog mjesta na 70.000 četvornih metara, koje će se sastojati od 70 samostojećih objekata, velikoga hotelskog kompleksa, malih trgovačkih centara, šetališta i luke. Cijela investicija teška je 18 milijuna eura!

- Na otok sam došao i otkrio ga sasvim slučajno prije pet godina. Odmah mi se svidio. I bio sam uvjeren da ima velike mogućnosti, iako je sve bilo pušto. Sagradio sam najprije 17 stanova da ispitam tržište, i sasvim lako ih prodao. To me potaknulo na daljnje planove. Prostor je prirodna oaza, pogodan za liječenje astme radi dobrog zraka, a i stanište je raznih vrsta ptica. Sa svih dijelova otoka vidi se more jer je veličine 30 četvornih kilometara, ima pješčane plaže, i tu turistička sezona može trajati

i do 250 dana godišnje. Čekamo samo još odobrenje gradskih struktura, koje su sudeći po svemu projektu vrlo sklone, pa u rujnu počinjemo s gradnjom - optimističan je Šimunović. A u njegovu rječniku nema riječi "ako", nego tek riječ "kad". Možda to i jest ključ njegova uspjeha. Tako nam je na poleđini projekta nazvanog "Hafen Kirchdorf" sasvim spremno potpisao da se za dvije godine vidimo na otoku Poel na svečanom otvorenju turističkog kompleksa.

Susretljivi otac i sin Šimunović, za našeg boravka u Obeerhonnefeldu, pokazali su nam mnogobrojne objekte u široj okolici koje su kupili, gradili, renovirali pa prodali ili iznajmili. Ono što sami uživaju, kvalitetno je, ukusno i umjerenost. Ante Šimunović ipak je najponosniji kada govori o obitelji i unucima. Pripovijeda da mu je četverogodišnji unuk Paul nedavno rekao: "Dide, kada ja narastem, zaposlit ću se kod tebe i onda ćemo ići gore kao raketa!" Eto još jednoga poduzetnog Šimunovića. Pa tko onda ne bi povjerovao Anti Šimunoviću da će i projekt turističkog naselja na danas praznom terenu otoka Poel za dvije godine biti gotov. ■

ENG Oberhonnefeld near Bonn is the site of the impressive headquarters of the Mobility AG Company, owned by 56-year-old Ante Šimunović. His partner in business is his 36-year-old son Mario, a management expert. These successful entrepreneurs are involved in the purchase and sale of automobiles, the purchase, construction, rental and sale of real estate and new plans in the tourism industry.

Najbolji mladi arhitekti - hrvatski Studio UP

Uglednu arhitektonsku nagradu Mies van der Rohe, koja se uz potporu Europske unije dodjeljuje za suvremenu arhitekturu, u kategoriji za mlade arhitekte dobio je hrvatski Studio UP (Lee Pelivan i Tome Plejića), i to za Gimnaziju "Fran Galović" u Koprivnici. Posrijedi je velik uspjeh hrvatskih arhitekata jer žiri, osim glavne nagrade Mies van der Rohe, može izdvojiti samo jedan projekt - koji podupire mlade arhitekte na početku karijere. Osim uglednoga priznanja, Studio UP osvojio je 20.000 eura, a projekt gimnazije i športske dvorane u Koprivnici bit će uvršten u katalog i putujuću izložbu finalista, koja se otvara u jesen ove godine u Njemačkome paviljonu koji je dizajnirao Ludwig Mies van der Rohe za Međunarodnu izložbu Barcelone 1929. godine.

Uspjeh animiranoga filma V. Popovića u SAD-u

Animirani film "Ona koja mjeri" autora Veljka Popovića osvojio je nagradu za najbolji animirani film na Aspen Shortsfestu, koji je održan početkom travnja u Aspenu u SAD-u. Aspen Shortsfest smatra se jednim od najuglednijih sjevernoameričkih festivala kratkog filma, a filmovi nagrađeni u četirima festivalskim kategorijama automatski mogu biti kvalificirani za nagradu Oscar. Nagrada za najbolji animirani film u Aspenu je 12. nagrada za film "Ona koja mjeri", a recimo još i to da je djelo do sada prikazano na više od 70 festivala diljem svijeta. Autor Veljko Popović rođen je 1979. godine u Splitu. Diplomirao je na slikarskom odsjeku Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu, a radi kao asistent na Umjetničkoj akademiji u Splitu i svira bubnjeve u split-skom bendu Leut Magnetik.

Jaka kiparska "reprezentacija" u Beču

Početkom svibnja austrijska ministrica kulture i obrazovanja Claudia Schmied i hrvatski ministar kulture Božo Biškupić otvorili su izložbu "Suvremeno hrvatsko kiparstvo" u bečkome Domu umjetnika (Künstlerhaus). Na izložbi, koja je zaista reprezentativna i vrijedna, postavljene su po tri skulpture 17 hrvatskih kipara koje je izabrala kustosica u Klovičevim dvorima Jasminka Stošić Poklečki. Nakon što izložba završi svoje predstavljanje u Beču, a bit će to 21. svibnja, izložba će biti postavljena također u reprezentativnom prostoru u Berlinu te nakon toga u Bratislavi.

"Priče iz davnine" Bulaja naklade u Francuskoj

Nedavno je multimedijски projekt "Priče iz davnine" Helene Bulaje predstavljen na festivalu animacije "Fête de l'animation" u Lilleu. Bogati program ovogodišnjeg festivala uključio je i posebno predstavljanje izabranih animacijskih studija, škola i autora iz istočne Europe - odabrali su i pozvali njih deset. Projekt "Priče iz davnine" predstavljen je na posebnom štandu na festivalu, uz gostovanje Helene Bulaje. Podsjetimo, projekt "Priče iz davnine" i filmovi koji ga čine do sada su uspješno predstavljeni ili nagrađeni na više od trideset međunarodnih festivala novih medija i animiranog filma.

Kamov na njemačkome

Knjigu "Janko Polić Kamov: Između psovke i tolerancije" u njemačkome prijevodu objavio je riječki "Rival". U ovome izdanju objavljene su gotovo sve njegove kratke priče, a prijevode priča prate predgovori Mladena Machieda, Darka Gašparovića i Mladena Urema. Prijevod na njemački jezik potpisuje Igor Simonić, a prema riječima Mladena Urema knjiga je objavljena u 2.000 primjeraka i distribuirat će se u javne, sveučilišne i slavišičke knjižnice na njemačkome govornom području. - Riječ je o vrlo rijetkom projektu na našim prostorima, a u njemu su predstavljeni rezultati dvanaestogodišnjeg rada. Uspjeh Kamovljevih djela na engleskom i talijanskom govornom području potaknuo nas je da tiskamo posebnu knjigu prevedenih priča na njemačkom jeziku - ističe Urem.

Vjera u razboritost čovječanstva

Prema ocjeni stručnoga ocjenjivačkog suda knjiga "Metamorfaze kulture" zaslužila je nagradu *Hrvatska knjiga godine* jer je izvrsna analiza i kritika suvremenog društva, kulture, religije, znanosti i etike

Napisala: **Vesna Kukavica** Snimka: **Glas Koncila**

Dobitnik nagrade za najbolju *Hrvatsku knjigu godine* je teolog i filozof dr. Tonči Matulić, autor knjige "Metamorfaze kulture/Teološko prepoznavanje znakova vremena u ozračju znanstveno-tehničke civilizacije", kojemu je nagrada uručena u Zagrebu na prigodnoj svečanosti u studiju *Bajsić* Hrvatske radiotelevizije na Svjetski dan knjige 23. travnja 2009. Sveučilišni profesor socijalnog nauka Crkve i moralne teologije Tonči Matulić sa zagrebačkoga Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u nagrađenome djelu kritički opisuje znakove vremena i njihov utjecaj na kulturu, religiju i znanost. Sedma je to knjiga vodećeg i dosad nenagrađivanoga četrdesetotrogodišnjeg bioetičara Matulića i vjerojatno prva knjiga na hrvatskome jeziku koja sustavno razmatra utjecaj znanosti i tehnike na duhovnost, moral i svjetonazor.

Primivši nagradu, Matulić je zahvalio prosudbenoj komisiji što je u jakoj konkurenciji, među pristiglih šezdesetak knjiga te pet knjiga finalistica, po sadržaju i rezultatima kulturnih dostiga izabrao baš njegovu knjigu, a zahvalu je uputio i izdavaču Glasu Koncila.

Riječ je o novoj književnoj nagradi koju je utemeljila Hrvatska poštanska banka u suradnji s HRT-om, Večernjim listom i Maticom hrvatskom. Prvi laureat nije po vokaciji književnik, ali posebnost nagrade i jest u tome da se mogu natjecati sve knjige iz različitih žanrova, od beletristike do znanstvenih djela. Jedini je uvjet da su napisane na hrvatskome jeziku i objavljene u prošloj kalendarskoj godini, u ovom slučaju od 1. siječnja do 31. prosinca 2008. Svaki je izdavač mogao nominirati po dva svoja izdanja. Pobjedniku Matuliću pripada 70 000 kuna novčane na-

Dr. sc. Tonči Matulić rođen je 1966. u Supetru na Braču. Za svećenika je zaređen 1992. Nakon završene Nadbiskupske gimnazije i studija Teologije na KBF-u, na Alfonsiani Papinskoga lateranskog sveučilišta magistrirao je 1995. moralnu teologiju, a 1998. obranio doktorsku disertaciju. Usavršavao se i u bioetičkoj disciplini na raznim institutima te je autor mnogobrojnih radova i znanstvenih istraživanja na temu bioetike. Ujedno, već niz godina sudjeluje u javnim raspravama o bioetičkim izazovima. Od 1999. radi na Katedri moralne teologije KBF-a u Zagrebu gdje je u svibnju 2003. godine postao sveučilišni docent.

grade i skulptura *Viktorijine kockice* akademske kiparice Tanje Perišić. Ocjenjivački sud nagrade, koji su činili Franjo Sinković (predsjednik), Goran Ogurlić, Igor Zidić, Dražen Ilinčić, Gojko Bežovan, Žarko Dadić i Zvonimir Jakobović, u užu je izbor izabrao pet knjiga. Osim "Metamorfaze kulture" u konkurenciji su bila i dva romana: "Baba Jaga je snijela jaje" planetarno slavne Dubravke Ugrešić i prvijenac Roberta Međurečana "Prodajem odličja, prvi vlasnik", zatim izvrsna znanstvena monografija jezikoslovca dr. Ranka Matasovića "Poredbenopovijesna gramatika hrvatskoga jezika" te knjiga književnog teoretičara i jednog od najčitanijih hrvatskih književnika dr. Pavla Pavličića "Mala tipologija hrvatske moderne lirike".

Ocjenjivački sud se odlučio za kompleksnu knjigu dr. Matulića jer je izvrsna analiza i kritika suvremenog društva, kulture, religije, znanosti i etike. ■

ENG Dr. Tonči Matulić's book *Metamorphosis Of Culture* has won the Croatian Book of the Year Award. Making the selection, an expert panel of judges referred to the work as an excellent analysis and critique of contemporary society, culture, religion, science and ethics.

Rezultati istraživanja genetskog podrijetla Hrvata

Prioritetni ciljevi laboratorija su nastavak rada na identifikaciji žrtava Domovinskog rata i Drugoga svjetskoga rata te određivanje povijesnog podrijetla Hrvata, rekao nam je prof. Šimun Anđelinović, predstojnik splitske Patologije

Arheolog Ljubomir Gudelj, prof. Šimun Anđelinović i patolog dr. Kristijan Bečić

“Riječ je o petogodišnjem znanstvenom programu, prvom u Hrvatskoj koji se sastoji od tri projekta kojim se ispituju antropološke i kemijske karakteristike te genetska svojstva skeletnih ostataka otkrivenih na lokalitetima Naklice Tugare, Svečurje u Kaštelima i Ostravice kraj Benkovca. Arheolozi su po načinu ukopa i grobnim nalazima dokazali da je riječ o starohrvatskim grobovima koji datiraju iz 8. st.”, objašnjava voditelj projekta, ujedno i pročelnik Zavoda, prof. dr. sc. Šimun Anđelinović. Prema njegovim riječima, s pomoću mitohondrijskog DNA koji se nasljeđuje isključivo od majke, a iz čega je moguće praćenje svih mutacija koje su se dogodile u prošlosti, otkrivena su zanimljiva otkrića. Analize 35 skeletnih ostataka iz 27 starohrvatskih grobova na istraženoj lokalitetu Naklice izravno dokazuju zapadnoazijsko podrijetlo Hrvata. Naime, zastupljenost HAPLO GRUPE – mutacije za koju se pouzdano zna da je nastala prije 20.000 do 25.000 godina od skupina koje su iz Azije došle u Europu, otkrivena je u 70% kostiju. “Rezultati na skeletima odgovaraju rezultatima populacijskih studija današnjih Hrvata što izravno dokazuje teorije da su Hrvati stigli iz Male Azije”, ističe prof. Anđelinović. U iduće tri godine mogu se u nastavku istraživanja očekivati nova otkrića. Predviđena je radiološka obrada kostura i gustoće kostiju, što će donijeti nove spoznaje o bolestima starih Hrvata.

‘HRVATSKI IDENTITET’

“S koliko su volje sudionici projekta - 13 splitskih znanstvenika među kojima su arheolozi, doktori medicine, kemičari - prionuli poslu najbolje svjedoči podatak da smo osnovali udruhu *Hrvatski identitet*, s namjerom da istraživanja proširimo

Napisala: Ana Kaštelan

Naši preci došli su iz Male Azije. Mučio ih je karijes, bili su skloni anemijama i drugim degenerativnim bolestima koje su vezane uz biljnu prehranu oskudnu bjelančevinama i naporan fizički rad. Glavobolju su im vrlo često zadavale i traume, uglavnom lomovi nogu. Navedeno nije nikakva znanstvena fantastika, već su to preliminarni rezultati dvogodišnjih istraživanja koje u sklopu projekta *Antropološka, genetska i kemijska analiza starohrvatskih kostura* provodi Klinički zavod za patologiju, sudsku medicinu i citologiju splitskog KBC-a, u suradnji s arheolozima, a uz financijsku potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa.

Istraživanja na lokalitetu Kamenmost

Starohrvatski grob

te ih na znanstveno popularan način predstavimo javnosti”, kaže voditelj istraživanja prof. Anđelinović. “Svjesni smo da je naš znanstveni rječnik prepun stručnih izraza i kao takav široj javnosti često nerazumljiv. S druge strane, naša povijest je opterećena često suprotnim tvrdnjama kojima se umjesto znanstvenika u pravilu bave laici i to uglavnom po principu isključivosti. Namjera nam je znanstveno popularnim pristupom omogućiti svima da izraze svoje mišljenje – bilo ono i suprotno od našega, ako je utemeljeno na dokazima. Svi znanstveni rezultati rječnikom prilagođeni široj javnosti bit će prikazani na internetskim stranicama naše udruge, a u cilju rasvjetljavanja hrvatske povijesti. Članovi naše udruge, osnovane prije desetak dana, za sada su sudionici projekta, ali smo otvoreni svima, a potporu očekujemo i od hrvatskih znanstvenika iz dijaspora”, naglašava Anđelinović, ističući pri tome kako su želju za suradnju iskazali i naši znanstvenici iz Kanade, što im s obzirom na mogućnost komunikacije Internetom neće biti problem. Prema njegovim riječima, članovi Udruge računaju i na potporu Kliničkog zavoda, točnije Laboratorija za kliničku i sudsku genetiku, čije je osnivanje 1993. godine novčanom donacijom potaknula upravo hrvatska dijaspora.

“U suradnji s Radio Jadranom iz New Yorka pokrenut je te ratne godine ‘radio most’.

U studiju Hrvatskog radija – Radio Splita, bili su zajedno sa mnom tadašnji nadbiskup splitsko-makarski mons. Ante Jurić, novinarka “Slobodne Dalmacije” Marija Čović, te pjevačice Danijela Martinović i Doris Dragović. U američkome studiju nalazili su se gospodin Ferić i aktualni ministar znanosti, obrazovanja i športa Dragan Primorac. Zahvaljujući toj donacijskoj emisiji prikupljena su inicijalna sredstva za nabavu prvih kemikalija, nužnih za početak rada laboratorija. U vrijeme kada se Hrvatska suočavala s velikim brojem ranjenika, prognanika, izbjeglica, našla se skupina entuzijasta koji su odlučili baviti se mrtvima”, priča Anđelinović.

SURADNJA S VODEĆIM FORENZIČARIMA

Laboratorij za kliničku i sudsku genetiku izrastao je u krilu Zavoda kao izraz potrebe za usvajanjem i primjenom nove tehnologije koja je omogućavala vizualizaciju umnožavanja DNA i njihovu primjenu u dijagnostičke i forenzičke svrhe. Osnivači prof. Šimun Anđelinović i prof. Dragan Primorac imali su prigodu tijekom stručnog usavršavanja u SAD-u upoznati vodeće forenzičare, začetnike DNA identifikacije, profesora Lea, Badena, Schoenfelda i Hollanda, a kasnije i razviti prijateljske odnose s njima te su se oni odazvali pozivu da u Hrvatskoj provedu nužnu izobrazbu splitskog osoblja, čime su maksimalno skratili vrijeme prijenosa znanja i iskustva.

Prvi sudski nalog za primjenu DNA identifikacije u Hrvat-

skoj izdao je istražni sudac 1994. godine u slučaju eksplozije skladišta streljiva u vojarni pokraj Sesveta. Tom je prigodom poginulo šest osoba čiji je identitet utvrđen primjenom DNA tehnologije u splitskom laboratoriju, a u suradnji sa stručnjacima iz Zagreba. Od samog početka, naglašava prof. Anđelinović, Laboratorij je uključen u projekt identifikacije žrtava Domovinskog rata koju je pokrenula Vlada RH preko Uprave za zatočene i nestale, a kojim je koordinirao pukovnik Ivan Grujić, tijekom kojega je identificirano i sudskom medicinom obrađeno 1.200 žrtava Domovinskog rata. Svi rezultati identifikacija žrtava su sistematizirani i znanstveno obrađeni. Objavljena su 53 znanstvena rada od kojih je 46 citirano u CC-u i Science Citation Indexu. Na taj način se pridonijelo prikazivanju istine o Domovinskom ratu u svijetu.

DONACIJE HRVATSKE DIJASPORE

Zahvaljujući donacijama dijelom i naše dijaspora, a posebice Vladi RH, Laboratorij za kliničku i sudsku genetiku u splitskom KBC-u danas posjeduje sofisticiranu opremu za naj-složenija istraživanja. Kao jedan od prioritarnih ciljeva, naglašava Anđelinović, je nastavak rada na identifikaciji žrtava Domovinskog rata, ali i Drugoga svjetskoga rata. Predviđen je i razvoj novih znanstvenih disciplina – forenzičke bakteriologije i virusologije, forenzičke botanike autohtonih biljaka kao i forenzičke entomologije i genetike autohtonih kukaca. U međuvremenu, uz značajna otkrića ostvarenjem spomenutog projekta, stvaraju se preduvjeti za razvoj Laboratorija kao budućega regionalnog središta za promicanje hrvatskog identiteta i određivanje povijesnog podrijetla Hrvata, rekao nam je prof. Anđelinović, predstojnik splitske Patologije, koji je zajedno sa svojim osobljem 1995. godine dobio Nagradu grada Splita. U obrazloženju je posebno istaknut rad Dragana Primorca i Šimuna Anđelinovića za uvođenje DNA u sudsku medicinu u Hrvatskoj. ■

Kosti s lokaliteta Tugare

ENG The Clinical Institute of Pathology, Forensic Medicine and Cytology at Split's Clinical Hospital Centre has published the preliminary results of the anthropological, genetic and chemical analysis of Early Croatian skeletons which confirm the theory of the western Asian origin of modern Croats. The laboratory is also working on the identification of Croats who fell during the Homeland War of Independence and during World War II.

Oplemenjen sadržaj boravka u domovini

Uz posjet rodnome kraju i vašim obiteljima HMI vam pruža mogućnost da sebi i svojoj djeci sadržajno obogatite vrijeme odmora, da naučite i doživite nešto novo i korisno. Stoga, ako ovoga ljeta dolazite u Hrvatsku, pozivamo vas da se priključite jednome od šest iznimno korisnih programa koje vam nudimo

Napisala: **Srebrenka Šeravić** Snimke: **Fotoarhiva HMI-ja**

Hrvatska matica iseljenika od svoga osnutka, tijekom gotovo šest desetljeća, sustavno se brine o kulturnim i obrazovnim potrebama hrvatskih iseljenika diljem svijeta kao i pripadnika hrvatskih manjina u susjednim zemljama, nastojeći pomoći svima da sačuvaju svoju nacionalnu svijest i osjećaj pripadnosti hrvatskome narodu. Posebnu pažnju posvećujemo mladim ljudima, potičući njihove spone i bliskost s domovinom predaka, nudeći mogućnost upoznavanja njezinih kulturnih, prirodnih i povijesnih vrijednosti. Svi naši programi pomno su organizirani, stručno osmišljeni i u njima sudjeluju eminentni stručnjaci iz najrazličitijih područja hrvatske kulture, obrazovanja i znanosti. Pažljivo pratimo aktivnosti hrvatskih zajednica u svijetu, prilagođujući svoje programe vašim interesima, željama i potrebama. Danas se Hrvatska matica iseljenika može pohvaliti cijelim spektrom najraznovidnijih programa koje priređujemo tijekom cijele kalendarske godine, bogatom nakladničkom djelatnošću, organizacijom festivala i priredbi u domovini, organizacijom učeničkih ekscurzija, gostovanja hrvatskih folklornih skupina.

Međutim, posebno se pripremamo za ljetne mjeseci, vrijeme kada mnogi od vas planiraju svoj dolazak u domovinu. Uz posjet rodnome kraju i vašim obiteljima pruža vam se mogućnost da sebi i svojoj djeci sadržajno obogatite vrijeme odmora, da naučite i doživite nešto novo i korisno. Stoga, ako ovoga ljeta dolazite u Hrvatsku, pozivamo vas da se priključite jednome od šest iznimno korisnih programa koje vam nudimo. Želite li da vaša djeca nauče hrvatski jezik? Želite li plesati folklor? Svirati tamburicu ili gajde? Šivati narodne nošnje? Glumiti na hrvatskome jeziku? Sudjelovati u vrijednom ekološkom programu u domovini? Upoznati nove prijatelje? Javite nam se!

Željeli bismo da ove godine vaš posjet domovini bude drukčiji, oplemenjen novim sadržajima, aktivnostima i iskustvima. Pozivamo vas da se prijavite za sudjelovanje u ljetnim programima Hrvatske matice iseljenika!

Ako vas pobliže zanima neki od ponuđenih programa, javite nam se telefonom ili e-mailom, popunite prijavne listiće i provedite ljetno u domovini s Hrvatskom maticom iseljenika! ■

Za djecu od 9 do 16 godina

Mala škola hrvatskog jezika i kulture

Vašoj djeci preporučujemo *Malu školu hrvatskog jezika i kulture u Novome Vinodolskom*. U ovome lijepome primorskom gradiću bogate kulturne prošlosti vaša će djeca provesti u igri i učenju hrvatskoga jezika deset nezaboravnih dana. Profesorica Lada Kanajet Šimić, voditeljica Male škole, kao i uvijek okupit će iznimno stručne i kreativne pedagoge i profesore koji će u niz igraonica – lutkarsku, novinarsku, dramsku – približiti vašoj djeci hrvatsku riječ na njima primjeren način. Uz kupanje i zabavne aktivnosti u društvu novih prijatelja – Mala škola hrvatskoga jezika i kulture i boravak u domovini vašoj će djeci ostati u lijepoj uspomeni.

Za osobe iznad 18 godina

Sveučilišna škola hrvatskog jezika i kulture

Studentima i osobama zrelije dobi predlažemo *Sveučilišnu školu hrvatskog jezika i kulture* koju Hrvatska matica iseljenika

organizira zajednički sa Sveučilištem u Zagrebu. Već sam naziv govori o ozbiljnosti ovoga stručno profiliranoga jezičnog programa nastave hrvatskoga jezika. Nastava

hrvatskoga jezika ovdje je prilagođena stupnju znanja studenata pa postoje tri razine učenja (početna, srednja i napredna grupa). Uz učenje jezika ponuđen je i iznimno bogat program iz hrvatske kulture i povijesti, kao što su posjeti kulturnim i obrazovnim institucijama, kazališnim predstavama, koncertima, muzejima, te dva lijepa studijska izleta u Hrvatsko zagorje i na Plitvička jezera. Položivši ispit, polaznici dobivaju diplomu Sveučilišta u Zagrebu i potvrdu o 9 ECTS bodova.

Eco-heritage task force

Program je namijenjen hrvatskoj mladeži iz cijeloga svijeta koja želi provesti u domovini tri tjedna radeći na zaštiti okoliša, obnavljajući zapuštene dijelove hrvatske prirode, spomeničke i kulturno-povijesne baštine. Uz rad, organizirano je učenje hrvatskoga jezika, dramska radionica, izleti i upoznavanje kulturnih znamenitosti. Ako želite ovoga ljeta upoznati Istru i sudjelovati u ovom ekološkom programu Hrvatske matice iseljenika – javite se voditeljici ovog programa Nives Antoljak, popunite prijavni listić i priložite dvije preporuke! Boravak na Task force je besplatan!

Za sve dobi

Seminar "Stvaranje kazališta"

Možda ste oduvijek željeli glumiti? Želite li osnovati kazališnu družinu u svojoj zajednici? Dođite ovoga ljeta na seminar "Stvaranje kazališta" u Pučišća na otoku Braču. Povedite i članove svoje obitelji. Ugledna hrvatska redateljica Nina Kleflin podučit će vas praktičnome znanju i uvesti u čudesan svijet glume. I na kraju ovoga lijepog ljetovanja oplemenjenog čarima glume i magijom kazališta, moći ćete i sami sudjelovati u završnoj predstavi na ljetnoj pozornici u Pučišćima.

Radionica narodnih nošnji "Hrvatska etnoriznica"

Mnoga hrvatska folklorna društva diljem svijeta muče se kako bi nabavili skupe hrvatske narodne nošnje, kako bi ih održavali, rekonstruirali, pravilno odijevali. Prije nekoliko godina Hrvatska matica iseljenika potaknula je program učenja izrade hrvatskih narodnih nošnji u suradnji s Posudionicom i radionicom narodnih nošnji u Zagrebu. Želite li pomoći svojoj folklornoj skupini i upoznati hrvatske narodne nošnje, naučiti tkati, krojiti, šivati, vesti, ukrašavati, izrađivati tradicijski nakit i čipke, dođite krajem srpnja u Pučišća na otoku Braču i pridružite se skupini zaljubljenika u hrvatsko narodno rukotvorstvo.

Ljetna škola hrvatskoga folklor

Voditeljima i članovima hrvatskih folklornih i tamburaških skupina preporučujemo našu tradicionalnu Školu hrvatskoga folkloru koju je davne 1963. godine utemeljio jedan od najvećih hrvatskih stručnjaka folklorista dr. Ivan Ivančan. Škola hrvatskoga folkloru okuplja eminentne stručnjake i istraživače hrvatskoga folkloru koji će vas sve naučiti o hrvatskim plesovima, pjesmama, glazbalima, narodnim nošnjama, povijesti plesa, osnovama koreografije. Izabrali možete grupu plesa, sviranja tambura ili tradicijskih glazbala. Ovog ljeta u Biogradu na moru predstavljamo folklor sjeverozapadne Hrvatske – upoznajte folklorne tradicije Međimurja, Podravine, Hrvatskog zagorja, Prigorja, jaskanskog i pokupskog kraja, Gorskog kotara i Istre. Dođite i budite dijelom folklorne zajednice Hrvatske matice iseljenika!

ENG Along with your visit to the native region and your families, the CHF offers you the possibility of enriching the content of your vacation both for yourself and your children, to learn and experience something new and useful. So, if you are coming to Croatia this summer, we invite you to join one of the six very beneficial programs we are offering.

PRVI FESTIVAL MLADIH TAMBURAŠA U KOLJNOFU

MAĐARSKA - Društvo gradišćanskohrvatske mladeži u Mađarskoj 19. travnja u Koljnofu priredilo je prvi gradišćanski festival mladih tamburaša "Cvrčak". U Dom kulture u Koljnofu došli su mladi svirači iz Kemlje, Petrovoga Sela, Narde, Prisi-ke, Židana, Devinskoga Novoga Sela i Koljnofa. Idejni začetnik ove manifestaci-je je mladi Prisičan Kristijan Čenar. Čenar kaže da je festival prije svega namije-njen djeci iz osnovne škole budući da ona nemaju nikakve mogućnosti negdje se predstaviti. Dogodine ćemo festival organizirati u nekome drugome hrvat-skom selu u Mađarskoj, rekao je Kristijan Čenar. (dšš)

KAŠTELANI GOSTOVALI U BOKI

CRNA GORA - U organizaci-ji HMI-jeve podružnice Split i Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore Kotor, a pod pokroviteljstvom gra-da Kaštela, u Kotoru i Tivtu je početkom svibnja nastu-pio kaštelanski KUD "Ante Zanimović". Mladi Kaštelani predstavili su se kotorskoj publici u dvorani "Vida Matjan" u crkvi sv. Duha, a u programu su sudjelovali fol-klorna grupa i mandolinski sastav. Plesom i pjesmom predstavljena je Dalmaci-ja, ali i sjever Hrvatske, da bi nastup završio kolom iz opere "Ero s onoga svijeta" Jakova Gotovca. Zanimljivost programa bili su Kaštelanska narodna četvorka i Kolo iz Ražanca kraj Zadra. Koreografiju oba plesa potpisuje Tonči Tadin. Drugi nastup KUD-a "Ante Zanimović" dogodio se u Herceg Novom, u organizaciji ta-mošnjeg ogranka Hrvatskoga građanskog društva. Kaštelani su se predstavili u galeriji "Josipa Bepa Benkovića", a na oba koncerta su upečatljivi trenuci bili kada je publika pjevala dalmatinske pjesme, uz pratnju mandolinskog orkestra. KUD-a "Ante Zanimović", koji dogodine slavi deset godina od svog osnutka, oduševio je svojim nastupima publiku u Boki kotorskoj i pokazao bogatstvo naše kulturne baštine. (B. Bezić Filipović)

JUBILARNA EMISIJA "DOBAR DAN HRVATI"

AUSTRIJA - Dana 2. travnja 1989., dakle prije 20 go-dina, austrijska televizija ORF studio Gradišće prvi put je emitirala tjedni magazin na hrvatskome jeziku "Dobar dan Hrvati". U prvoj godini emitiranja emisija je trajala 20 minuta, a od 1990. je proširena na 30 mi-nuta. Prigodom 20. obljetnice emitiranja snimana je posebna jubilarna emisija u trajanju od 55 minuta u Šuševu, srednjem Gradišću, koja je emitirana 19. trav-nja. U glazbenom dijelu programa nastupila je nova klapa "Staro vino" iz srednjega Gradišća i folklorni ansambl "Štokavci" iz južnoga Gradišća, a program su vodile TV-novinarke Marijana i Viktorija Palatin.

DANI DON BRANKA ZBUTEGE

ZAGREB - U povodu 1200. obljetnice Bratovštine Bokeljske mornarice (809. - 2009.) i 85. obljetnice djelovanja "Hrvatske bratovštine Bokeljske mornarice 809.", u Zagrebu je održana tribina "Dani don Branka Zbutege (1952. - 2004.)". Naglašeno je kako je Zbutege bio pokretač mnogih kulturnih akcija, zaljublje-nik u Boku kotorsku, čovjek koji se skrbio o identitetu Bokelja, posebno o kul-turnoj baštini koja je tijekom duge povijesti Boke doživljavala mnoge teško-će, osobito u potresima. Bio je jedan od pokretača "Kotor Art", udruge koja je pokrenula Hrvatski glasnik, veliku izdavačku djelatnost i mnoge druge akcije.

KONCERT U SKOPSKOJ KATEDRALI

MAKEDONIJA - Katedrala Presveto Srce Isusovo u Skoplju bila je 23. travnja pre-tijesna da primi mnoge uzvanike, one iz makedonske Vlade, crkvene dostojan-stvenike, diplomate, akademike, javne i kulturne radnike, kao i veliki broj čla-nova Zajednice Hrvata na uskršnom koncertu "Čarobni zvuci orgulja" pod pokroviteljstvom Veleposlanstava RH u Republici Makedoniji. Svečanost je započela pozdravnim govorima bisku-pa skopskog i apostolskog egzarha u RM dr. Kire Stojanova i Ive Kujundžića, veleposlanika RH u RM. Te Deum skla-datelja M. A. Šarpenitea označio je po-četak koncerta, a slijedila su djela Bac-ha, Marikonea, Žigoa i za kraj Klarkova prekrasna suita za trubu i orgulje. Vo-diteljica programa bila je Ana Zafiro-va, a publika je oduševljeno pljeska-la sve dok umjetnici nisu zasvirali još jednu točku.

BAUER U BEČU

AUSTRIA - Bečkoj čitateljskoj publici predstavljen je novi roman najbolje-ga hrvatskog pisca povijesnih romana Ludwiga Bauera "Patnje Antonije Bra-bec", za koga znaju samo najupuće-niji – više vani nego u vlastitoj zemlji. Književni je događaj u Hrvatsko-gra-dišćanskom centru u Beču organizirao bečki ogranak Matice hrvatske. O knji-zi su, u kojoj se, između ostalog, Bau-er bavi usponima i padovima jednog vremena i sudbinom malih, običnih ljudi, zatvorenih u krug povijesti koji turbulencijama ostaju vječni gubitni-ci, govorili književna kritičarka dr. Lidija Du-jić i sam autor. Nakon predstavljanja knjige, dr. Lidija Dujć je gra-dišćanskim Hrvatima darovala izdanja zagrebačke izdavač-ke kuće Profil u kojoj radi kao urednica, za njihovu novouređe-nu biblioteku u Hr-vatskom centru u Beču.

Želja da se dođe ponovno

Krajem travnja u Istri su gostovali fra Šimun Šito Ćorić, hrvatska klapa "Chorus Croaticus" iz Berna i voditelj Hrvatske katoličke misije Heilbronn fra Radovan Ćorić. Gosti su se predstavili promocijom knjige, predavanjima i koncertima

Gosti iz Švicarske u pulskoj Areni

Napisala: **Ana Bedrina**

I ove godine projekt Hrvatske matice iseljenika - područnice Pula "Susreti s hrvatskim iseljenicima" privukao je pozornost kulturne javnosti u Istri. Krajem travnja ondje su gostovali hrvatski iseljenici iz Švicarske i Njemačke, dr. sc. fra Šimun Šito Ćorić, hrvatska klapa Chorus Croaticus iz Berna i voditelj Hrvatske katoličke misije iz Njemačke fra Radovan Ćorić. Gosti su se predstavili promocijom knjige, predavanjima i koncertima po istarskim gradovima. Predavanja i promocija knjige "Žuta neman zavist-ili kako uspješnije izjedati sebe i druge" dr. sc. fra Šimuna Šite Ćorića iz Švicarske održana su u svečanoj dvorani Sveučilišta "Juraj Dobrila" u Puli 23. travnja i 24. travnja u Pazinskom kolegiju-klasičnoj gimnaziji u jutarnjem terminu za učeni-

ke i profesore, te u večernjem za građanstvo grada Pazina. Na predavanja su se 26. travnja nadovezali koncerti duhovne i klapske pjesme u prepunoj crkvi Krista Kralja na Velom Vrh u Puli u izvedbi fra Šimuna Šite Ćorića, Radovana Ćorića i klape Chorus Croaticus. Gosti na koncertu bili su mladi članovi pulske klape "Arena" sa svojom voditeljicom Dianom Mirković. Svojim nastupom su oduševili publiku i goste iz iseljeničtva, te s njima dogovorili suradnju. Na koncertima u rovinjskom samostanu Sv. Franje nastupio je i domaći zbor "Franjo Glavinić", kao i u crkvi Sv. Antuna u Puli i u Eufrazijevoj bazilici u Poreču. Osim na Velom Vrh, gdje je održan samo koncert, novina je bila spajanje koncertnog pjevanja s misnim slavljem koje su predvodili fra Šito i fra Radovan Ćorić. U Poreču, na drugom dijelu koncerta nazočio je i mons. Ivan Milovan, biskup Porečke i Pulske biskupije, koji je srdačno pozdravio goste iz iseljeničtva i čestitao im na čuvanju hrvatske kulturne baštine u izvanomovinstvu te njezinom svesrdnom promicanju diljem svijeta. Goste iz iseljeničtva je dojmila srdačnost publike i organizatora, ljepota Istre i izrazili su veliku želju da dođu ponovno. Knjige, osobito najnovija psihološko-teološka studija "Žuta neman zavist" sveučilišnog profesora psihologije dr. Šimuna Šite Ćorića, kao i nosači zvuka, moći će se nabaviti u katoličkim knjižarama "Josip Turčinović" u Puli i Pazinu. ■

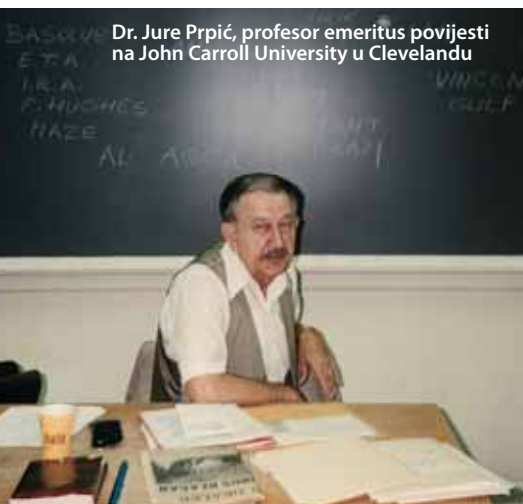

Klapa Chorus Croaticus, fra Šimun Šito Ćorić, fra Radovan Ćorić sa strane s domaćinima župnikom vlč. Petrom Pahovićem i biskupom Porečke i Pulske biskupije mons. Ivanom Milovanom, u Eufrazijevoj bazilici u Poreču

ENG Friar Šimun Šito Ćorić, the Chorus Croaticus klapa vocal group from Berne, and the head of the Croatian Catholic mission in Heilbronn, Friar Radovan Ćorić toured Istria in late April. The tour featured book promotions, lectures and concerts.

Povjesničar hrvatskog iseljenništva u Americi

Ostavio nam je u naslijeđe visoku razinu istraživačkoga rada i postavio njegove temelje. Svi bismo bili mnogo siromašniji da nije bilo ovoga skromnoga i postojanoga hrvatskog povjesničara iz Clevelanda

Dr. Jure Prpić, profesor emeritus povijesti na John Carroll University u Clevelandu

Napisao: **Ivan Miletić**

Snimke: **Fotoalbum obitelji Prpić**

Dr. Jure Prpić, profesor emeritus povijesti na John Carroll University u Clevelandu, preminuo je 23. travnja 2009. u 88. godini života u Euclidu, predgrađu Clevelanda. Rođen je 16. studenoga 1920. u mjestu Đala, Banat, gdje mu je otac, rodom iz Ledenika iznad Karlobaga, bio u službi. Jure, najstariji od sedmero djece, ponosio se ličkim podrijetlom svoga oca i sam se identificirao kao Ličanin.

Maturirao je na Državnoj realnoj gimnaziji u Požegi 1939., a na Pravnom fakultetu u Zagrebu diplomirao je 1944. godine. Spremao se za doktorat koji nije završio zbog dolaska komunista na vlast u svibnju 1945.

U proljeće 1945. Jure Prpić je zajedno s tisućama Hrvata postao izbjeglica u Austriji. Veliki egzodus hrvatskog naroda potaknuo ga je na sustavno proučavanje hrvatskih iseljavanja u Europu i na druge kontinente. Tim pitanjima bavio se čitavoga života. Tijekom boravka

u Austriji studirao je povijest, koja ga je uvijek posebno zanimala, na sveučilištu u Grazu od 1945. do 1948.

ODLAZAK U SAD

U proljeće 1950. godine Prpić dolazi kao useljenik u SAD, prvo u grad Cincinnati, a ubrzo odlazi u Cleveland, Ohio, gdje je postojala veća hrvatska naseobina. Radio je u tvornici alata šest godina (1951. - 1956.) gdje je dobro upoznao prilike u kojima su živjeli i radili hrvatski i drugi radnici i to je opisao u jednoj od svojih najboljih pjesama "Treća smjena". Svoje dojmove iz tog razdoblja opisao je u pjesmama i crtežima koje je izdao u knjizi *Baklja u luci*. Prpić je vrlo rano počeo pisati i crtati. Godine 1951. vjenčao se s Hildom Hermann, Slovenkom koju je upoznao u Grazu.

Uz rad u tvornici izvanredno je studirao na *John Carroll University* u Clevelandu gdje je magistrirao povijest 1956. Tri godine kasnije doktorirao je na *Georgetown University*. Njegova doktorska disertacija imala je naslov *The Croats in America*. Ujesen 1958. dobio je mjesto

profesora na clevelandskom *John Carroll University* gdje je predavao sve do 1989. godine istočno-europsku povijest.

Na poslijediplomskom studiju pred dr. Jurom Prpićem magistrirali su mnogobrojni mladi Amerikanci od kojih su mnogi bili hrvatskog podrijetla. Njegovi studenti (Ivan Miletić, C. Michael McAdams, Ante Čuvalo, Frances Babic i drugi) uzimali su za vrijeme studija teme iz hrvatske povijesti i dobivali ekspertnu potporu, savjete i pomoć dr. Jure Prpića. Uvijek se isticao znanstveno provjerenim savjetima i objektivnošću, što je ostavljalo pozitivan dojam na njegove studente, a neki su nastavili pisati o Hrvatskoj.

ISTINA O HRVATIMA I HRVATSKOJ

Bio je suosnivač Društva za hrvatske studije (*Association for Croatian Studies*, 1978.), predavao na raznim panelima, konvencijama slavističkih studija, i u isto vrijeme pisao eseje, članke, prikaze i knjige na engleskom i hrvatskom jeziku. Shvaćao je potrebu pisanja na stranim jezicima, osobito na engleskome i

Supruga Hilda, kćer Maja, Jure i sin Frank

Bio je suosnivač Društva za hrvatske studije 1978.

nastojao širiti objektivnu istinu o Hrvatima i Hrvatskoj na Zapadu, gdje su često službenju jugoslavensku propagandu uzimali kao jedini izvor informacija i činjenica o Hrvatskoj i Hrvatima.

Na materinskome hrvatskom jeziku pisao je pjesme, članke, eseje i kritičke prikaze i prinosio korpusu hrvatske književnosti koja se stvarala u iseljeništvu i koja je do propasti komunističkog režima i početka demokratskih procesa 1989. godine bila malo poznata javnosti u Hrvatskoj. Veliki je broj njegovih članaka i eseja objavljen u časopisima *Hrvatska revija*, *Hrvatski glas*, *Danica*, *Naša nada* i *Studia Croatica*.

Njegovi članci i prikazi na engleskom jeziku objavljeni su u listu *Zajedničar*, službenom glasilu Hrvatske bratske zajednice, čiji je član više od 50 godina, *Journal of Croatian Studies* (Hrvatska akademija u New Yorku), u *Croatia Pressu* (New York) i u poznatim američkim stručnim časopisima. Važnije knjige na engleskom jeziku su mu *The Croatian Immigrants in America* (1971.), *South Slavic Immigration in America* (1978.), *Croatia and Croatians: A Selected and Annotated Bibliography in English* (1982.), s Hildom Prpić *Croatian Books and Booklets Written in Exile* (1973. i u Hrvatskoj 1990.), s koautorima Ivanom Čizmićem i Ivanom Miletićem *From the Adriatic to Lake Erie: A History of Croatians in Greater Cleveland* (2000.). Knjiga poezije *Posljednji svibanj* (1973. i u Hrvatskoj 1990.) bavi se hrvatskom tragedijom na Bleiburgu i izbjegličkim životom nakon nje.

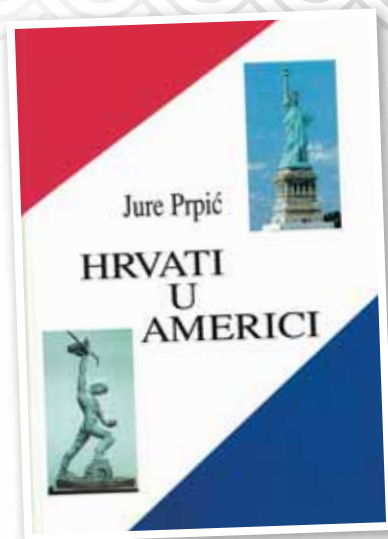
Jure Prpić bio je jedan od vodećih hrvatskih intelektualaca u Americi koji je svojim radom neumorno širio istinu o Hrvatskoj suprotstavljajući se lažima i poluistinama o Hrvatskoj i Hrvatima koje su često nalazile mjesta u zapadnom tisku.

Prpićevo životno djelo je *Croatian Immigrants in America* (Hrvatski iseljenici u Americi), izdano 1971. godine; četiri izdanja te knjige na engleskom jeziku su rasprodana do 1980. Knjiga obuhvaća povijest Hrvata u Americi od najranijih dana do 1970. godine.

Hrvatska matica iseljenika izdala je njegovo djelo *Hrvati u Americi*, 1997. godine. Riječ je o prijevodu na hrvatski jezik engleskog originala s dopunama o radu i aktivnostima američkih Hrvata od 1970. do 1996., a vrhunac svih aktivnosti je uspostava suverene hrvatske države 1992. godine.

Prpićeva razmatranja i zaključci o razlozima stoljetnih hrvatskih iseljavanja iz domovine, zbog tragedija u zemljama u kojima Hrvati žive, imali su utjecaja na znanstvenike u Hrvatskoj, npr. na Većeslava Holjevca, *Hrvati izvan domovine*, iako nisu mogli slobodno citirati njegova djela u bivšoj Jugoslaviji. Prpić je smatrao da hrvatski iseljenici ne trebaju kidati veze s domovinom bez obzira kakav je režim trenutno na vlasti. Mnogi to u iseljeništvu nisu shvaćali i bili su protiv toga, iako se njegovo mišljenje pokazalo pravilnijim za trajne interese hrvatskog naroda. Jure, Hilda i njihova djeca Frank i Maja prvi put su posjetili Hrvatsku za vrijeme buđenja hrvatskog proljeća 1969. godine.

Autor priloga Ivan Miletić magistrirao je na John Carroll University 1973. godine. Jure Prpić bio mu je predavač i mentor u mnogim kolegijima koje je slušao na fakultetu. Ostali su povezani i surađivali na istraživanjima problematike hrvatskog iseljništva. Miletić se s obitelji vratio u Hrvatsku i radi u Zbirci inozemne Croaticae u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

HMI je 1997. izdao Prpićevo knjigu

PRPIĆEV SAN SE OSTVARIO

Jure Prpić uspostavio je i održavao kontakte s kulturnim institucijama u Hrvatskoj i poslao više od 150 kutija knjiga, časopisa i osobnoga arhivskog materijala u Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu u Zagrebu u 90-im godinama. Njegova je bogata donacija bila jedna od važnijih kada je osnovana Zbirka iseljeničkog tiska koja je sada dio nove Zbirke inozemne Croaticae čiji je cilj nabava tiskanih djela u inozemstvu.

Prpić je iznimno poštovao Ameriku jer je pružila utočište tisućama Hrvata i omogućila im da postignu puno više nego što bi u većini slučajeva postigli u staroj domovini. Često je isticao važnu ulogu hrvatskog iseljeničtva koje je svojom materijalnom i moralnom pomoći utjecalo na tijek događaja koji su doveli do priznanja i obrane suverene Republike Hrvatske.

Zaista, san Jure Prpića se ostvario. Njegova borba nije bila uzaludna. Istraživanje mnogobrojnoga hrvatskog iseljeničtva otvoreno je za mlade naraštaje znanstvenika, koji dolaze i nastavljaju njegov rad o prinosima i životima znanih i neznanih hrvatskih iseljenika u Americi. Ostavio nam je u naslijeđe visoku razinu istraživačkoga rada i postavio njegove temelje. Svi bismo bili puno siromašniji da nije bilo ovoga skromnog i postojanog povjesničara hrvatskog iseljeničtva. ■

ENG Dr. Jure Prpić, an emeritus professor of history at John Carroll University in Cleveland, passed away in Euclid, a city near Cleveland, on 23 April 2009 in his 88th year. He was a prominent scientist who dedicated particular attention to researching the Croatian emigrant communities, especially those in North America.

Američka glumica hrvatskog podrijetla sve uspješnija

SAD - Stana Katić, mlada američka glumica, čiji su roditelji rodnom iz vrličkoga kraja, dobila je svoju prvu glavnu ulogu u novoj krimi-seriji mreže ABC "Castle". S. Katić će glumiti Kate Beckett, mladu njujoršku policajku koju pisac krimića Richard Castle (Nathan Fillion – "Firefly", "Kućanice"...) koristi kao inspiraciju za svoje zaplete.

Stana Katić rođena je prije točno 31 godinu, 26. travnja 1978. u Ontariju (Kanada), ali se već s godinu dana s roditeljima preselila u Illinois (SAD) gdje se školovala. Završila je glumu na čikaškoj dramskoj školi Goodman. Ta djevojka iznimne pojave – visoka 1,75 metara, smeđe kose i zelenih očiju, a uz engleski i hrvatski tečno govori i talijanski i francuski, toliko je dobra glumica i njezin talent hvale svi koji su dosad radili s njom, uključujući i slavnog strip-autora Franka Millera koji joj je povjerio jed-

nu od uloga u svojem redateljskom debiju, ekranizaciji slavnog stripa Willa Eisnera "Spirit".

Filmske uloge, kao i glavna uloga na televiziji, prirodan su nastavak dosadašnje karijere Stane Katić koja je strpljivo išla uobičajenim putem, od stajanja preko manjih govornih uloga do gostovanja u jednoj do dvije epizode mnogobrojnih poznatih serija. Na filmu se prije "Spirita" također pojavila nekoliko puta u manjim ulogama, od kojih svakako treba izdvojiti Corrine Verneau, djevojku jednoga od negativaca u najnovijem filmu o Jamesu Bondu "Zrno utjehe".

No, koliko će vremena za filmsku karijeru Stana Katić nadalje imati, ovisi o uspjehu serije "Castle". Dok se ta serija bude snimala, njezine filmske uloge bit će ograničene na ono što može snimiti tijekom ljeta, u pauzi serije. (Ured.)

DONOSIOCU LETKA 10% POPUSTA

KATARINA
line

SEDMODNEVNA KRSTARENJA JADRANOM

POLASCI IZ OPATIJE,
SPLITA I DUBROVNIKA

www.katarina-line.com

KATARINA LINE

M. Tita 75/I, HR-51410 Opatija

Tel: 051 603 400

Fax: 051 271 372

e-mail: info@katarina-line.hr

www.katarina-line.com

CROATIA

UHPA

RDA

USTR

ASTA

Cijena već od
1500 kn

Stalna skrb za ljude i životinje

“Kao aktivni zaštitar životinja radim od početka Domovinskog rata. Počasna sam predsjednica udruge *Noina arka* kojoj redovito šaljem pomoć iz inozemstva”, kaže Vjeročka Miloš Dequal

Velika ljubiteljica životinja pomaže u azilu za napuštene životinje Noina arka

Napisala: **Željka Lešić** Snimke: **Ž. Paro** i obiteljski album V. Miloš Dequal

Vjeročka Miloš Dequal prigodom razgovora u HMI

“**Ž**ivim na relaciji Zagreb-Stuttgart od 1963. godine i nikako da se za stalno vratim u voljeni Zagreb”, kaže Veronika Miloš Dequal, Hrvatica koja već dugi niz godina živi u Njemačkoj. Naime, naša sugovornica je zbog obiteljskih razloga napustila rodni Zagreb 1963. godine, vjerujući kako je ta odluka privremena, na godinu dana, no taj se odlazak produljio na 46 godina života u izvandomovinstvu. “Život u Njemačkoj u početku nije bio nimalo lak i bilo mi je teško prilagoditi se novoj sredini to više jer nisam znala njemački jezik”, kaže naša sugovornica napominjući kako je promijenila nekoliko poslova dok nije naučila njemački jezik i zaposlila se u dječjem vrtiću pri evangeličkoj crkvi u Stuttgartu, gdje je radila više od dvadeset godina, sve do mirovine. Napominje kako joj je ondje bilo lijepo raditi, te kako joj je evangeliistička crkva puno pomagala pri njezinu humanitarnom radu tijekom Domovinskog rata, ali i danas. “Preko crkve poslala sam dosta donacija za Hrvatsku, od kreveta (400), deka, bijele tehnike, lijekova, hrane, pa sve do kompletno opremljene stomatološke ordinacije s rendgenom i laboratorijem, za što sam dobila i zahvalnice.” No, istovre-

meno se skrbila i o napuštenim životinjama, te slala hranu, lijekove, injekcije i za njih. Za vrijeme Domovinskog rata uspostavila je vezu s jednom hrvatskom vojarnom kojoj je slala vreće hrane za pse koji su bili s našim braniteljima u vojarni i na prvim crtama obrane.

Mnoge napuštene pse Vjeročka je zbrinula, a jedan, kako u šali kaže, bosanski izbjeglica još je uvijek kod nje i od njega se ne odvađa. Riječ je o kujici Aski koja je s izbjeglicama iz Bosne pristigla u Zagreb. Aska s Vjeročkom živi u njezinu zagrebačkom stanu na Dobrom dolu, ali automobilom putuje i u Stuttgart za njezinog boravka u Njemačkoj.

U Zagrebu se pročulo za ovu veliku ljubiteljicu životinja pa joj se javila i Helena Fink, predsjednica azila za napuštene životinje Noina arka, želeći s njom surađivati. “Na moj prijedlog službeno je registrirana Noina arka, čija sam počasna predsjednica. I ovoga puta sam im

pri dolasku u domovinu donijela nekoliko stotina injekcija koje sam dobila u azilu u Stuttgartu”, objašnjava naša sugovornica.

Na pitanje kada se namjerava sasvim vratiti u domovinu, Vjeročka Miloš Dequal ističe: “Nikada nisam prekinula vezu sa Zagrebom. Čak sam znala preko vikenda dolaziti u svoj dragi Zagreb, tako da nemam osjećaj da sam otišla iz njega. Ovdje se najbolje osjećam u krugu prijatelja iz gimnazijskih dana. Vikendom znam s mojom kujicom otići u vikendicu u Pušću gdje se uživamo čistoga zraka. U Zagrebu sam gotovo cijelu godinu, jedino zimi odem u svoj stan u Stuttgartu. Budući da ovdje želim doživjeti i proživjeti treću životnu dob, već sam se predbilježila za mjesto u domu umirovljenika u Zagrebu. Zagreb je grad u kome sam otpočela svoj život i grad u kome želim proživjeti ostatak života”, naglasila je gospođa Vjeročka. ■

ENG Vjeročka Miloš Dequal, a German pensioner, is an animal rights activist who has been active since the Homeland War of Independence. She is the honorary president of Noina arka (Noah's Ark); an association that cares for abandoned animals, and regularly sends aid from abroad.

Bogatstvo slikovitih krajolika

Veći dio županije krenuo je putem razvoja turizma i ekološke poljoprivrede. Općina Rakovica nedaleko od Plitvičkih jezera slovi kao jedna od kontinentalnih destinacija s najvećim brojem noćenja

Piše: **Zvonko Ranogajec**

Snimke: **Z. Ranogajec; fotoarhiva HMI-ja**

Karlovačka županija jedina je hrvatska županija koja na istočnoj i zapadnoj strani graniči sa susjednim državama. Od Bele krajine u Sloveniji do Cazinske krajine u Bosni i Hercegovini ima samo 55 km zračne udaljenosti. U ovoj županiji pružaju se i različiti krajolici, od nizinskog prostora Pokuplja, preko brežuljkastog Korduna te Ozaljskog i Bosiljevskog kraja pa do planinskog Ogulinsko-potkapelskog pro-

Karlovac – grad na četiri rijeke

stora. Površinom od 3.622 km četvorna Karlovačka županija je šesta po površini među hrvatskim županijama i zauzima 6,4 posto površine Hrvatske, dok prema posljednjem popisu iz 2001. godine županija ima 141.787 stanovnika ili 3,1 posto stanovništva Hrvatske. S gustoćom naseljenosti od samo 39 stanovnika po

četvornom kilometru ova je županija bolje naseljena samo od Šibensko-kninske i Ličko-senjske županije.

Najveći broj stanovnika ova županija bilježi 1953. godine kada je imala 201.748 stanovnika. Uzrok smanjenju leži u emigraciji, bilo onoj socijalnog karaktera ili zbog posljedica ratnih razaranja tijekom Domovinskog rata koje su se posebno osjetile na području Korduna.

RELJEFNO RAZNOVRNSNO PODRUČJE

Karlovačka županija je jedna od reljefno najraznovrsnijih u Hrvatskoj. Prostire se od Pokuplja koje je krajnji jugozapadni dio Panonske nizine s nadmorskom visinom od 110 metara, preko brežuljkastog Korduna s oko 250 metara do ogulinsko-potkapelskog prostora koji na Velikoj Kapi na vrhu Kuli bilježi 1.534 metra. Uz to, županija je vrlo bogata vodotocima pa grad Karlovac redovito nazivaju gradom na četiri rijeke. Osim najduže rijeke Kupe, županijom prolaze Dobra, Korana i Mrežnica. Mrežnica je zbog niza

Mrežnica je zbog niza sedrenih barijera koje stvaraju mnogobrojne slapove jedna od najljepših rijeka u Hrvatskoj

sedrenih barijera koje stvaraju mnogo-brojne slapove jedna od najljepših rijeka u Hrvatskoj, a slična joj je i Korana. Dobra je poznata po svome ponoru u Ogulinu i ponovnom izvoru u Gojaku odakle prolazi živopisnim kanjonom idealnim za rafting koji će uskoro biti potopljen umjetnim jezerom za potrebe HE Lešće. Svojim estetskim i ekološkim svojstvima poznata je i Slunjčica u Slunju, Vrnjika i Dretulja u Plaškom te Vitunčica kraj Ogulina, a duži vodotoci su desna pritoka Korane Radonja i gornji tok Gline na Kordunu.

Karlovačka županija osim s dvije susjedne države graniči i s četirima županijama. Na jugu graniči s Ličko-senjskom županijom, na zapadu Primorsko-goranskom, na istoku Sisačko-moslavačkom te na sjeveru i sjeveroistoku Zagrebačkom županijom.

Od vremena prodora Turaka, ovaj je prostor imao vojno-obrambeni značaj zaštite ostalih dijelova Hrvatske i Habsburške monarhije od turskih osvajanja, a nastanak većine gradova je vezan uz tu svrhu. Grad Karlovac je nastao planski 1579. godine kao nova vojnička utvrda koja je postala središte generalata i zapadnog dijela Vojne krajine. I grad Ogulin nastaje i razvija se gradnjom frankopanskog kaštela 1500. godine te postaje središte pukovnije. Krajem 18. i početkom 19. stoljeća razvija se u županiji trgovina i obrt, gradnjom cesta i riječnim prometom Kupom, a krajem 19. stoljeća dolazi do ubrzanijega gospodarskog razvoja današnje Karlovačke županije gradnjom željeznica koje donose i prve industrije.

Slunj - Rastoke su nastale igrom prirode na utoku rijeke Slunjčice u rijeku Koranu

Frankopanski kaštel u Ogulinu

Posebno to vrijedi za Karlovac koji postupno doživljava ubrzani rast broja stanovnika, industrijski razvoj i veliku gospodarsku dinamiku. Nekadašnji gigant strojogradnje Jugoturbina danas je rascjepkana na više manjih tvornica, a poznati industrijski "brandovi" Karlovca su KIM tvornica za preradu mlijeka i mliječnih proizvoda, PPK tvornica mesnih prerađevina, Karlovačka pivovara, a u novije vrijeme i HS Produkt koji proizvodi vatreno oružje. Ogulin je nekada bio jako središte drvne industrije koja se raspala, a dio te industrije pokrenuo je novi proizvodni ciklus. Duga Resa bila je dugo u znaku pamučne industrije koja je u posljednje vrijeme doživjela gašenje proizvodnje.

Veći dio županije krenuo je putem razvoja turizma i ekološke poljoprivre-

de. Općina Rakovica slovi kao jedna od kontinentalnih destinacija s najvećim brojem noćenja. Riječ je o turistima u NP Plitvička jezera u susjednoj Ličko-senjskoj županiji. Kordun kao ponudu ima i Baračeve špilje te rafting i ribolovni turizam na Slunjčici i Korani. Hrvatski olimpijski centar Bjelolasica kraj Ogulina je po broju noćenja veliko središte cjelogodišnjeg turizma, a za snažniji razvoj nedostaju jača ulaganja države. U ozaljskom kraju turizam je vezan uz vinogradarstvo i lovni turizam, koji uz ribolovni privlači sve veći broj turista, kako domaćih tako i inozemnih. U ovoj županiji nadležne turističke službe shvatile su značaj cikloturizma pa je čitava županija označena turističkom signalizacijom i biciklističkim oznakama. ■

Korana u Karlovcu

Pet gradova i 17 općina

Karlovačku županiju čini pet gradova i 17 općina. Gradovi su 2001. godine bili Karlovac (49.082 st.), Ogulin (8.712 st.), Duga Resa (6.601 st.), Slunj (1.776 st.) i Ozalj (1.164 st.). Općine su Barilovići, Bosiljevo, Cetingrad, Draganić, General-ski Stol, Josipdol, Kamanje, Krnjak, Lasinja, Netretić, Plaški, Rakovica, Ribnik, Saborsko, Tounj, Vojnić i Žakanje.

ENG Karlovac County in central Croatia, with its 3,622 square kilometres of territory is the sixth largest county in Croatia, covering 6.4 percent of Croatian territory. According to the last census, taken in 2001, the county has 141,787 inhabitants, or 3.1 percent of the population of Croatia. Karlovac County has five cities and towns and 17 municipalities. The cities and towns are Karlovac (pop. 49,082), Ogulin (pop. 8,712), Duga Resa (pop. 6,601), Slunj (pop. 1,776) and Ozalj (pop. 1,164).

JUBILEJ VLČ MIRKA HLADNOG U CLEVELANDU

SAD - Hrvatska župa sv. Pavla u Clevelandu proslavila je 25. obljetnicu dušobrižničkog rada vlč Mirka Hladnog u ovoj župi. Svečani banket održan je 19. travnja, u Hrvatskome narodnom domu Kardinala Stepinca u Eastlakeu. Osim mnogobrojnih župljana, kolega-svećenika i časnih sestara, na banketu su bili mons.

Juraj Jezerinac, biskup Vojnog ordinarijata RH, mons. Ratko Perić, biskup Mostarsko-duvanjske biskupije te mons. Edward Pevec, pomoćni biskup Clevelandске biskupije. Svom svećeniku, za njegov požrtvovni rad u hrvatskoj zajednici Clevelanda i okolice, odala su priznanje gotovo sva kulturno-umjetnička društva koje djeluju u gradu, s nastupom na pozornici svečanog banketa. Nastupili su: Cleveland Junior Tamburica, Zagreb Jr. Tamburica, KUD "Kraljica Katraina", KUD "Zvuci domovine Hrvata Korduna", Pjevački zbor crkve sv. Pavla i djeca hrvatske škole. (Franjo Bertović)

HRVATI – NJEMAČKI UMIROVLJENICI

NJEMAČKA - Njemačko mirovinsko osiguranje u svome godišnjem izvještaju navodi da broj Hrvata koji posjeduju njemačku mirovinu iznosi 93.950. Naši državljani nalaze se na sedmom mjestu, nakon Talijana, Turaka, Španjolaca, Srba, Austrijanaca i Amerikanaca. Prosječna starosna mirovina svih osiguranika iznosila je 981 eura za muškarce, odnosno 511 eura za žene. Najveći dio ostvarenih mirovina Hrvata doznačen je u našu zemlju, i to 76.693. O njihovom točnom iznosu ne postoje objavljeni podaci, no ako se računa prosjek svih mirovina, onda se dolazi do otprilike 644 milijuna eura godišnje. Za državljane BiH broj mirovina iznosio je 37.069, od toga ih je 34.440 doznačeno u tu zemlju (otprilike 302 milijuna eura/g.). Od svih mirovina građana bivše države ostvarenih u Njemačkoj, udio Hrvata iznosi 28,9%.

KAZALIŠNA PREDSTAVA ODUŠEVILA MALIŠANE U MÜNCHENU

NJEMAČKA - U organizaciji Generalnog konzulata RH u Münchenu i uz potporu Ministarstva vanjskih poslova i Ministarstva kulture, 19. travnja u Münchenu je prikazana predstava *Pale sam na svijetu* Kazališta Mala scena iz Zagreba. U prepunoj dvorani, koju je za ovu priliku ustupila Hrvatska katolička misija u Münchenu, djeca i roditelji s oduševljenjem su pratili predstavu na hrvatskome jeziku i aktivno sudjelovali u njezinu stvaranju. Oko 250 gledatelja, djece i roditelja, potpuno su ispunili dvoranu HKM-a u Münchenu i s velikom pozornošću pratili predstavu. Iako su djeca hrvatskoga podrijetla u Bavarskoj već od predškolske dobi izložena snažnom utjecaju njemačkoga jezika, jezična barijera na predstavi nije postojala. (Sanja Suto)

6. HRVATSKI FESTIVAL DJECE I MLADEŽI U NEW YORKU

SAD - U New Yorku je 18. travnja održan šesti, i mnogi su se složili najbolji do sada, Hrvatski festival djece i mladeži. Pod pokroviteljstvom Hrvatske katoličke misije bl. Ivana Merza u Astoriji te velikim trudom pripadnika iseljeničke zajednice, poput festivalske direktorice Eleonore Turčinović, Ivice Gašparića, Rose Maričić, Paola Burburana i svećenika Ellisa Tommasea, izvedene su 24 pjesme. - Ima nekoliko pravih ljetnih hitova koji će se sigurno puštati na hrvatskim radiopostajama - zaključio je glazbenik Andrej Baša, umjetnički direktor Festivala. Hrvatska veleposlanica u Washingtonu, Kolinda Grabar-Kitarović bila je počasna gošća i uručila je prvu nagradu publike devetogodišnjoj Katarini Jović za pjesmu "Bodulska noć". U festivalskom dijelu programa za mladež pobijedili su Matea Šuto i Tomislav Čoza s pjesmom "I dolaze sjećanja", autora Andreja Baše. - Ova se glazbena manifestacija obraća našoj djeci i mladima u želji da se u njima potvrdi i očuva ljubav za hrvatsku riječ i domovinu - naglasio je velečasni Ellis Tommaseo koji je nakon pet godina stanke opet okupio hrvatsku zajednicu oko dječjeg festivala u New Yorku. Koreografiju Festivala pripremio je poznati hrvatski televizijski novinar Ivica Kovačević koji je došao živjeti i raditi u New York. Festival je vodio Robert Ferlin, popularan među iseljenicima u New Yorku. (J. Jureško-Kero)

AMERIČKI HRVATI STIPENDIRAJU DAROVITE STUDENTE IZ HRVATSKE I BIH

SAD - Hrvatska školska zaklada, najveća hrvatsko-američka organizacija za stipendiranje darovitih studenata u domovini, i ove će godine stipendirati studente iz Hrvatske i BiH, koji na jesen upišu prvu godinu studija na jednome od hrvatskih sveučilišta. Zaklada stipendira darovite studente u domovini od 1994. i do sada je – zahvaljujući materijalnoj potpori zaklade – diplomiralo više od stotinu studenata na različitim fakultetima diljem Hrvatske. Geslo zaklade je "Stvaranje lidera kroz obrazovanje", a temeljna misija – pomoći razvoju Hrvatske ulažući u mlade i sposobne ljude, koji će u budućnosti nositi njezin razvoj. Zakladu vode i potpomažu američki Hrvati drugog i trećeg naraštaja od kojih većina i ne govori hrvatski jezik, ali želi pomoći napretku domovine svojih djedova. Više detalja na: www.croatianscholarship.org ili www.csf-hrvatska.hr

Dugotrajni pljesak hrvatskim glazbenicima

Ovaj su koncert pokroviteljstvom podržali Hrvatska katolička misija Berlin, Hrvatski svjetski kongres za Njemačku, Veleposlanstvo RH u Berlinu i Hrvatska matica iseljenika

Svi izvođači na sceni

Napísala: **Sonja Breljak**

Punim sjajem zablistala je i ovogodišnja "Blistava noć klasike" održana u berlinskom, baroknom dvorcu Charlottenburg. Drugo izdanje koncerta čiji je organizator Savez hrvatskih društava Berlina, ispunilo je dvoranu i privuklo veliki broj berlinskih Hrvata, ljubitelja klasike te ponovno kao i godinu prije, izmamilo dugotrajan pljesak i odobravanje publike. Program su vodili izvrsna Martina Martinović i Mijo Marić. Uz njihovu pomoć publika je bila upućena u pripremu i organizaciju koncerta čije održavanje je omogućio ponajprije glavni sponzor Jürgen Wache te tvrtke Čujić, Croatia Airlines i TI-Le Bau. Svojim pokroviteljstvom ovaj su koncert podržali Hrvatska katolička misija Berlin, Hrvatski svjetski kongres za Njemačku, Veleposlanstvo RH i Hrvatska matica iseljenika. Medijski partner već je drugu godinu zaredom Slobodna Dalmacija.

Svi zajedno pridonijeli su da ova "Blistava noć klasike" ponovno zablista. A najvažniji razlog za takvo blistanje dali su mladi glazbenici koji su ispunili i predstavili zanimljiv i kvalitetan program. Publika je ovom prigodom nakon prilično vremena ponovno čula Moniku Leskova, našu čelisticu koja je skoro deset godina stanovnica Berlina. Zatim izvrsnog saksofonista Matea Granića, pa "hrvatskog Mozarta" Antonija Macana iz Frankfurt, te mladoga gitaristu Mariju Raića, već dva puta pobjednika natjecanja *Jugend musiziert*. S puno oduševljenja publika je pratila izvedbe sopranistice Janje Vuletić, Dubrovkinje rođenjem, koja je nedavno nagrađena u Mađarskoj. Vrlo zapažen nastup imala je Zdravka Ambrić, mezzosopranistica, rođena nedaleko od Stuttgarta, a trenutno angažirana u gradskom teatru u Bremerhavenu. Poseban pljesak publika je uputila izvr-

snoj mladoj sopranistici Evelin Novak koja će uskoro postati stanovnica Berlina zahvaljujući angažmanu koji je dobila u Staatsoperi.

Na kraju koncerta nastupila je, kao i prošle godine, berlinska muška klapa koja pod nazivom "Berlin" djeluje pri Hrvatskoj katoličkoj misiji. Klapu vodi Marin Tadin, a pjevali su Stipe Božinović Mađor, Stipe Penić, Mijo Marić, Robert Sokol, Božo Odrlić, Josip Milanović, Mario Kašner, Neno Bliznac, Tomislav Duvnjak i Mario Raić. Publiku su posebno oduševile dodatne izvedbe poput dueta Janje Vuletić i Evelin Novak. A ponajviše je zagrijala srca izvedba završnice Gotovčeva "Ere s onoga svijeta" u novom aranžmanu saksofonista Matea Granića. Da je koncert vrijedio truda organizatora, neprijeporno je. Svi komplimenti za ideju i ostvarenje idu na račun Saveza hrvatskih društava iz Berlina. ■

ENG The Glittering Nights of Classics concert was staged again this year at Berlin's Charlottenburg castle. The event is organised by the Federation of Croatian Associations of Berlin and features appearances by Croatian musicians in Germany.

Hrvat politički neprijatelj Eva Moralesa

“Moj je pokojni otac iz bivše Jugoslavije bježao tako da je sjeo u čamac i otplovio u Italiju. Mi smo borci i zbog toga ne razmišljam na negativan način. Ipak, moram priznati da strahujem za svoju obitelj”

Pripremio: **Hrvoje Salopek**

Kad je riječ o političkim događajima u južnoameričkoj državi Boliviji svjetski mediji spominju uz sveprisutnoga ljevičarskog predsjednika Eva Moralesa, povremeno i njegova političkog neprijatelja - Branka Marinkovića. Ime nedvojbeno upućuje na čovjeka podrijetlom s naših prostora. Riječ je o bolivijskom Hrvatu drugog naraštaja. Roditelji tog 41-godišnjaka odselili su se s Braća u Boliviju 50-ih godina prošlog stoljeća. Pridružili su se Brankovu djedu Marinku koji je još u međuratnom razdoblju emigrirao u tu južnoameričku zemlju.

Marinkovići se uskoro nakon svog dolaska u Boliviju naglo penju na gospodarskoj i društvenoj ljestvici. Stječu silno bogatstvo. Vlasnici su 40 milijuna kvadrata zemljišta, 15.000 grla stoke, udjela u jakoj lokalnoj banci *Banco Económico* i tvornice ulja *Industrias Oleaginosas*. Samo ta tvornica ostvaruje godišnji promet veći od 100 milijuna dolara. Nakon očeve smrti prije nekoliko godina, Branko Marinković, uz sestre Jasminku i Tatjanu, naslijedio je cijelo to poslovno carstvo.

Branko Marinković sa suprugom Nicole

RAZDOR IZMEĐU ISTOKA I ZAPADA

Na udaru bolivijskog predsjednika Branka se našao otkad je početkom 2007. izabran na čelo Građanskog vijeća Santa Cruz de la Sierra, glavnoga grada istoimene istočne bolivijske pokrajine. S po-

zicije na kojoj se našao odmah je počeo zagovarati autonomiju te bogate regije od ostatka zemlje. Razdor među zapadnim, planinskim dijelom Bolivije koji naseljavaju Indijanci i pokrajinama Santa Cruz, Tarija, Chuquisaca, Beni, Pando i Chochabamba počeo je rasti nešto rani-

Hrvatski dragovoljci u navodnoj urotničkoj skupini

U navodnom planiranju ubojstva bolivijskog predsjednika Eva Moralesa, koji je policija 16. travnja spriječila ubivši u okršaju trojicu napadača, sudjelovali su i državljani Hrvatske. U napadu policije na skupinu koje se nalazila u jednom hotelu u Santa Cruzu ubijeni su Jorge Eduardo Rosza Flores zvani Chico, Bolivijac koji posjeduje hrvatsko i mađarsko državljanstvo, a uhićeni je Mario Tadić, državljanin Bolivije i Hrvatske, koji se sada nalazi u bolivijskom pritvoru. Ustrijeljeni Chico imao je 49 godina, a kao hrvatski dragovoljac sudjelovao je u Domovinskom ratu od kolovoza 1991. do kraja srpnja 1992. godine boreći se na istočnoslavonskom bojištu. Nakon rata živio je u Mađarskoj. Uhićeni Mario Tadić hrvatski je iseljenik rodom iz Bolivije koji je u oružane snage RH ušao kao dragovoljac 1991. godine i bio je raspoređen u 1. gardijsku brigadu 'Tigro-

Mario Tadić (stoji drugi slijeva) sa suborcima iz 'Tigrova' 1992.

Najavljuju kako će nastaviti pozorno pratiti situaciju u Boliviji. Predsjednik Bolivije Evo Morales odbio je zahtjeve za dodatnim informacijama koje su mu uputile vlade zemalja čiji su državljani ubijeni i zarobljeni u akciji bolivijske policije. Ipak, rekao je da se ne protivi dolasku međunarodnoga istražnog povjerenstva koje bi istražilo događaj.

vi' gdje se zadržao sve do 2003. godine. U Osijeku je živio 55-godišnji Tadić s nevjenčanom suprugom i dvoje djece. Dok je Tadić u pritvoru, dio promatrača skupinu povezuje s vođom oporbe Brankom Marinkovićem. Neki smatraju kako je cijela akcija iskonstruirana kako bi mu se namjerno naštetilo. Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija RH u svezi s tim je osnovalo radnu skupinu koja treba istražiti pod kojim je okolnostima poginuo Chico te uhićeni Tadić.

je, kada je Evo Morales 2005. izabran za predsjednika. Za Moralesa Marinković simbolizira sve što je loše u odmetničkom, istočnoj Boliviji.

- Osim borbe za autonomiju, ja se danas borim protiv sve agresivnijeg komunizma. Nemam problema s Evom Moralesom kao predsjednikom Indijancem, ali imam s njegovom agresivnom ideologijom koju potpomažu predsjednici Venezuele Hugo Chavez i Kube Fidel Castro. Protivim se nacionalizaciji i agrarnoj reformi te politici koja je u Boliviji izazvala velike ekonomske probleme - kaže multimilijunaš Marinković. Ovaj uglađeni muškarac, školovan na tekšaškom sveučilištu, koji uz španjolski i engleski govori tečno i hrvatski, u braku je s bolivijskom ljepoticom i bivšom misicom Nicole Dauelsberg s kojom ima troje djece.

- Moj je pokojni otac iz bivše Jugoslavije bježao tako da je sjeo u čamac i otplovio u Italiju. Mi smo borci i zbog toga ne razmišljam na negativan način. Ipak, moram priznati da strahujem za svoju obitelj. Moja supruga i djeca moja su najveća briga. No, ja se borim za svoj narod i ne mogu sada dići ruke od svega.

Napadi na Marinkovića su se u posljednje vrijeme posebno pojačali. Na zub su ga uzeli državni mediji. Optužuju ga da bogatstvo troši na plaćenike koji će mu pomoći u razbijanju Bolivije. Povezuju ga s nacističkom ideologijom, a za njegovu oca tvrde da je bio ustaša. No, istina je da je Marinkovićev otac bio Titov partizan.

NAPADI NA HRVATSKU ZAJEDNICU

Malobrojna hrvatska zajednica ondje se svakako ne osjeća ugodno dok sluša predsjednika svoje države koji ih naziva pogrdnim riječima jer su iznadprosječno bogati. Naime, u današnjoj Boliviji, zbog Marinkovića i još nekoliko bogatijih obitelji, upravo su Hrvati proglašeni klasnim neprijateljima siromašnim Indijancima. Napada ga se zbog hrvatskog podrijetla i tvrdi da namjerava podijeliti Boliviju 'po hrvatskom receptu za odvajanje iz stare Jugoslavije - uz potoke krvi'. - Osjećam se kao Bolivijac. Poštujem svoje hrvatske, bračke korijene, ali ovo je moja domovina. Bez obzira na sve napade, ne pada mi na pamet da se igdje drugdje ikada iseljavam. Naravno da mogu otići u inozemstvo, u Ameriku, gdje sam završio koledž, ili u Hrvatsku, kaže Marinković, koji posjeduje dvojno bolivijsko-hrvatsko državljanstvo.

- U politiku sam ušao kako bih zaštitio svoju provinciju od otimanja iz La Paza. Moj je prvi cilj autonomija. Kada je izborimo, možda ću se povući i nastaviti raditi u obiteljskim tvrtkama. Dotad se borba nastavlja - kaže Branko Marinković. ■

ENG When it comes to political events in Bolivia from time to time the international media also mentions, besides the all-present leftist President Evo Morales, his political opponent - Branko Marinković, a second generation Bolivian Croatian. Marinković has come under fire from the Bolivian president since he began, in 2007, to advocate autonomy for Santa Cruz, a wealthy region in Bolivia, from the rest of the country.

Hrvatski kulturni centar - Chaco

Već mnogo godina u kontaktu smo s divnom mjesečnom revijom, štoviše, potpisana tajnica čak je posjetila časopis tijekom svojih osam posjeta gradu Zagrebu, tijekom svakog posjeta. U rujnu 2001. ostvarili smo susret, dajući obveze svojim članovima da ostvare kontakt s nekim odgovornim o aktivnostima ove važne hrvatske zajednice u Argentini koja živi 1.200 km udaljena od Buenos Airesa.

Činilo nam se nadasve pohvalnim da ostatak svijeta u koji stiže ova važna

revija sazna da su nam naši preci prenijeli bogatu kulturu daleke domovine, da ovdje živimo zajedno organizirani u ovome kulturnom centru, u kojemu učimo jezik, gdje slušamo radioprijenos iz domovine, čiji sadržaj pronalazimo na Internetu, i glas Argentine Marijane Campera koja nas je posjetila u siječnju 2007., napravivši bogati materijal koji je bio emitiran na HTV-u. Imamo i naš mali Trg Republike Hrvatske na važnoj aveniji. Ispraćamo našu dragu braću koja su umrla vijencem koji simbolizira štiti Hrvata, odajemo godišnju počast našim

još živim jubilarcima - iseljenicima koji su ovdje osnovali svoje obitelji, od kojih je većina živjela za materijalni i kulturni napredak svojih potomaka. Imamo svoj hrvatski Caritas, primamo s ljubavlju one koji nam iz Hrvatske donose sjećanja na naše, poput obitelji Karlic - Gilja. Pater Jozo i brigadir Ante Gilja simboli su rata koji je vratio Hrvatskoj njezinu suverenost i u čemu mi uživamo. (Prof. Estefania Plantic-Varela, tajnica i Mariano Rodolfo Curin, predsjednik; sa španjolskog prevela S. Šeravić) ■

Polaznici prve godine tečaja hrvatskoga jezika s profesoricom Anom Marijom Radovanci, stipendisticom Croaticuma u Zagrebu; Knezovic, Slavic, Zaninovic, Grbavac, Esposito Radovancic, Pérez Michunovic (iz crnogorske zajednice)

Posjeta patera Jozе Karlića i brigadira Ante Gilja (siječanj 2009), susret s nekoćinom Hrvata iz S. Pena, Quitilipi: Herceg, Budalic, Skocko, Marinic, Bilcic, Borovac, Slavic, Cancelaric, Varela Plantic, dr. Varela, Sra Plantic-Varela

Polaznici koji pohađaju četvrtu godinu tečaja "Dobrodošli": Marinich, Slavic, Vukovich, Cancelarich, Laipold, Radovancich.- profesorica: Estefania Plantic

Iseljenici koji preko 50 godina žive u Chacu: predsjednik Hrvatskog kulturnog centa, Curin Mandiza Matijasevic Peric (76), Mileva Bilcic Radovancic (95), Marija Skocko (70), Catalina Siric (70), Tonga Nemcic (83), Mila Skoko (84), članovi Centra: Elsa Borovac, Mirta Slavic, Marija Radovancic, Estefania Plantic

Ovacije hrvatskih iseljenika u Limi

Zbor je 18. travnja održao uspješan koncert u prostorijama Kluba Hrvata "Dubrovnik", ujedno prostorijama Konzulata Republike Hrvatske u Limi. Koncertu su nazočili mnogi istaknuti peruanski poduzetnici hrvatskog podrijetla, zajedno sa svojim obiteljima

Napisao i snimio: **Zoran Vlatko Bučić**

U glavnome gradu Perua, Limi, od 14. do 17. travnja održan je 3. međunarodni festival zborova pod nazivom "Cantando unimos al mundo". Među zborovima iz zemalja SAD-a, Arube, Ekvadora, Kolumbije, Perua, Norveške i Njemačke na festivalu je sudjelovao i Hrvatski pjevački zbor "Ivan pl. Zajc" iz Zagreba. S obzirom na to da u Limi živi vrlo organizirana i aktivna hrvatska zajednica okupljena oko kluba "Dubrovnik", s kojom Hrvatska matica iseljenika ima iznimno dobru suradnju, uoči putovanja dogovoren je posjet i predstavljanje zbora u njihovoj središnjici.

U 40-minutnom programu održanom 15. travnja u kazalištu Santa Ursula, Zbor "Ivan pl. Zajc" predstavio se gotovo isključivo djelima hrvatskih skladatelja, i za svoje izvedbe zaslužio ovacije oduševljene publike. Koncertu su, među ostalim predstavnicima Hrvata u Peruu, nazočili i počasna konzulica Republike Hrvatske u Limi Antica Kuljevan, te predsjednik Kluba Hrvata "Dubrovnik" Franjo Kurtović.

Zbor je nekoliko dana kasnije, 18. travnja, održao jednako uspješan koncert, ovaj put namijenjen isključivo našim iseljenicima, i to u prostorijama Kluba Hrvata "Dubrovnik", ujedno prostorijama Konzulata Republike Hrvatske u Limi. Koncertu su, uz gđu Kuljevan i gosp. Kurtovića nazočili i Luka Baraka, Marko Burin te mnogi drugi peruanski poduzetnici hrvatskog podrijetla, zajedno sa svojim obiteljima. Poslije koncerta, druženje u klubu je nastavljeno uz bogatu večeru s peruanskim specijalitetima, za vrijeme koje su članovi

Franjo Kurtović, predsjednik, i Marko Burin, dosadašnji predsjednik hrvatskog kluba "Dubrovnik" u Limi tijekom ugodnog druženja s članovima zbora "Ivan pl. Zajc" u klupskim prostorijama

Zbora peruanskim Hrvatima podijelili prigodne hrvatske suvenire i zbirke hrvatskih pjesama s njihovim notnim zapisima i tekstovima, a kako je bilo vrijeme Uskrsa, i posebno ručno izrađene pisanice, s posvetom Zbora. Značajan doprinos kulturnom i vjerskom doživljaju članova Zbora "Ivan pl. Zajc" dao je i voditelj hrvatske katoličke misije sv. Leopolda Mandića pater Drago Balvanović, koji je zboraše osobno proveo katedralom u Limi, kao i crkvom sv. Dominika (u kojoj se nalaze kriptе sv. Martina od Porresa i sv. Rose od Lime), pripovijedajući nadahnuto i nekonvencionalno, dočaravši neka prošla vreme-

na i običaje. U nedjelju 19. travnja pater Drago je predvodio i misu za Hrvate u župi sv. Leopolda na kojoj je nastupio i Zbor, a nakon mise je zboraše i župljane, uglavnom hrvatske iseljenike, u prostorijama misije počastio i ručkom te je Zbor uz druženje i pjesmu ispraćen u zračnu luku u Limi, što je značilo i kraj cijele turneje.

Potrebno je još napomenuti da su članovi Zbora "Ivan pl. Zajc" za svoga boravka u Peruu posjetili i Cuzco, prijestolnicu civilizacije Inka, kao i njihov sveti grad Machu Picchu, jedno od svjetskih čuda današnjice. ■

ENG *Cantando unimos al mundo*, the 3rd International Choir Festival, was held in the Peruvian capital of Lima from April 14th to 17th and included the participation of the Ivan pl. Zajc Croatian Choir of Zagreb. Given that Lima has a very organised and active Croatian community, the choir held a very special concert for our emigrants, gathered around the Dubrovnik Club.

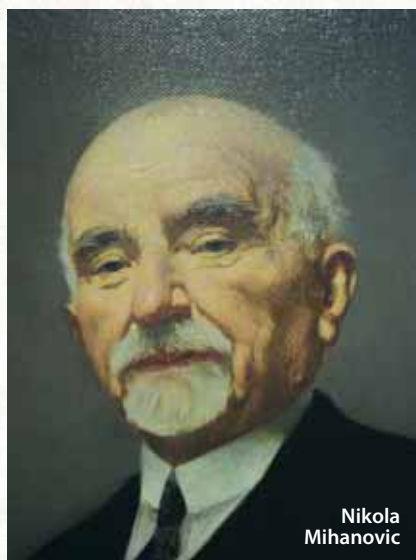
Veliki brodovlasnici i dobrotvori

U to doba najudobniji putnički brodovi Ciudad de Buenos Aires i Ciudad de Montevideo služili su za redovitu putničku liniju Buenos Aires - Montevideo, a bili su u vlasništvu Miha Mihanovića

Napisao: **Đivo Bašić**

Povijest pomorstva Argentine bilježi iseljenika Nikolu Mihanovića (1846. - 1929.) iz Dola kraj Stona (Dubrovačko-neretvanska županija) kao zaslužnog za tonažu i opremljenost brodova iz Argentine koja je u tom pogledu prednjačila u Južnoj Americi. Svoje parobrodarsko poduzeće osnovao je Nikola Mihanović 1879. godine, a još 1909. posjedovao je tri brodogradilišta i 166 plovnih jedinica, te je jedan od osnivača i glavnih suvlasnika (zajedno s iseljenicima Paskom Baburicom i Franom Petrinovićem) Jugoslavensko-amerikanske plovidbe 1924. godine.

Treba spomenuti da je Nikolin mlađi brat Miho Mihanović (1862. - 1938.)

Nikola Mihanović

kao 27-godišnjak 1889. osnovao društvo *Sud Atlantica* koje je održavalo plovidbu između atlantskih luka. Također je imao znatan udio u osnivanju Jugoslavensko-amerikanske plovidbe. *Sud Atlantica* Miha Mihanovića imala je do 1920. devet manjih i većih parobroda, te 60 *lanča* (23.500 t). Nikola Mihanović je 1918. prodao svoju flotu engleskom društvu za 1,4 milijuna zlatnih sterlinga (ukupno 289 plovnih jedinica i 84.973 t). Na dimnjacima tih brodova i dalje se zadržalo prepoznatljivo *M*, te ime Mihanovich u nazivu društva. Miho Mihanović je 1916. u svom društvu *Sud Atlantica* imao 27 jedinica (ukupne tonaže 22.000 t), te svoju flotu prodaje 1920. društvu *Compania Argentina de Navigacion Nicolas Mihanovich*.

JEDAN OD NAJVEĆIH BRODOVLASNIKA

Na bratovu parobrodu *Tore* plovio je Miho Mihanović od 1881. do 1884., pa je s agentom broda Filipom Corontijem osnovao argentinsku tvrtku *Coronti y Mihanovich* i živio u Bahixa Blanca. Tvrtku preuzima sam Miho 1888. dajući joj ime *Miguel Mihanovich*. Brod *Tore* je 1886. Nikola Mihanović prodao tvrtki *Bonco*

y *Moreno* od koje je (ušteđevinom i zaradom) Miho Mihanović otkupio polovicu parobroda. Nakon 20-godišnjeg poslovanja društvo *Sud Atlantica* pretvara u "anonimno" dioničko društvo. *Sociedad Anonima de Navigacion a Vapor Nicolas Mihanovich* ima glavnicu od 1,2 milijuna, a 1904. godine 1,4 milijuna engleskih sterlinga. Samo su se dva brodovlasnika na svijetu još mogla mjeriti s Nikolom Mihanovićem, kako su pisali američki i engleski listovi u vrijeme njegove smrti (1929.). Miho Mihanović dio svojeg kapitala ulaže u Jugoslavensko-amerikansku parobrodarsku plovidbu a. d. Split jer kao dioničar želi pomoći našim pomorcima i pružiti im mogućnost zarade na brodovima. Inače, Miho Mihanović je tijekom osnutka "ovdašnje" knjižnice, Klubu pomorskih vojnih časnika poklonio oko 2 milijuna dinara. Partneri Nikola Mihanović i Oktavij Kozulić udružili su se još 1879. s Jerolimom Zuanićem (rodnom iz Sutivana), a nakon toga Nikola osniva svoje poduzeće *Nikola Mihanović y Cia*, te nakon pobjede nad konkurentima kupuje flotu društva *Gjulgjani* za 40.000 funti i društva *Las Mensajerias* za

450.000 funti, što ga je potaknulo da postane vlasnik cijeloga brodskog prometa između Buenos Airesa i Montevidea (rijeke Piat, Uruguay i Parana). *Compania Argentina de Navigacion a vapor Nicolas Mihanovich* posjedovala je 1909. kapital od 7 milijuna zlatnih pesosa (dolar), a otad s novim imenom *Compania Argentina de Navigacion (Nicolas Mihanovich) Limitada* ima središte u Londonu i Buenos Airesu. Predsjednik Nikola Mihanović tada je imao kapital od 1,8 milijuna funti sterlinga.

ZAPOŠLJAVAO TRI TISUĆE POMORACA

U to doba najudobniji putnički brodovi *Ciudad de Buenos Aires* i *Ciudad de Montevideo* (4.000 BRT) služili su za redovitu putničku liniju Buenos Aires - Monte-

Obnova zvonika koju je financirao Pasko Baburica

video, a bili su u vlasništvu (Miha) Mihanovića. Kako su Mihanovići pomagali brodovima iz domovine, vidi se iz primjera jedrenjaka *Regolo* (zapovjednik kap. Baldo Randić) koji je 1884. peljarila i teglila tvrtka Nikole Mihanovića (Buenos Aires). U plovibnim društvima Nikole Mihanovića bilo je zaposleno 3.000 pomoraca (400 iz naših krajeva). U Urugvaju je također djelovao od 1896. godine, te je tu imao društvo Comp. Urugv. de Nav. Lda (plovidba od Montevidea rijekom Urugvaj), a u Paragvaju parobrodarsko poduzeće od 1887. (plovidba rijekom Paragvaj do Argentine i Bolivije). Englesko društvo The Argentine Navigation Company (Nicolas Mihanovich) Ltd. 1931. mijenja ime u Compania Argentina de Navigation Mihanovich Limitada, te prenosi sjedište uprave iz Londona u Buenos Aires. Društvo je 1903. - 1908. isplaćivalo dividende (12, 15, 17, 12, 12, i 8%; srednja 12,68%) i prelaskom u London 1908. - 1913. (7, 9, 9 i 9%), te ponovno tek 1928. godine (10%). Društvo Compania de Navigation *Sud Atlantica* osnovao je Miho Mihanović 1889. (kapital 100 000 sterlinga). Veliki dio svojeg brodovlja prodao je Miho

Stara fotografija Koločepa, rodnog mjesta Paske Baburice

1916. povodeći se riječima: "Parobrode treba kupovati kad su posli najslabiji, a prodati ih kad su posli najbolji."

ZADUŽBINA BRAĆE MIHANOVIĆ

Temelj Zaduzbine braće Nikole i Miha Mihanovića postavio je Miho 1923. fondom od 1 milijun dinara, te mu se priključio Nikola iznosom od 4 milijuna dinara za poboljšanje i unaprjeđenje zdravlja, prosvjete i gospodarstva stanovnika Dola, Smokvine i ostalih sela stonske općine. Od sredstava Zaklade braće Mihanović u razdoblju od 1930. do 1940. izgrađene su i zaštićene cisterne u selima, 1939. Dom Zaklade Mihanović u selu Ploče, osigurano je besplatno liječenje stanovnika (i u bolnici u Dubrovniku), 1932. nadograđen kat (za dvorazrednu osnovnu šestogodišnju školu) školske zgrade u Dolima (izgrađene sredstvima braće još 1908. godine), te je 1923. izgrađena školska zgrada u Zaton Dolima i 1937. put od uvale i pristaništa (Dola) do Dola i do nekih sela. Sredstva Zaklade Mihanović prije Drugoga svjetskog rata osiguravala su djeci besplatne školske knjige, pribor i higijenska sredstva. Na katu nadograđene školske zgrade izgrađeni su i stanovi za učitelje. Upravu Zaduzbine braće Nikole i Miha Mihanovića činili su župnik (predsjednik) i učitelj Osnovne škole u Dolima, trgovac u Dolima Ivo Milić. Prema čl. 13. Statuta bilo je, među ostalim, određeno "da se za nerodnih i slabih godina pri svakoj školi osnuje školska kuhinja iz koje će se djeci davati doručak", a čl. 14.

kaže da će se iz fonda Zaduzbine izdvajati za "osnivanje i održavanje čitaonica, pučkih knjižnica i provjerenih društava u svrhu prosvjećivanja pučanstva".

Uprava Zaduzbine imala je zadatak na kraju svake godine razdijeliti siromašnim obiteljima 40.000 dinara. Prema III. dijelu Statuta, ukupna pomoć od 42.000 dinara pripadala je godišnje rodbini Nikole i Miha Mihanovića (preko Prve hrvatske štedionice u Zagrebu, Poslovnica Dubrovnik). Miho Mihanović je u dogovoru s iseljenikom Paskom Baburicom (Koločep) želio da u svakom selu tadašnjega dubrovačkog kotara izgrade školsku zgradu (ili adaptiraju postojeće građevine). Sredstva predviđena za izradu nacrti i predračuna, obilaska terena i potrebne dokumentacije "povjerene" su osobe "utrošile u druge svrhe". Uprava Zaduzbine je prije Drugoga svjetskog rata mudro kupovala nekretnine (zemljišta i kuće), te su kupljene 2 zgrade u Zagrebu (trokatnica u Škrlevoj ulici 35, 8 dvosobnih stanova, 2 jednosobna i 4 stana za samce); veća zgrada u Kulušićevoj 11 (15 stanova i 7 poslovnih prostora), te u Dubrovniku zemljište blizu Puta od Gruža, što je zapravo bio utrošak cijele glavnice (koja je prije bez mogućnosti korištenja bila položena u Prvoj hrvatskoj štedionici u Zagrebu i Dubrovačkoj trgovačkoj banci). Zakonom o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta (26. prosinca 1958.) cijela imovina Zaduzbine braće Mihanović "prelazi u društveno vlasništvo". ■

Nošnja iz Primorja (Slanoga) gdje spada i mjesto Doli odakle su Mihanovići

ENG A part of Argentinean maritime history was made by the brothers Nikola (1846-1929) and Miho Mihanović (1862-1938) from Dol near Ston (Dubrovnik-Neretva County) as one of the country's greatest ship owners. They did much to help the native land through their foundation.

Govor otoka Žirja digao do književnih visina

Nakon povratka u Hrvatsku 2008., Ivan Dobra Žirjanin objavljuje atraktivnu zbirku pjesama pod naslovom "Mojoj Dalmaciji (dupli sonetni vinac)" u izdanju "Matice Zadrana" iz Zadra

Ivan Dobra

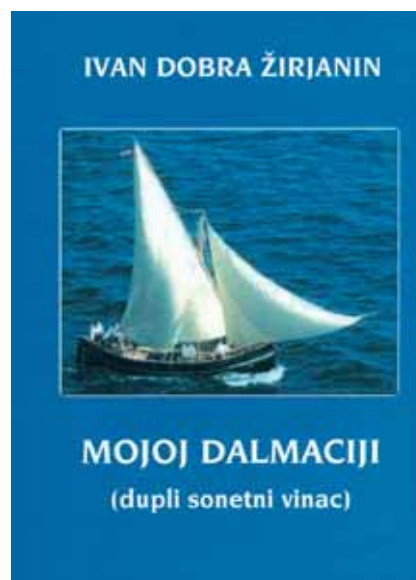
Napisao: **Đuro Vidmarović**

Gospodina Ivana Dobru (Šibenik, 1958.) upoznao sam ljeti 2008. godine, na VIII. književnim susretima hrvatskih pjesnika SAD-a i Kanade u Clevelandu. Nastupao je odjeven u šibensku narodnu nošnju i recitirao kvalitetne rimovane stihove na čakavskom subdijalektu svoga rodnog otoka Žirja. Njegovi su nastup i komunikacija s ljudima plijenili pažnju. Jednostavnošću, odmjerenošću, nasmi-janošću i dubokom vezanošću uz rodni kraj nikoga nije ostavljao ravnodušnim. Stihovi su mu zvonili prirodno, zvonko i hrabro, ali ne i banalno, ne u imitaciji narodne pjesme ili u maniri prokušanih sentimentalnih invokacija. Dobra stvara stihove u formi soneta, što znači da strpljivo i disciplinirano radi na svakoj pjesmi, tražeći najbolja poetska rješenja, a to je već osobina književnika. Govor svoga otoka Žirja digao je do književnih visina, ostajući trajno vezan uz

njegovu melodičnost, gipkost i leksičko bogatstvo. Kako bi naglasio vezanost uz mjesto podrijetla, vlastitom prezimenu dodaje ime rodnog otoka i postaje Ivan Dobra Žirjanin.

Osim što je pisao pjesme, gospodin Dobra bio je djelatnik u hrvatskoj zajednici New Yorka gdje je živio od svojih deset prstiju, podižući troje djece. Kada su uspostavljeni diplomatski odnosi SAD-a i Republike Hrvatske, bio je među prvima koji su se stavili na raspolaganje našoj Misiji u New Yorku i Veleposlanstvu u Washingtonu, u tehničkom savjetovanju i konkretnoj pomoći. Takav je ostao do posljednjega dana svoga boravka u SAD-u. Ako je suditi po stihovima, a oni su izraz dubokih ljudskih osjećaja ovog čovjeka, život između dviju domovina nije mu donosio duševni mir. Bio je raspolovljen. Stoga nam se čini logičnim Dobrin povratak u rodnu zemlju. Kao što je odlazak iz nje bio težak i dramatičan, tako ni povratak nije posut ružama. Trideset godina izbivanja ostavilo je traga. Otišao je kao mladić, a vraća se kao zreo čovjek. U Americi su ostala djeca, a u Hrvatskoj ga je dočekaio materinski jezik, mladenačke uspomene, krajolik i nekoliko prijatelja i rođaka. Ponovno se treba, kako narod kaže "kućiti", svladavati razne birokratske i psihološke barijere...

Nakon povratka u Hrvatsku 2008., Ivan Dobra Žirjanin objavljuje atraktiv-

nu zbirku pjesama pod naslovom "Mojoj Dalmaciji (dupli sonetni vinac)" u izdanju "Matice Zadrana" iz Zadra. Zbirka "Mojoj Dalmaciji" sedma je knjiga Ivana Dobre. Nadahnuti predgovor zbirci napisao je dr. Ivo Šoljan, dok se kao urednik, lektor i korektor javlja zadarski književnik, također Žirjanin, Roko Dobra. U podnaslovu zbirke vidljivo je kako je riječ o duplom sonetnom vijencu, a takvih je uradaka malo na nacionalnoj razini, a koliko smo obaviješteni, ovo je prva knjige ovakve vrste na čakavskom dijalektu. U pravu je dr. Šoljan kada u predgovoru ističe kako Ivan Dobra "sklada tehnički visoko zahtjevnu, tešku, virtuoznu poeziju, poetske tekstove koji zahtijevaju veliku disciplinu, solidno proizvodjsko umijeće, intelektualnu gipkost i razigranost jezika i vrijeme; puno, puno, puno vremena..."

Navedena pohvala, prema našem mišljenju, dolazi još više do izražaja ako istaknemo da Dobra piše govorom svoga rodnog otoka, dakle subdijalektom. Tim su govorom ispijevane narodne pjesme,

*Nisu van tribali šapljati u uši
dok ste tu krasotu u njidra rivali,
i dok ste joj pismu o' pričistoj duši
iz kuverte broda moru darivali.*

(Iz pjesme "Saplićanje")

izgovorene mnogobrojne mudre misli, napisana ljubavna pisama, ali nikada i dupli sonetni vijenac. Na predmetno-tematskoj razini Dobrini su soneti apoteoza dalmatinskom krajoliku, poglavito otocima, ali nadasve lijepoj čakavskoj 'riči'. Međutim, Dobrini soneti i njihov govor zbog sjajne rime i razvedenih poetskih slika bliski su svakome čitatelju koji govori hrvatski jezik.

Gospodinu Ivanu Dobri želimo sretno dane u domovini i još puno dobrih stihova. A život nakon povratka? Odgovor je u ljubavi prema domovini.

...
*i bi' će mi snaga i vid mi prez mreše,
 i bi' će mi uzdah iz mog tila,
 i bi' će mi dragulj na priliki žene,
 i bi' ću joj janje za kin je patila,
 Vitri joj ljuljaju i stabla i tiće,
 latice je krasu u svako proliće.*

(Iz soneta VII.)

ENG After 30 years abroad, living in New York, emigrant poet Ivan Dobra has returned to his homeland. He has published an attractive collection of poems entitled *To My Dalmatia* in which he elevates the local dialect of the island of Žirje (in the Šibenik archipelago), in which the poetry is written, to literary heights.

MATIČIN FOTOALBUM

Naša akcija već postiže prve rezultate!

Vrlo vrijednu fotografiju poslao nam je Ivan Topić iz Bilica kod Šibenika. U svom dopisu navodi: "Na fotografiji je moj did Ante Topić iz Siverića sa grupom vjerojatno naših iseljenika. On stoji treći s lijeve strane. Za ostale na fotografiji ne znam tko su, ali bi volio znati. Možda netko od čitatelja Matice nekog prepozna. Slikano je u državi New Mexico (SAD) negdje pred 1. svjetski rat. Ante Topić iselio je u Ameriku 1910. Radio je u rudnicima nedaleko mjesta Raton u New Mexico ondje je i umro 1942. godine." Zahvaljujemo gosp. Topiću. Njegova fotografija, koja će se odsad čuvati u foto-arhivu Muzeja hrvatskog iseljenništva, vrlo nas je obradovala.

Imate li i vi sliku za Matičin fotoalbum?

Kakve nas fotografije zanimaju? U načelu, sve fotografije koje imaju veze s Hrvatima diljem svijeta, dakle snimke koje prikazuju njihov obiteljski, radni, društveni, vjerski... život. Vremenski raspon je od najstarijih fotografija do onih snimljenih krajem prošloga stoljeća.

Kako slati fotografije? Vaša nam je fotografija potrebna isključivo u digitalnom obliku. Dakle, klasičnu fotografiju treba kvalitetno skenirati, i to u zadovoljavajućoj rezoluciji, i zatim poslati na e-mail adresu: casopis.matica@gmail.com

No, to nije sve... Fotografiju treba što detaljnije i potpunije potpisati. To znači napisati sve poznate (ili pretpostavljene) podatke, kao npr. gdje i kada je fotografija snimljena, što i tko je na fotografiji (osobe, udruga, događaji, zgrade, krajolici i sl.), tko je snimio i tko je vlasnik fotografije.

Objava i pohranjivanje Sve fotografije koje zadovoljavaju našim stručnim i tehničkim kriterijima bit će pohranjene u fotoarhivi Muzeja hrvatskog iseljenništva u osnivanju. Ujedno ćemo nastojati da što veći broj fotografija objavimo u *Matici* kao i na našem WEB portalu (www.matis.hr).

ENG MATICA magazine is preparing a new section called the Matica Photo Album. Readers will create the section with their submissions of emigrant-topic photos. The photos will be accepted in digital form at the e-mail address casopis.matica@gmail.com. All photos meeting the criteria will be stored in the photo archive of the future Croatian Emigrant Museum.

Smrt bana Jelačića prije 150 godina

Pod geslom „Što Bog daje i sreća junačka“, Jelačić je 11. rujna 1848. prešao Dravu kraj Varaždina, vratio otuđeno Međimurje i s 40.000 vojnika ušao u Ugarsku

Piše: **Željko Holjevac**

U Zagrebu je 20. svibnja 1859. umro hrvatski ban Josip Jelačić, središnja ličnost hrvatske povijesti 19. stoljeća. U njegovo vrijeme položeni su temelji za modernizaciju hrvatskoga društva (ukidanje kmetstva i napuštanje feudalizma) i postupnu demokratizaciju političkog života (zastupnički umjesto staleškoga Hrvatskog sabora) u Hrvatskoj.

Josip Jelačić rođen je 16. listopada 1801. u Petrovaradinu (Srijem), gdje je njegov otac Franjo, podmaršal austrijske vojske, bio vojni zapovjednik. Mladi Josip započeo je svoje školovanje kao pitomac elitne bečke akademije Theresianum, u kojoj su se sinovi plemića odgajali za državnu i vojnu službu. Za vrijeme izobrazbe pokazivao je veliko zanimanje za zemljopis, povijest, govornišvo i strane jezike. Nakon završetka školovanja 1819. dobio je čin potporučnika. Vojnu službu započeo je 1825. u Galiciji, a 1831. premješten je u Ogulinsku pukovnicu i promaknut u čin satnika. Deset godina kasnije promaknut je u čin pukovnika i

Josip Jelačić

postavljen za zapovjednika Prve banske pukovnije u Glini.

Kao časnik u Ogulinu i Glini, Jelačić je sudjelovao u nekoliko okršaja s Osmanlijama na bosansko-hercegovačkoj granici, ali se nije bavio samo vojničkim poslovima. Često je putovao u Zagreb, Zadar i druga mjesta, a saskoga kralja Friedricha Augusta, poznatog po sklonosti prema botanici, pratio je na Velebitu. Prema iskazima pretpostavljenih, Jelačić je govorio i pisao nekoliko europskih jezika. Bio je dobar mačevalac, izvrstan strijelac i jahač, vrstan strateg, organizator i vojskovođa, a kao čovjek spretan, marljiv, pravedan i vedre naravi. U Zagrebu je 1825. objavio zbirku pjesama na njemačkome jeziku pod naslovom *Eine Stunde der Erinnerung* (Trenutak uspomene). Bio je odan vladaru i dinastiji, ali i blizak hrvatskim preporoditeljima, čije je ideje promicao u mjestima svoga službovanja.

CIVILNA I VOJNIČKA VLAST

Na prijedlog Ljudevita Gaja i zagovor baruna Franje Kulmera, car Ferdinand V. imenovao je Jelačića 23. ožujka 1848. hrvatskim banom i tajnim državnim savjetnikom, postavivši ga istovremeno, u čin general-bojnika. Ubrzo je novi ban promaknut u čin podmaršala i povjereno mu je zapovjedništvo nad vojskom u cijeloj Hrvatsko-slavonskoj Vojnoj krajini. Tako je Jelačić ujedinio civilnu i vojničku vlast u Hrvatskoj i Slavoniji.

Ugarski sabor je 11. travnja 1848. donio zakone kojima je ukinuo feudalne odnose i omogućio provedbu liberalnih reformi, ali je doveo u pitanje hrvatsku samoupravu, ističući u isto vrijeme samostalnost i cjelovitost zemalja ugarske krune kao mađarske države koja je trebala obuhvatiti i Hrvatsku i Slavoniju s Vojnom krajinom. Tim povodom Jelačić je 19. travnja 1848. prekinuo odnose s mađarskom vladom i naredio lokalnim vlastima u Hrvatskoj i Slavoniji da se obraćaju isključivo njemu. Banskim pismom 25. ožujka 1848. ukinuo je kmet-

Grb obitelji Jelačić iz 1614. godine

Grb obitelji Jelačić na grobnici u Novim dvorima

stvo u Hrvatskoj i Slavoniji. U svibnju 1848. osnovao je Bansko vijeće – samostalnu hrvatsku vladu, te raspisao izbo-re za novi Hrvatski sabor koji se sastao 5. lipnja 1848. u Zagrebu.

Mađarska vlada prijavila je Jelačića bečkom dvoru, pozivajući se na zakone koje je vladar prethodno potvrdio, pa je Ferdinand V. morao 10. lipnja 1848. potpisati dekret o Jelačićevu smjenjivanju s banske dužnosti, ali nije ništa poduzeo kako bi taj dekret i proveo u djelo. Hrvatski sabor je u međuvremenu odbacio ugarske zakone i izrazio želju da Hrvati postanu „slobodnim narodom u slobodnome austrijskom carstvu“, a zbog mađarskih prijetnji povjerio je Jelačiću izvanredne ovlasti. Jelačićevi pregovori s mađarskim predstavnicima o uzajamnom pomirenju nisu dali rezultata, pa je ban počeo okupljati vojsku za oružani otpor velikomađarskom hegemonizmu. Prvi put se zavihorila crveno-bijelo-plava trobojnica, a diljem zemlje skupljao se novac „za obranu domovine“. Banska vojska je 31. kolovoza 1848. ušla u Rijeku i vratila tzv. Ugarsko primorje Hrvatskoj. Ferdinand V. je 4. rujna 1848. opozvao dekret o Jelačićevoj smjeni, a ban je 7. rujna 1848. navijestio rat mađarskoj vladi. Pod geslom „Što Bog dade i sreća junačka“, Jelačić je 11. rujna 1848. prešao Dravu kraj Varaždina, vratio otuđeno Međimurje i s 40.000 vojnika ušao u Ugarsku.

NAGRAĐA I KAZNA BEČA

Jelačić je 5. siječnja 1849. ušao u Peštu, a 13. ožujka 1849. imenovan je generalom topništva i zapovjednikom Južne vojske koja je imala 72.000 pripadnika. Poslije mađarske predaje kraj Világosa 13. kolovoza 1849., ban je u Hrvatskoj i Slavoniji pod austrijskim pritiskom uveo *Državni ustav za Carevinu Austrijsku* koji je 4. ožujka 1849. donio Franjo Josip. Iako su Hrvatska i Slavonija s Rijekom i Međimurjem 7. travnja 1850. odvojene od Ugarske, Hrvati nisu postali „slobodnim narodom u slobodnom austrijskom carstvu“, nego su za „nagradu“ dobili isto što su Mađari zbog pobune protiv Beča dobili za „kaznu“, kako se tada govorilo. Silvestarskim patentom Franje Josipa 31. prosinca 1851. ukinut je ustav i uveden otvoreni apsolutizam. Novi je sustav poticao društveni i gospodarski napredak, ali je sputavao auto-

Uklonjen i ponovno postavljen spomenik

Na Jelačićevu trgu u Zagrebu svečano je 16. prosinca 1866. otkriven konjanički spomenik hrvatskome banu. Skulpturu je 1865. izradio austrijski kipar Anton Dominik Fernkorn, a prikazan je ban Jelačić na konju sa sabljom u desnici ispruženoj prema sjeveru, tj. prema Ugarskoj. Bio je to prvi veći javni spomenik u Zagrebu. Komunistička vlast je u srpnju 1947. uklonila Jelačićev spomenik, opravdajući taj gnusni čin banovom ulogom u gušenju mađarske revolucije. Središnji zagrebački trg preimenovan je tada u Trg Republike. Poslije demokratskih promjena spomenik je 16. listopada 1990. vraćen na trg koji je ponovno dobio banovo ime, ali konjanik nije više okrenut prema sjeveru nego prema jugu, prostoru širenja grada Zagreba.

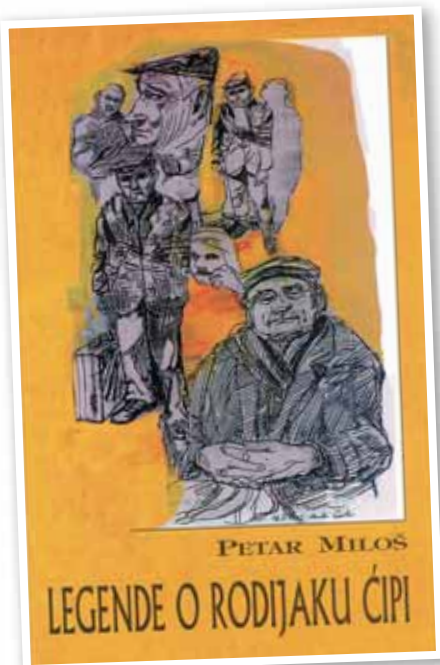
nomnu političku inicijativu. U Zagrebu je raspušteno Bansko vijeće i osnovana Banska vlada, koja je 1854. pretvorena u pokrajinsko Namjesništvo. Jelačić je ostao ban, ali je izgubio stvarnu vlast pa se okrenuo društvenom djelovanju. Njegovim zalaganjem Zagreb je 7. rujna 1850. postao jedinstveni „glavni grad“ Hrvatske i Slavonije, nakon čega se polako počeo preobražavati u nacionalno središte, a Zagrebačka biskupija uzdignuta je 15. prosinca 1852. u nadbiskupiju, čime je Hrvatska i u crkvenom pogledu odvojena od Ugarske.

Četrdesetdevetogodišnji ban oženio se 1850. šesnaestogodišnjom groficom Sofijom Stockau, a 1854. dobio je i sâm grofovsku titulu. Umro je u Zagrebu 20. svibnja 1859. poslije duge i teške bolesti. Šest dana kasnije pokopan je u obiteljskoj grobnici na imanju Novi dvori kraj Zaprešića. Jelačićevo ime danas nose mnoge ulice i trgovi u Hrvatskoj, dan njegova rođenja, 16. listopada, slavi se kao Dan grada Zaprešića, a opjevan je i u nekoliko pjesama, među kojima je najpoznatija nacionalna budnica *Ustani bane*. ■

ENG The Croatian Ban (vicegerent) Josip Jelačić died in Zagreb on 20 May 1859. He was the central figure of Croatian history in the 19th century. During his rule the foundations of a modern Croatian society and the gradual democratisation of political life were established.

Duhovita i dirljiva posveta zavičaju

I neće dugo proći da ćete pojedine priče o legendarnom rodijaku gastarbajteru, kao metafori svih duvanjskih (a i drugih) tragika i komika što su ih 'rodijaci nanizali u Vrankvurtu, Mikenu' i drugim gradovima u dalekome njemačkom kraljevstvu bauštela, moći čitati na stranicama Matice, iz broja u broj

Napisala: **Ksenija Erceg**

Nedavno je novinar i književnik Petar Miloš objavio i četvrto izdanje svoje knjige pripovijedaka "Legende o rodijaku Čipi" i tako u nevoljnim domaćim izdavačkim prilikama 'prešišao' teško zamislivu nakladu od 10.000 primjeraka! I neće dugo proći da ćete pojedine priče o legendarnom rodijaku gastarbajteru, kao metafori svih duvanjskih (a i drugih) tragika i komika što su ih 'rodijaci nanizali u Vrankvurtu, Mikenu' i drugim gradovima u dalekome njemačkom kraljevstvu bauštela, moći čitati na stranicama Matice, iz broja u broj. Prije izravnoga susreta s Čipom popričali smo s njegovim autorom koji se dosad okušao i kao pripovjedač i kao dramatičar, a uskoro će

i kao scenarist za televizijsku seriju od 24 epizode koja će se po svoj prilici snimati u koprodukciji Federalne televizije BiH i HTV-a.

Miloš, diplomirani filozof i germanist, kruh svagdašnji već 33 godine zarađuje kao novinar u bosansko-hercegovačkim i hrvatskim elektroničkim i pisanim medijima, a jedno je vrijeme radio i kao dopisnik Glasa Amerike i njemačkoga WDR radija. Uz spomenuta četiri izdanja "Legendi o rodijaku Čipi", objavio je i "Ratne legende o rodijaku Čipi", a priprema i treću knjigu "Djeca rodijaka Čipe", čime će zaokružiti opsežnu Čipinu trilogiju. "Bogarca mu njegova", kako bi to rekao Čipa, malo je likova u našoj književnosti zabilježilo takvu dugovječnost i obuhvatnost, a o peteroznamenastoj nakladi da i ne govorimo! Izbor iz kolumni koje godinama objavljuje u Slobodnoj Dalmaciji ukoričen je i naslovljen "Hercegovački zapisi", a komedije "Lekvidacija" i "Budala na određeno vrijeme" uprizorene su na kazališnim daskama u BiH i Hrvatskoj.

"ODESELJENIČKI" MILJE

Pripovjedač i dramatičar Miloš ne bavi se činjenicama nego čistom fikcijom, sve o čemu progovara zna iz prve ruke, ne piše za kritiku iako su ga hvalili i 'lijevi' i 'desni', ne zanimaju ga trendovi, ne zamara se promjenjivim modnim diktatima. Ne osuđuje niti glorificira, ne objašnjava niti komentira, jednostavno želi ostaviti trag o jednom svijetu s ruba civilizacije koji u susretu s civilizacijskim kanonima daleko od kuće, tamo na obećanome (sic!) Zapadu doživljava sudar, šok, tragikomično nesnalaženje, ali žilavo preživljava u tome "odseljeničkom" miljeu.

- Svi me pitaju pretjerujem li ja to i izmišljam s Čipom i drugim likovima

iz priča. Ma, davo bi se sjetio svih tih situacija, može se reći da sam ih prepisao iz života u želji da i drugima pokažem kako se tu živi! A nagovorio me da počnem pisati pok. Jure Kaštelan kad me čuo kako prepričavam te duvanjsko-gastarbajterske zgode i nezgode. Uistinu, zašto bi o nama stalno govorili drugi i servirali kojekakva izvješća i pogrešne slike kada to sami najbolje znamo?! Tako sam počeo zapisivati, a kako sam jedan dio svoga života i sam proveo među mojim suseljanima na njihovu dugome "privremenom radu u inozemstvu", materijala je bilo u izobilju – objašnjava Miloš. Ništa nisam kombinirao, prilagođavao, samo sam slušao, gledao i bilježio kako se jedan patrijarhalan, primitivan život sudara s tim modernim, civilizacijskim dosezima, od opanka i ovce do mercedesa, kako se semafor i lift doživljavaju kao traumatična zapreka, a višekratnica kao mjesto nelagode i opasnosti za život,

Književnik i novinar Petar Miloš

S prijateljima na Vran planini
(P. Miloš drži grudju snijega)

kako se gomilaju tragikomični nesporezumi. To je gotovo dokumentarno, jedino su imena likova izmišljena. Ne sramim se svojih ljudi i naše prošlosti, ne patetiziram, ne idealiziram, ako se narugam onda je to s ljubavlju. Uostalom, naši su ljudi u Njemačkoj cijenjeni kao radnici, a moji Duvnjaci su se usavršili kao gipseri, izvrsni su u žbukanju fasada, sad su to pravi majstori u drugom, pa i trećem naraštaju – sa simpatijom govori Miloš.

POVRATAK IZ BIJELOG SVIJETA

“Legende o rodijaku Čipi” duhovita su i na neki način dirljiva posveta zavičaju kojemu se Miloš vratio iz bijelog svijeta i za razliku od mnogih koji su nepovratno otišli, ili se u najboljem slučaju vraćaju u mirovini, odlučio je ostati. Kaže da mu je moralna obveza ostati u svom kraju ako već o njemu piše, i da mu je za pisanje upravo tamo, na licu mjesta, “najbolja ispaša”. A i nije mu samo obveza, njemu je to istinsko zadovoljstvo, zato je i prodao stan u Zagrebu i u zavičaju izgradio kuću u kojoj živi sa suprugom i troje djece. Uostalom, kaže pisac, biološki smo svi mi sa sela, u grad se uvijek odlazilo na posao, u proizvodnju, grad je za muku stvoren, neboderi su nužno zlo. Miloš želi ostaviti trag o svijetu koji nepovratno nestaje i mijenja se, toliko drukčijem da se mnogima doima potpuno nestvarnim, možda karikiranim, grotesknim, teško pojmljivim. Na 250-ak stranica u 80 priča pratimo Stipana Radoša, odmilja zvanoga Rodijak Čipa, od “Tajne rođenja” i “Gladnoga djetinjstva”, kako su naslovljene prve dvije priče čija se radnja događa četrdesetih godina prošloga stoljeća sve do pred kraj knjige, odnosno početka Domovinskoga rata kada je Čipa već odavno otac dvaju velikih sinova Grge i Paška i kćeri Glorije. Sve što se Čipi i njegovima – didu

Kleci, babi Mandi, ženi Anđi, susjedima Gali, Gutu, Zelčini i ostalim stanovnicima Runjave Glavice događa na relaciji Hercegovina – Njemačka, sve upadice i mijene koje Glavičani donose vraćajući se s bauštela začinjene su izvornim vlaškim humorom koji se izmjenjuje u gradaciji od osmijeha do, pučki bi se reklo – pucanja od smijeha!

DUVANJSKI ŠVEJK

Miloš će sâm reći da je njemu osobno Čipa nekako najbližnji Hašekovu “Dobrom vojniku Švejk”, mogli bismo se složiti. Čipa je bezazlen, na neki način sasvim čist i kao takav siguran od svakoga zla – ništa mu se ružnoga i ne može dogoditi jer sve prima i prihvaća, začuđen i znatiželjan kao kakvo veliko dijete. Otuda i njegova neuništiva životna snaga, svojevrsna nepoderivost unatoč životnoj grubosti, neuništivost pred prijetećim i nejasnim modernostima koje navaljuju s ulica i izloga njemačkih velegradova. O Čipinu se iskrenost i prostodušnost negativno može samo očešati, ali mu te-

meljno ne može naškoditi, sa svima će se i sa svime oko sebe on sporazumjeti i naći zajednički jezik jer ta vrsta (spo) razumijevanja ionako nema puno veze sa znanjem ‘službenoga’ jezika i kulture zemlje u kojoj se zatekao. Knjiga je puna duhovitosti i komike koja nastaje u mentalno-socijalnom srazu opore i sirotinjske Runjave Glavice sa uglačanim svijetom njemačkoga Zapada, puno je dosjetki i simpatičnih kalambura koji pršte iz usta tih “Heideggera u opancima”, kako je likove u prozama hercegovačkih pisaca lucidno okrstio Igor Mandić. Osobno sam se najviše ‘zakačila’ na pripovijetke (dapače legende!) *Ožbukano polje, Stručnjak za jezike, Mandin svitnjak, Sveti Ante i did Kleco, Silvija u selu, Kad papiri traže Andu...* Posljednji ‘legendarni zapis’ o tome kako did Kleco razumije i objašnjava stvari od praooca nam Adama i pramajke Eve mogao bi stati uz bok bilo kojoj ontološkoj raspravi na temu odnosa žene i muškarca, a da i ne govorimo što bi na nj rekle aktivistice za ženska prava...

Miloš u svojim “Legendama” otvara i neke važne socijalne dimenzije ‘rodijaštva’, odnosa pojedinca i države, sebičnosti i solidarnosti, što je novac nama i što smo mi njemu, i neke gorke činjenice kako se na ovim prostorima svi rađamo “između dva rata”... Puni predrasuda kakvi već jesmo, teško bismo pomislili što se sve pametno može smisliti u Runjavoj Glavici da nismo pročitali Miloševe “Legende o rodijaku Čipi”. A može, i te kako može, bogarca mu njegova! ■

Promocija knjige ‘Legende o rodijaku Čipi’ u Društvu hrvatskih književnika, Zagreb 1998. (Ante Matić, Petar Miloš, Milan Ivkošić, Anđelko Novković i Ilija Zovko)

ENG It has not been long since journalist and writer Petar Miloš published the fourth edition of his book of short stories *Legende o rodijaku Čipi* (*The Legends Of Kinsman Čipi*). Some of these humorous tales of this legendary Herzegovinian and of his life and times working in Germany will be available for your reading pleasure on the pages of coming issues of *Matica* magazine.

Posljednja kraljica Havaja – rapska snaha

Prof. Ribarić svojim dugogodišnjim istraživanjem iznenadio je domaću javnost otkrivši rapsko podrijetlo supruga posljednje kraljice Havaja - Johna Owena de Dominisa, potomka poznate grofovske obitelji s otoka Raba

Kraljica
Liliuokalani

ne prijavljuje se nikome već se, kao običan mornar zapošljava na prvome sljedećem jedrenjaku koji kreće na daleku plovidbu. Zahvaljujući svome izvrsnom mornaričkom obrazovanju, Gerolamo de Dominis već za nekoliko godina plovidbe postaje zapovjednikom jedrenjaka. Ploveci svim morima svijeta, često je dolazio i na Havaje, otočje koje će kasnije postati njegova nova domovina.

Nakon četverogodišnje plovidbe ponovno dolazi u SAD, gdje zbog još uvijek prisutne opasnosti od austrijskih vlasti mijenja ime u John, a mjesto rođenja u Trst. Isto tako, u svojim novim američkim dokumentima naveo je netočnu godinu rođenja kako bi prikrio činjenicu što je četiri godine plovio neprijavljen. Zatim se ženi u Bostonu 1824. Ubrzo napušta Boston bježeći u manje mjesto Schoenectady, u državi New York, jer zna da ratni brodovi austrijske carske mornarice mogu doploviti i do najudaljenijih luka svijeta. U Schoenectadyju mu se rađaju dvije kćeri, a zatim 1832. g. i sin John Owen de Dominis, budući suprug havajske kraljice.

Prince John
Owen

Napisaao: **Damir Pijaca**

URabu su odavno kružile različite priče o jednom članu rapske grofovske obitelji de Dominis koji je kao mladić otišao u daleki svijet i nikada se više nije javljao. Bio je to Gerolamo, jedno od desetero djece poznate rapske obitelji de Dominis. Bio je časnik austrijske ratne mornarice širokih obzora. Mladog čovjeka nemirna duha vojna je subordinacija sputavala u interesima za mnogo toga što se oko njega događalo. Zato bježi iz mornarice. U tajnosti se ukrcava na jedrenjak u Trstu i kao vojni bjegunac 1819. dolazi na tlo SAD-a. Zbog straha od austrijskih uhoda,

RABLJANI SAGRADILI "WASHINGTON PLACE"

Pet godina poslije seli se zbog poslovnih razloga sa svojom obitelji na Havaje, u Honolulu. Kapetan John na Havajima odlično posluje i postaje bogat čovjek. Tako je 1846. sagradio u Honoluluu prekrasnu palaču "Dominis". Građena je u klasičnome kolonijalnom stilu s primjesama mediteranske arhitekture koja i time upućuje na mediteransko podrijetlo kapetana Johna (Gerolama) Dominisa. Iste godine kapetan John, ploveci kao putnik za Kinu, nestaje na Pacifiku, gdje mu se gubi svaki trag.

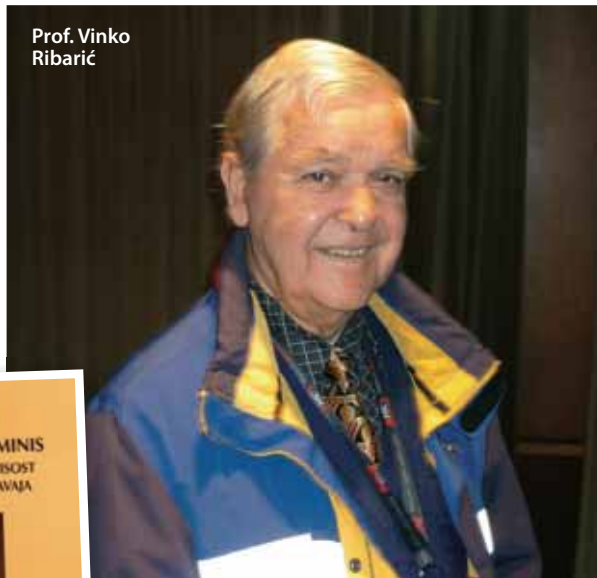
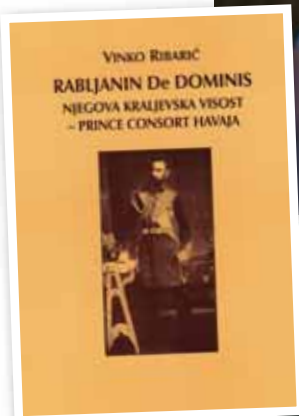
Dakle, kao vrlo imućan čovjek, kapetan John je i svom sinu Johnu Owenu

de Dominisu omogućio najbolje moguće obrazovanje. Tijekom svog školovanja, krećući se u najvišim društvenim krugovima, mladi John Owen de Dominis upoznao je svoju buduću ženu - havajsku princezu Lydiju Kamehameha Paki, kasnije poznatu pod imenom Liliuokalani. Udajom za Johna Owena de Dominisa 1862., princeza je svome imenu dodala prezime Dominis. Ona potječe iz obitelji koja je Havajima dala nekoliko kraljeva. I dva njezina brata bili su kraljevi, ali nisu imali djece, odnosno nasljednika. Bio je to prvi nagovještaj problema oko kraljevskog nasljedstva. Budući da ni princeza Lydia i John Owen de Dominis nisu imali djece, trebalo je naći rješenje tko će postati prestolonasljednik.

Imajući u vidu činjenicu da je kralj Kalakaua, princezin brat, imenovao nju prestolonasljednicom koja je dva puta bila i regentica te je upravljala kraljevstvom dok je on bio bolestan i na liječenju u Americi - bilo je jasno da bi ona mogla postati kraljica Havaja. To se i dogodilo. Nakon smrti svoga brata, kralja Kalakaua 1891., Lydia Kamehameha Paki Dominis statutarno je izabrana za kraljicu Havajskih otoka čime je njezin suprug John Owen de Dominis postao legitimni prince consort Havaja. Prvi put u povijesti Havaji su dobili kraljicu.

Kada je 1846. u palači "Dominis" odsjeo američki povjerenik na Havajima Anthony Ten Eyck, palača mu je bila toliko lijepa i toliko slična kući Georgea Washingtona da ju je nazvao "Washington Place". Palača nije bila prelijepa samo njemu, već i Liliuokalani koja ju je, kada je izabrana za kraljicu Havaja, imenovala svojom kraljevskom rezidencijom. Sedam mjeseci poslije krunidbe, John Owen de Dominis umire shrvan bolešću. Tako je sin raskoga pustolova pokopan sa svim kraljevskim počastima u Royal Mausoleumu u "Vanu Valley" u Honolulu.

John Owen de Dominis imao je izvanbračnog sina čiji potomci i danas žive

Prof. Vinko Ribarić

Prof. dr. sc. Vinko Ribarić rođen je u Banjolu na otoku Rabu (1933.). Specijalist je za očne bolesti te predsjednik Udruženja oftalmologa Alpe-Adria. Član je Društva hrvatskih književnika. Bavi se istraživanjem kulturne povijesti Raba - heraldike i sfragistike Raba, folkloru i nošnje, usmeno predajne poezije te povijesnih ličnosti Raba. Govori pet svjetskih jezika.

Prekrasna palača Dominijevih "Washington Place" danas je sjedište havajskog guvernera i poznata turistička atrakcija

Kapetan John otkrio je Marshallske otoke

Koliko je kapetan John de Dominis imao istraživačkoga duha govori činjenica da je na jednoj od svojih plovidbi otkrio novo otočje na Pacifiku koje je u znak zahvalnosti prema svome poslodavcu i dobrotvoru Josiahu Marshallu nazvao Marshallskim otocima. Dakle, te otoke otkrio je naš čovjek - Rabljanin kapetan John (Gerolamo) de Dominis. Uz to, John je prijavio i jedan svoj izum. Riječ je o njegovu patentu izračunavanja tonaze jedrenjaka što je u to vrijeme bilo veoma važno jer se prema tonazi jedrenjaka određivalo jedrilje te sve ostalo što takvom brodu treba za plovidbu.

na Havajima. Kraljici Liliuokalani nije bilo suđeno dugo vladati. Pod pritiskom politike, te stranog kapitala, svrgnuta je s prijestolja 1893. g. Pet godina poslije, Havaji su anektirani u sastav Sjedinjenih Američkih Država, a 50. savezna država postali su tek 1959. godine.

Svrgnuta kraljica Liliuokalani nastavila je živjeti u svojoj prekrasnoj palači

Dominis - "Washington Place", domu svog supruga Johna Owena, gdje je i umrla 1917., u svojoj 79. godini. Sjećanje na posljednju havajsku kraljicu gaji ponajviše havajsko domorodačko stanovništvo koje teži što većoj samostalnosti svoje domovine. Palača "Washington Place" danas je sjedište havajskoga guvernera i poznata turistička atrakcija. ■

ENG After many years of research Professor Vinko Ribarić has surprised the public with his discovery that John Owen de Dominis, the consort of the last Hawaiian queen, Liliuokalani, drew his origin from the island of Rab. He is the descendant of a well-known aristocratic family from the Croatian island that held the title of count.

O sudbini hrvatskih riječi u prošleme stoljeću

Za razliku od vremena kada nismo imali svoju državu, danas je uglavnom prihvaćeno mišljenje kako u hrvatski književni jezik može, pače i treba ulaziti i jezična građa svih triju hrvatskih narječja. Pritom se ne istražuje dovoljno u kojoj je mjeri već usvojena književnojezična leksička građa zapravo zajednička baština svih hrvatskih narječja, odnosno barem dijela mjesnih govora, skupina govora ili dijalekata triju hrvatskih narječja. Naime, među riječima hrvatskoga književnog jezika danas se nalaze riječi koje, zanemarimo li ponajprije glasovne dijalektne posebnosti, pripadaju barem dvama, a nerijetko i svim trima hrvatskim narječjima. Unatoč tome, mnoge su od tih riječi u prošlosti bile razlog mnogobrojnih rasprava i nastojanja da, zbog svoga podrijetla, u hrvatskome književnom jeziku budu zamijenjene "čistim" štokavskim, iako ne uvijek istoznačnim riječima. Pritom se pod pojmom štokavski redovito podrazumijevala novoštokavština, a zanemarivala su se mnogobrojna zajednička obilježja arhaične hrvatske štokavštine, čakavštine i kajkavštine na svim jezičnim razinama, pa tako i na leksičkoj.

Tako su npr. pridjev *darežljiv* hrvatski jezikoslovni sljedbenici Vuka Karadžića proglasili nepreporučljivim kajkavizmom u književnome jeziku, te preporučili uporabu leksičkih

Piše: Sanja Vulić

inačica *podašan, podatljiv, podašnost, podatljivost* i sl. Zato u pojedine rječnike hrvatskoga književnog jezika koji su tiskani početkom 20. st. taj pridjev uopće nije uvršten. Slično tome, i hrvatski je jezikoslovac Josip Pavešić u svome *Jezičnom savjetniku* iz 1971. napisao da su *darežljiv, darežljivost* "kajkavske ... riječi, ali su ušle u knjiž. jezik svih krajeva". Suprotno tome, stanje u hrvatskim mjesnim govorima pokazuje da je pridjev *darežljiv* zajednički kajkavštini, velikome dijelu čakavštine, a također i vrlo arhaičnome gradišćansko-hrvatskome štokavskom dijalektu. Tako se npr. u čakavskome gradu Senju i u čakavskome

Kompolju kraj Otočca u Lici govori *darežljiv* (Moguš 2002.), u Omišlju na Krku *darežljiv*, u Belome na Cresu *darežljiv*, u Labinu u Istri govori se *darežljiv*. Čakavci u Židanu u zapadnoj Mađarskoj rabe pridjev *darežljiv* i izvedenu imenicu *darežljivac*. U vrlo arhaičnome štokavskom govoru sela Podgorja u Gradišću u Austriji također se rabi pridjev *darežljiv* i imenica *darežljivost*. Pridjev *darežljiv* uobičajen je i u novoštokavskim govorima bunjevačkih Hrvata u Bačkoj. Navedene potvrde iz mjesnih govora jasno pokazuju da pridjev *darežljiv* i izvedena imenica *darežljivost* pripadaju zajedničkoj hrvatskoj čakavskoj, kajkavskoj i štokavskoj baštini pa ih zato treba smatrati i sastavnim dijelom hrvatskoga književnog jezika. ■

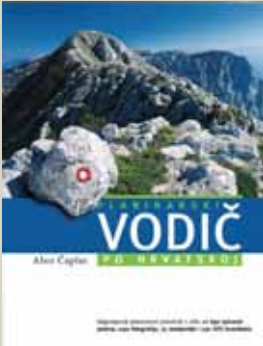
RJEČNIK KOJI NUDI "ONU PRAVU RIJEČ"

Kako što reći drukčije, kako drugim riječima izraziti istu misao, kako se nešto može preciznije ili općenitije imenovati? Na vrh jezika vam je riječ koja vam baš treba za određenu misao? Ne možete se sjetiti konteksta u kojem se upotrebljava određena riječ? Rješenje se nalazi u *Rječniku sinonima hrvatskoga jezika*, pionirskom djelu dviju autorica sa stalnom adresom u inozemstvu. Jedna je Ljiljana Šarić, kroatistica i redovita profesorica na Humanističkom fakultetu Sveučilišta u Oslu, koja se školovala u Hrvatskoj i radila u Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovlje u Zagrebu. U Institutu je u to vrijeme boravila i suautorica *Rječnika* Wiebke Wittschen, njemačka kroatistica, te su zajednički radile na hrvatsko-njemačkom rječniku sinonima. No, pokazalo se da je izrada hrvatskoga praktičnog rječnika sinonima posao koji mora tom projektu prethoditi. Tako je nastao prvi hrvatski rječnik sinonima koncipiran

abecedno, na više od tisuću stranica i s više od 11.000 natuknica, sastavljen od dva dijela. U prvom dijelu su abecedno poredane natuknice i njihovi sinonimni nizovi. Drugi je dio rječnika indeks. U njemu se nalaze jedinice navedene u sklopu sinonimnih nizova u prvome dijelu. U rječnik su uvrštene i riječi iz razgovornoga jezika, regionalizmi u široj uporabi te općepoznati žargonizmi. Naime, standardna ili birana riječ nije u svakoj situaciji prava i najprihvatljivija. Situacija, stajalište pisca ili govornika te namjera poruke uvjetuju izbor riječi koje pripadaju različitim stilističkim i funkcionalnim razinama. Rječnik sinonima stoga je namijenjen svakome tko želi obogaćivati vlastite jezične izražajne mogućnosti, kao što su primjerice: učenici, studenti, prevoditelji,

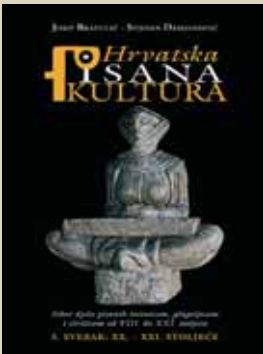
novinari, redaktori, pisci, lektori, stranci koji uče hrvatski, tj. svima koji se na bilo koji način bave pisanjem, riječima i njihovim mogućim zamjenama. (*Hrvoje Salopek*)

PLANINARSKI VODIČ PO HRVATSKOJ

Alan Čaplar dobro je poznat hrvatskim planinarima kao autor i urednik mnogobrojnih planinarskih knjiga te kao urednik časopisa "Hrvatski planinar". Njegova sedma i dosad najopsežnija knjiga, "Planinarski vodič po Hrvatskoj", koju je izdala Izdavačka kuća Meridijani, pruža sveobuhvatan pregled mogućnosti za planinarenje u Hrvatskoj. Obiljem pažljivo prikupljenih konkretnih i praktičnih podataka, modernim pristupom i bogatom grafičkom opremom ovaj vodič služi za planiranje lakih poludnevničkih šetnji, cjelodnevničkih izleta i višednevničkih tura. Osim tekstom, sva planinska

područja predstavljena su preglednim zemljovidima u mjerilu 1 : 100.000, a sva odredišta atraktivnim fotografijama i GPS koordinatama. Iskusnim planinarima, ali i povremenim izletnicima te svima koji žele upoznati ljepote hrvatskih planina uz ovaj će vodič snalaženje u njima biti jednostavnije i sigurnije, a užitak na izletima snažniji i potpuniji.

HRVATSKA PISANA KULTURA, 3. SVEZAK

Posljednji svezak troknjižja akademika Josipa Bratulića i Stjepana Damjanovića 'Hrvatska pisana kultura' izašao je nedavno iz tiska. Troknjižje je presjek povijesti pisane hrvatske kulture od 8. stoljeća do danas. Treći svezak 'Hrvatska pisana kultura - Izbor djela pisanih latinicom, glagoljicom i ćirilicom od VIII. do XXI. stoljeća - 3. svezak: XX. - XXI. stoljeće' (285 str.) podijeljen je na deset poglavlja, a u njemu autori pišu o nacrtu hrvatske povijesti, razvoju hrvatske književnosti, povijesti hrvatske književnosti, antologijama i antologijskim zbornicima, razvoju hrvatskoga jezika, hrvatskoj dvo-

jezičnoj leksikografiji, hrvatskoj enciklopedistici, hrvatskom novinstvu, hrvatskoj nakladničkoj djelatnosti na početku XXI. stoljeća te je napravljen izbor iz djela. Na kraju knjige objavljena je bibliografija, sažeci na njemačkom i engleskom jeziku, kazalo djela i imena. Knjigu je objavio križevački nakladnik 'Veda'.

HEROJI NE UMIRU

Čak 5.000 imena, fotografija i kratkih sudbina, 60 spomen-obilježja i 60-ak hrvatskih domoljubnih pjesama - nalazi se u dva dijela knjige "Heroji ne umiru", koja je posvećena poginulim braniteljima Domovinskog rata te je, nakon tri godine prikupljanja podataka, nedavno predstavljena u zagrebačkoj Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici. U nazočnosti mnogih članova obitelji poginulih branitelja te samim braniteljima, o knjizi su govorili ministrica Jadranka Kosor, general pukovnici Đuro Dečak i Slavko Barić, urednik knjige Dinko Čutura, u ime nakladnika Hrvatske zajednice udruga roditelja poginulih branitelja Lucija Kober te premijer Ivo Sanader i predsjednik Sabora Luka Bebić.

HRVATSKO-SLOVENSKO RAZGRANIČENJE

Nedavno je objavljena knjiga dr. Davora Vidasova "Hrvatsko-slovensko razgraničenje - međunarodno pravo je crta ispod koje se ne ide". Urednik knjige Dražen Budiša u

predgovoru napominje da ta Vidasova knjiga neće samo omogućiti lakše razumijevanje svih aspekata hrvatsko-slovenskoga graničnog spora na moru, nego će pridonijeti i učvršćenju stajališta da je taj spor moguće riješiti samo na temelju međunarodnoga prava pred međunarodnim sudbenim tijelom. "Školska knjiga", nakladnik knjige, kako objašnjava Budiša, odlučila je objaviti sabrane Vidasove tekstove o problematici hrvatsko-slovenskoga razgraničenja polazeći od uvjerenja da javnosti još nisu na jasan, sažet, stručan i jednostavan način izloženi argumenti

o tome kako bi se trebao riješiti taj spor. Davor Vidas priznati je stručnjak za međunarodno pravo s 25-godišnjim iskustvom. Direktor je Odjela za pomorstvo i pravo mora u Institutu "Fridtjof Nansen" u Oslu.

ŠUME REPUBLIKE HRVATSKE najvrijednije prirodno bogatstvo

Republika Hrvatske ima gotovo 250 godišnju tradiciju u gospodarenju šumama na načelima racionalnosti, održivosti i potrajnosti. Gotovo 95% naših šuma su prirodne s velikim blagotvornim utjecajem na okoliš pa ne čudi što je Hrvatska peta zemlja u Europi po količinama pitke vode. Republika Hrvatska je šumovita zemlja, šumama i šumskim zemljištem prekriveno je čak 44% kontinentalne površine, a više od 80% šuma je u državnom vlasništvu kojim gospodare Hrvatske šume d.o.o. U 2002. godini Hrvatske šume d.o.o. dobile su akreditirani certifikat FSC za čitavu površinu od 2,0 milijuna hektara što je međunarodna potvrda da se našim šumama gospodari racionalno, dugoročno održivo i prema strogim ekološkim, socijalnim i ekološkim standardima.

Hrvatske šume su riznica biološke raznolikosti RH jer u njima nalazimo više od 260 autohtonih drvenastih vrsta i približno 4500 biljnih vrsta, dok je gospodarski značajno čak 60 autohtonih vrsta drveća. U našim šumama raste najvrsniji hrast lužnjak u svijetu. Za njega vrijedi uzrečica da je poput dragulja među biserima, posebice se to odnosi na slavonski hrast kod Vinkovaca. Hrvati su kroz povijest pokazali da znaju s drvom. Višestoljetna tradicija u preradi i obradi drva ima niz uspješnih primjera. Bačve francuskih vinara u prošlosti su često bile izrađivane iz slavonske hrastovine, a upravo naš *Quercus robur* krase mnoge palače Južne Amerike. Parlamenti, crkve, prestižni hoteli i luksuzne vile u svojim promidžbenim materijalima danas ističu kako ih – pored niza drugih umjetnina i vrijednosti – krase i hrast iz Slavonije.

Klimatske promjene uvjetovane ljudskom aktivnošću jedan su od najvećih izazova vremena u kojem živimo. Upravo su šume te koje smanjuju alarmantne količine ugljičnog dioksida u atmosferi. Tijekom jednog dana, jedan hektar šume veže oko 900 kg ugljičnog dioksida, a u isto vrijeme oslobađa oko 600 kg kisika. Zbog toga je potrajno gospodarenje, koje podrazumijeva korištenje šuma na način i u obimu koji ne vodi do njihova propadanja već do stalnog povećanja drvene zalihe, garancija da će u blagodatima naših šuma uživati i budući naraštaji.

Max Cencić oduševio publiku u Tokiju

Hrvatski kontratenor Max Emanuel Cencić je vrlo popularan diljem svijeta i popularniji je izvan Hrvatske. Nedavno je s velikim uspjehom nastupio u Japanu, gdje je u poznatoj dvorani Bunka Kaikanu nastupio uz pratnju pijanistice Megumi Otsuka. Pjevao je arije Mozarta, Haydna, Rossinija i Donizettija, a publiku u tokijskom Uenu osobito je oduševila izvedba arije *O Patria* iz Rossinijeve opere *Tancredi*. Na zahtjev oduševljene publike Max Emanuel Cencić otpjevao je četiri dodatka. Cencić je rođen 21. rujna 1976. u Zagrebu. Prvi put javno je nastupio već sa šest godina, a od 1986. do 1992. bio je član i solo pjevač Bečkih dječaka. Nakon toga nastupa solo na koncertima u Japanu, SAD-u i Europi.

zabavna

- 1** **Neda Ukraden** - Kad sam kod kuće
HRF 2009.
- 2** **Magazin** - Voda teče
HRF 2009.
- 3** **Leo i Trenk** - Poljubac pomirenja
Zlatne žice Slavonije - Požega 2008.
- 4** **Armin** - Ne mogu da te ne volim
Hit Records
- 5** **Zoran Jelenković** - Divlja ruža
Hit Records
- 6** **Halid Bešlić** - Dvadesete
album: Halid Bešlić 08, 2008. / Hit Records
- 7** **Naum Petreski** - Moja ili ničija
HRF 2009.
- 8** **Miroslav Škoro** - Jorgovan
Hit Records
- 9** **Severina** - Gade
Dallas
- 10** **Dražen Zečić** - Vladarica
HRF 2009.

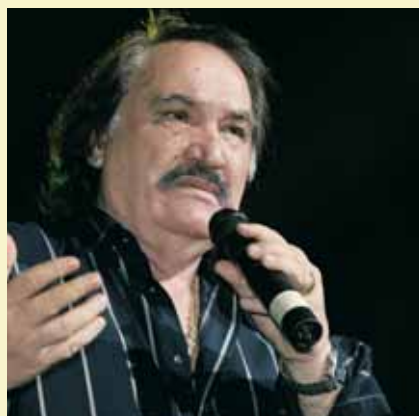

pop&rock

- 1** **Toše Proeski** - Srećo ne krivi me
Hit Records
- 2** **Hari i Nina** - Ne mogu ti reći što je tuga
album: HRF, 2009. / HRF 2009.
- 3** **Tony Cetinski** - Od milijun žena
Hit Records
- 4** **ET** - Soba 202
Hit Records
- 5** **Natali Dizdar** - Stranac
Agapa
- 6** **Ruswaj** - Što će mi ljubav
Hit Records
- 7** **Franka Batelić** - Pjesma za kraj
Hit Records
- 8** **Hladno Pivo** - Planeta
Menart
- 9** **Vanna & Jacques** - Tiha snaga
HRF 2009.
- 10** **E.N.I.** - Crna kutija
Dallas

Sjajan duet Harija i Nine

Hari Varešanović i Nina Badrić snimili su duet pod nazivom "Ne mogu ti reći što je tuga" s kojim konkuriraju na ovogodišnjem Hrvatskome radijskom festivalu. Dva iznimna vokala spojila su se u duetu koji najavljuje novi album grupe Hari Mata Hari. Pjesma "Ne mogu ti reći što je tuga" lijepa je i emotivna pjesma za koju su Hari i Nina snimili spot na Hvaru! Spot se od početka travnja vrti na TV-postajama.

Puna Arena pjevala s Mišom

Veliki humanitarni koncert naziva "Nikoga nisam volio tako" Mate Miše Kovачa, održan nedavno u zagrebačkoj Areni, trajao je nešto više od dva sata. Uz pjevača, koji je prisutne uveselio dobro poznatim hitovima poput "Poljubi zemlju", "Ti si pjesma moje duše" i "Dalmatino", publiku je oduševila i njegova kći Ivana koja je ocu kao iznenađenje otpjevala i pjesmu "My way", a njezina izvedba izmamila je suze legendarnom pjevaču. Kao posebni gosti pojavili su se Baruni te klapa Kampanel. Mišo Kovач se nekoliko puta i obratio gledalištu, a i zamolio je da se navijači klubova Hajduk i Dinamo više nikada ne potuku. Među poznatima koji su došli pružiti potporu svom kolegi, bila je i pjevačica Maja Šuput te glumac Duško Modrinić, a u predsjedničkoj loži vide-
na je i Slavica Ecclestone.

Natali i Dražen pobijedili u "Zvijezde pjevaju"

Nakon osam tjedana, televizijski gledatelji su, uz stručni žiri, odabrali pobjednike showa "Zvijezde pjevaju", koji je u svojoj trećoj sezoni ostvario rekordnu gledanost. Dražen Čuček i Natali Dizdar bili su bolji od finalista Duška Modrinića i Ivane Kindl, a nakon proglašenja nisu mogli skriti uzbuđenje. "Ja sam njemu od samog početka govorila da je daleko najbolji!", rekla je oduševljena Natali Dizdar nakon što su najboljem paru uručeni pobjednički mikrofoni. Parovi su se za naklonost gledatelja borili svojim najuspješnijim izvedbama te pjesmama po slobodnom izboru. Natali i Dražen tako su otpjevali "Šta da radim" i "Jednom kad noć", a sebi za dušu izveli su "Loše Vino", dok su Duško i Ivana na pobjedu jurišali pjesmama "Voli me ovu noć", "Candy", te na poslijetku "Tvoja ljubav".

Naš Eric najveći zlikovac u Star Treku

Prigodom nedavne premijere najnovijeg 11. 'Star Treka', australski glumac naših korijena Eric Bana (Banadinović) bio je glavna zvijezda. Karijeru je započeo kao komičar u australskoj skeč komediji "Full Frontal", bila je to njegova debitantska TV-uloga (1993. godine). U novom Star Treku glumi Nerona. Eric je u sretnom braku i ima dvoje djece.

Zvijezde i zvjezdice na crvenom tepihu

Velikim partyjem, koji se već tradicionalno održava u muzeju Mimara, tjednik Story je proslavio svoj sedmi rođendan. Mnogobrojne zvijezde i zvjezdice koje su se odazvale na rođendanski tulum nisu žalile truda kako bi se pokazale u najboljem svjetlu. Na crvenom tepihu izmijenilo se mnoštvo hrvatskih glumaca, pjevača, televizijskih lica. Među njima bili su i naši povratnici iz Njemačke bivša misica Anica Martinović i njezin suprug – nogometaš Dinama Robert Kovač.

Bajkeri darivali krv

Dvjestotinjak motora prodefiliralo je gradom Zagrebom, na potezu od Hrvatskoga narodnog kazališta do Hrvatskog zavoda za transfuziju krvi. Ondje su, prema riječima ravnateljice Zavoda dr. Irene Jukić, 162 motorista dala krv, što je puno više u odnosu na jesensku humanitarnu akciju kad ih je krv dalo njih stotinjak. "Ovom akcijom darivanja krvi svake godine otvorimo i zatvorimo motorističku sezonu dobrovoljnim davanjem krvi, istodobno održavajući tiskovnu konferenciju na kojoj apeliramo za promociju veće sigurnosti na hrvatskim cestama te za više tolerancije među svim sudionicima u prometu. Na ove, sada već tradicionalne akcije dobrovoljnog darivanja krvi, odazove se velik broj motorista iz cijele države. Vitomir Lučić, koordinator akcije (www.motori.hr).

Zrinska garda obilježila obljetnicu Zrinskih i Frankopana

Svečanim postrojanjem Zrinske garde iz Čakovca je na Trgu sv. Marka u Zagrebu obilježena 338. obljetnica mučeničke smrti hrvatskog bana Petra Zrinskog i Frana Krste Frankopana te 90. obljetnica prenošenja njihovih posmrtnih ostataka iz Bečkoga Novog Mesta u zagrebačku prvostolnicu. Smotru postrojene garde obavila je potpredsjednica Vlade Jadranka Kosor koja je izrazila zadovoljstvo što je i sama postala počasna članica Zrinske garde. "U komunikaciji s braniteljima stalno ističem kako 'navik on živi ki zgine pošteno'«, rekla je.

Zagrebački Kauboji nagrađeni u Splitu

Na svečanosti zatvaranja 19. Marulićevih dana dodijeljene su nagrade Festivala hrvatske drame i autorskog kazališta. U natjecateljskom dijelu Marulićevih dana, koji su održani sredinom travnja, prikazano je 10 predstava od kojih osam u produkciji hrvatskih kazališta i po jedna u produkciji kazališta iz BiH i Mađarske. Marula za najbolju predstavu u cjelini osvojila je predstava 'Kauboji' Saše Anočića u izvedbi Teatra Exit iz Zagreba. Anočić i Teatar Exit, kako je navedeno u obrazloženju nagrade ocjenjivačkog suda, ovom su predstavom otvorili novo poglavlje u granicama popularnog teatra osvojivši gledatelje prije svega maštovitošću, golemom kazališnom energijom i glumačkom virtuoznošću. Nagradu je primio Matko Raguž, glumac, redatelj, osnivač i umjetnički voditelj Teatra Exit, koji je istaknuo da je u predstavu, pripremanu šest mjeseci, uložena velika energija.

Promoviranje domaćih dizajnera

Na trinaestom Cro-à-Porteru, koji je nedavno održan na Zagrebačkom velesajmu, poznata imena hrvatske mode predstavila su kolekciju za ovu i iduću sezonu.

Cro-à-Porter je otvorila dizajnerica Ana-Marija Brkić. Cro-à-Porter je modni projekt koji promovira modu i modni dizajn. Iako su na Cro-à-Porteru nerijetko predstavljani strani dizajneri, prva mu je namjena promocija hrvatskih modnih dizajnera. Prvi Cro-à-Porter održan je u proljeće 2003. godine i od tada se održava dva puta godišnje, u proljeće i na jesen.

MIRKO NOVOSEL U KUĆI SLAVNIH

Najtrofejniji hrvatski košarkaški trener Mirko Novosel inauguriran je u Kuću slavnih i tako postao treći državljanin Hrvatske kojem je iskazana ova najveća čast i priznanje u svijetu košarke. Prije njega to su zbog igračkih dostignuća zaslužili Krešimir Ćosić (1996.) i Dražen Petrović (2002.). No, u kući slavnih ima još košarkaša hrvatskog podrijetla. To je Dražen Dalipagić, koji je bio jedan od najboljih svjetskih košarkaša kasnih 70-ih i u 80-tima prošlog stoljeća, kao i legendarni centar i prva velika zvijezda NBA lige George Mikan (1924. - 2005.). Njegovi preci stigli su u Ameriku iz Vivodine pokraj Ozlja, a bio je četiri puta sudionik All-Star susreta i pet puta prvak NBA lige s Minneapolis Lakersima (1949., 1950., 1952., 1953., 1954.), današnjim LA Lakersima.

DINAMU PRVENSTVO?

Dinamo je nakon 29. kola 1. HNL-a i velike pobjede nad Rijekom od 4 : 0 pobje-gao Hajduku za četiri boda prednosti. Naime, Splićani su na Poljudu iznenađu-juće izgubili od Varteksa pa je sada osvajanje titule prvaka isključivo u Dina-movim rukama. Istodobno, nakon nekoliko dana od sjednice Izvršnog odbora HNS-a, Dinamo je povukao zahtjev da strani suci sude njihove preostale susre-te s Hajdukom. Zagrepčani su zahtijevali da inozemni arbitri sude posljednja tri dvoboja sezone, derbi između Hajduka i Dinama u Kupu Hrvatske i u prvenstvu, no vjerojatno ohrabreni činjenicom da imaju četiri boda prednosti pred Splićanima (što im za sada, ako ne posustanu do kraja prvenstva, donosi titulu), odustali su od svog zahtjeva.

GOSPIĆANKE PRVAKINJE

Košarkašice Gospić Croatia osiguranja osvojile su naslov prvakinja Hrvat-ske nakon što su u final-noj seriji s 3 - 1 bile bo-lje od branitelja naslova, Šibenik Jollyja JBS. Titulu prvaka Europe osvojili su košarkaši grčkog Panat-hinaikosa (peti put u po-vijesti) koji su u finalnom susretu završnog turnira četvorice najboljih pobi-jedili branitelja naslova CSKA sa 73 : 71. Hrvat-ski reprezentativac Zo-ran Planinić odigrao je za CSKA 17 minuta i pri-tom ostvario pet koše-va, uz tri skoka i jednu asistenciju.

JUG I MLADOST NA FINAL FOUR

Vaterpolisti Mladosti i Juga CO plasirali su se na završni turnir četiriju najboljih momčadi Europe, koji će se igra-ti 22. i 23. svibnja u Rijeci. U uzvratnome četvrtfinalnom susretu Žapci su kod kuće pobijedili Olympiacos s 11 : 6 i time nadoknadili zaostatak od tri pogotka iz prvog su-sreta. Nakon poraza u Beogradu protiv Partizana 9 : 11, Jug je u Gružu bio bolji 11 : 7 i peti put se plasirao na Final Four te time došao u priliku osvojiti četvrti naslov europ-skog prvaka. Mladost će u po-lufinalu igrati protiv Primorca iz Kotora, a Jug CO protiv tali-janskog Pro Recca od kojeg je lani izgubio u finalu. Inače, bit će ovo treći put u 12-godiš-njoj povijesti završnoga vater-polskog turnira Kupa prvaka europskih zemalja (od 2003. Eurolige) da Hrvatska ima dva predstavnika (nakon Bečeja 2000. i Barcelone 2008.).

BILIĆ BOYSI I DALJE OSMI

Hrvatska nogometna reprezentacija je i dalje osma na najnovijoj FIFA-inoj ljestvici, na kojoj su europski prvaci Španjolci zadržali vodeće mjesto. Ispred Hrvatske je Engleska s 22 boda prednosti, a iza nje su Rusija, Francuska i Portugal. Inače, u jednoj od ključnih utakmica u kvalifikacijama za Svjetsko prvenstvo 2010. godine, onoj protiv Ukrajine u Zagrebu 6. lipnja, neće nastupiti Niko Kranjčar i Ivica Križanac zbog težih ozljeda.

ZAGREBAŠI PRVACI DRŽAVE

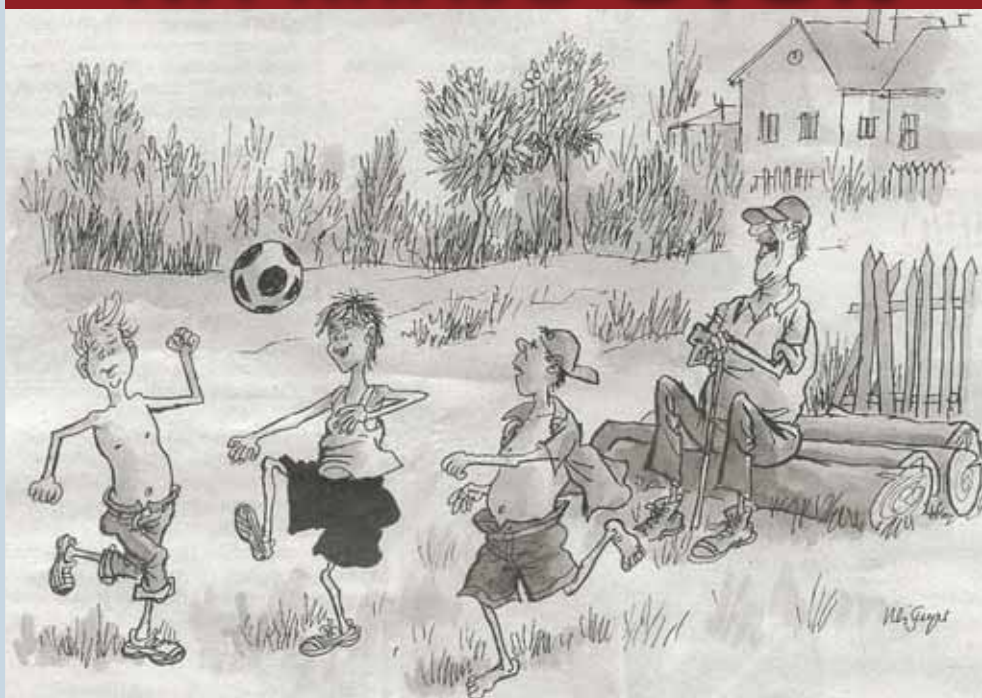
Rukometaši Croatia osiguranja i teoretski su osigurali naslov prvaka Hrvatske. Titulu su obranili u Karlovcu, gdje su pobijedili istoimenu momčad s 37 : 21 u 25. kolu Premijer lige. Stopostotnim učinkom iz 24 susreta s impresivnom gol-razlikom zagrebačka je momčad i ove sezone protutnjala domaćim utakmicama. Inače, momčad Croatia osiguranja nije se uspjela plasirati u polufinale Lige prvaka. Nakon što je prvi dvoboj protiv njemačkog prvaka Kiela u Zagrebu završio bez pobjednika (28 : 28), Nijemci su u uzvratu slavili s 31 : 27. U finalu Lige prvaka igrat će Kiel i španjolski Ciudad Real za koji igra hrvatski kapetan Petar Metličić.

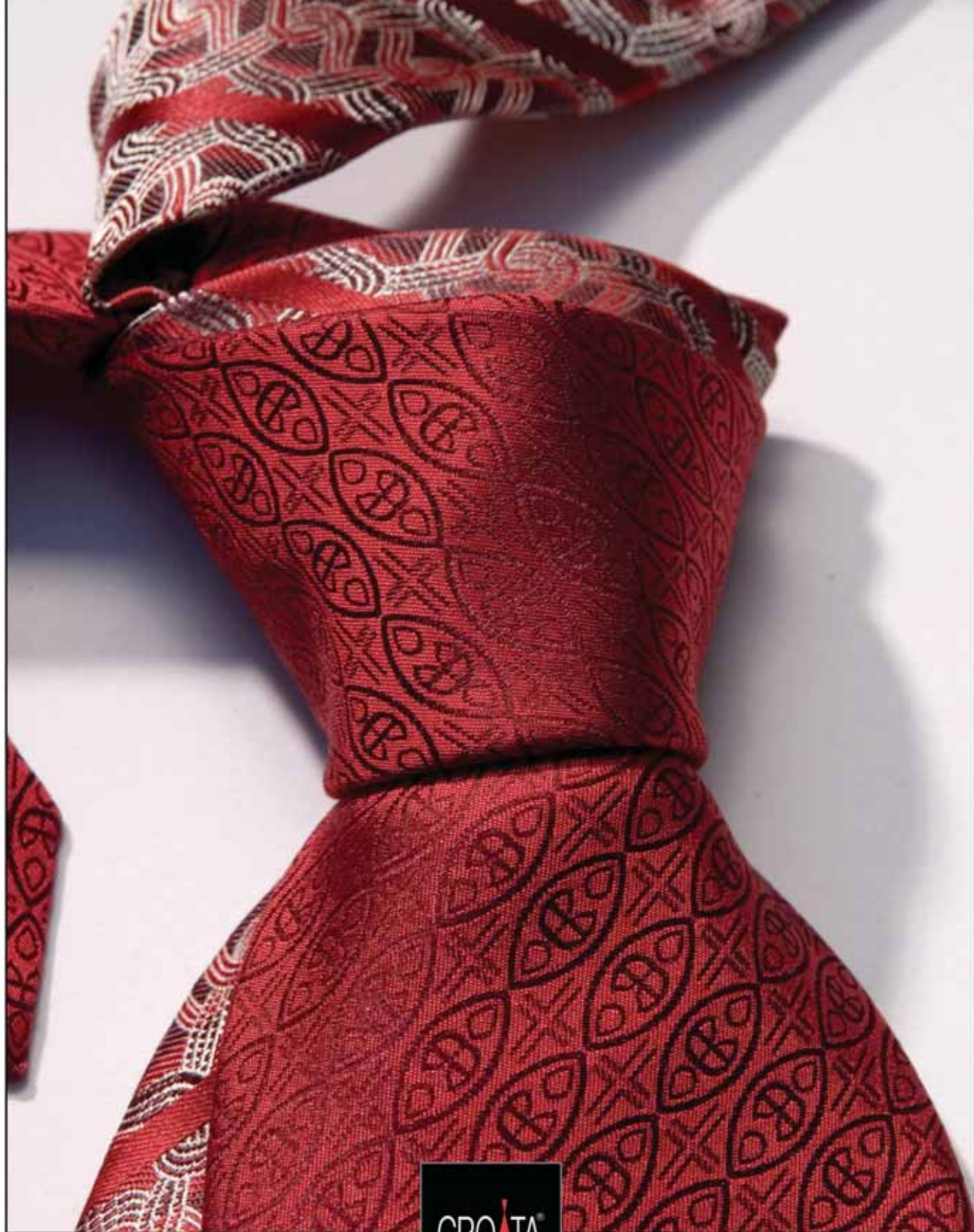
SRNA USPJEŠNIJI OD OLIĆA I PETRIĆA

Hrvatski nogometni reprezentativci Ivica Olić i Mladen Petrić sa svojim HSV-om nisu se uspjeli pridružiti ukrajinskom Šahtaru iz Donjecka koji predvodi Dario Srna u finalu Kupa UEFA. Šahtar je u ukrajinskom polufinalnom dvoboju s ukupno 3 : 2 bio bolji od kijevskog Dinama za koji su cijelu utakmicu odigrali Ognjen Vukojević i Goran Sablić, dok su nogometaši Werdera izborili plasman u finale nakon što su u Hamburgu pobijedili HSV s 3 : 2 i tako nadoknadili poraz od 1 : 0 iz prvog susreta odigranog u Bremenu. Oba pogotka za HSV postigao je hrvatski reprezentativni napadač Ivica Olić, dok Jurica Vranješ nije nastupio za sastav Werdera.

NA KRAJU OTON

— Nikako ne zapuštajte redovne treninge! Proširenje lige je samo pitanje dana!

croatia.hr

Did you know that the cravat originates from the Croats?

ZAGREB
Ilica 5 (Oktogon),
Kaptol 13

VARAŽDIN
Trg kralja
Tomislava 2

OSIJEK
Županijska cesta 2

RIJEKA
Adamićeva 17

ZADAR
Široka ulica 24
(Kalelarga)

SPLIT
Mihovilova širina 7
(Voćni trg)

CAVtat
Hotel Croatia

DUBROVNIK
Pred dvorom 2,
Hotel Excelsior